

Co-organised with the Democratic Progress Institute (DPI)
and Diyarbakir Chambers of Commerce and Industry (DTSO)

*Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI) ve
Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası (DTSO) Ortak Etkinliği*

The Importance of Language and Role of Media in Peace Processes

*Barış Süreçlerinde
Dilin Önemi ve
Medyanın Rolü*

◆ November / Kasım 2025, İstanbul ◆

Published by / Yayınlayan

Democratic Progress Institute / Demokratik Gelişim Enstitüsü

11 Guilford Street London WC1N 1DH

www.democraticprogress.org • info@democraticprogress.org

+ 44 (0) 20 7405 3835

Design, typesetting and cover design copyright © Medya Production Center

Publication Editor: Ruhi Karadağ

First Published, November 2025 / Baskı, Kasım 2025

© DPI – Democratic Progress Institute / Demokratik Gelişim Enstitüsü

DPI – Democratic Progress Institute is a charity registered in England and Wales.

Registered Charity No. 1037236. Registered Company No. 2922108

This publication is copyright, but may be reproduced by any method without fee or prior permission for teaching purposes, but not for resale. For copying in any other circumstances, prior written permission must be obtained from the publisher, and a fee may be payable.

DPI – Demokratik Gelişim Enstitüsü İngiltere ve Galler’de kayıtlı bir vakıftır.

Vakıf kayıt No. 1037236. Kayıtlı Şirket No. 2922108

Bu yayının telif hakları saklıdır, eğitim amacıyla telif ödenmeksizin yada önceden izin alınmaksızın çoğaltılabilir ancak yeniden satılamaz. Bu durumun dışındaki her tür kopyalama için yayıncıdan yazılı izin alınması gerekmektedir. Bu durumda yayıncılara bir ücret ödenmesi gerekebilir.

The Importance of Language and Role of Media in Peace Processes

Bariş Süreçlerinde Dilin Önemi ve Medyanın Rolü

◆ November / Kasım 2025, İstanbul ◆

CONTENTS

Foreword	4
Introduction	8
Opening Remarks	12
• Kerim Yıldız, DPI Chief Executive Officer	12
• Mehmet Kaya, President of the Diyarbakır Chamber of Commerce and Industry	14
Speaker Presentations	18
• Brian Rowan: “Peace Requires a New Vocabulary”	18
• The 1994 Ceasefire: “Peace Is Impossible – Until It Becomes Possible”	20
• Language, Demands and the Dynamics of Negotiation	22
• Owen Bowcott: Language, Justice and Memory	24
• The Politicisation of Language and the Minefield of Reporting	26
• Social Media, Information Disorder and New Challenges	28
• Language, Identity and Cultural Tensions	30
Questions and Answers Session	34
Discussion Session	50
Closing Remarks	74
Conclusion	78
DPI Aims and Objectives	82
Board Members	86
Council of Experts	90

İÇİNDEKİLER

Önsöz	5
Giriş	9
Açılış Konuşmaları	13
• Kerim Yıldız, DPI İcra Kurulu Başkanı	13
• Mehmet Kaya, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı	15
Konuşmacı Sunumları	19
• Brian Rowan: “Barış Yeni Bir Sözlük Gerektirir”	19
• 1994 Ateşkesi: “Barış İmkânsızdır – Ta ki Mümkün Olana Kadar”	23
• Dil, Talepler ve Müzakere Dinamikleri	25
• Owen Bowcott: Dil, Adalet ve Hafıza	27
• Dilin Siyasallaşması ve Habercilikte Mayın Tarlası	29
• Sosyal Medya, Bilgi Kirliliği ve Yeni Zorluklar	29
• Dil, Kimlik ve Kültürel Gerilimler	31
Soru ve Cevap Oturumu	35
Tartışma Oturumu	51
Kapanış Notları	75
Sonuç	79
Demokratik Gelişim Enstitüsü’nün Amaçları ve Hedefleri	84
Yönetim Kurulu Üyeleri	86
Uzmanlar Kurulu Üyeleri	90

FOREWORD

This report presents the key insights and discussions from the media Comparative Study Visit jointly organised by the Democratic Progress Institute (DPI) and the Diyarbakır Chamber of Commerce and Industry (DTSO) in Istanbul on 8 November 2025, titled *“The Importance of Language in Peace Processes and the Role of the Media.”* Held at a moment of rapid political change and heightened public interest in Türkiye’s evolving peace dynamics, the meeting offered a timely platform for examining how information, communication and journalistic practice shape the broader landscape of democratic dialogue.

Türkiye’s media environment has undergone significant transformation in recent years. Deepening polarisation, shrinking spaces for public debate and increasing political pressures have made the responsibilities of journalists more complex and more consequential. In this context, media professionals are not only conveyors of information; they play a central role in shaping public understanding, influencing confidence in political processes and contributing to the resilience of democratic culture. DPI’s purpose in convening this Comparative Study Visit was to reflect on this evolving role and to create a constructive space in which participants could consider how media language and narrative framing can support peace and social cohesion at moments of transition.

International experiences, most notably from Northern Ireland, demonstrate clearly how the tone, vocabulary and structure of public communication can influence the trajectory of peace efforts. Two journalists who played key roles during the Northern Ireland peace process, **Brian Rowan** and **Owen Bowcott**, shared their insights during the meeting. Their reflections underscored that reporting in times of conflict is never a purely technical task: the words chosen, the context provided and the tone adopted can either reinforce tensions or contribute to the gradual building of trust. They also highlighted the important link between media practice, truth-telling, accountability and long-term societal healing.

Throughout the discussions, participants, journalists, academics, parliamentarians and civil society representatives, reflected on how the relationship between media and politics is reshaped during peace processes and how public perceptions are influenced by news framing. They also emphasised why transparent, responsible communication is essential in times of uncertainty. Exchanges between participants from different political and professional backgrounds

ÖNSÖZ

Bu rapor, Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI) ile Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası (DTSO) tarafından 8 Kasım 2025 tarihinde İstanbul’da ortaklaşa düzenlenen “Barış Süreçlerinde Dilin Önemi ve Medyanın Rolü” başlıklı medya toplantısında yürütülen tartışmaların bir özetini sunmaktadır. Toplantı, Türkiye’de barış sürecinin geleceği, demokratik katılım ve kamusal iletişim üzerine tartışmaların yeniden canlandığı, ancak belirsizliklerin de derinleştiği son derece hassas bir dönemde gerçekleştirilmiştir. Medya ortamının giderek daha kutuplaşmış, siyasal söylemin daha sert ve kamusal dilin daha kırılgan hâle geldiği bir bağlamda gazetecilerin, yorumcuların ve siyasetçilerin toplumsal algıyı şekillendirmedeki rolü her zamankinden daha belirleyici bir nitelik kazanmıştır.

Medyanın kullandığı dil, seçtiği çerçeve ve aktardığı bilgi; toplumun barış, çatışma, adalet ve demokratik dönüşüm gibi kritik meselelere nasıl baktığını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle DPI, gazeteciler, medya çalışanları, akademisyenler, sivil toplum temsilcileri ve siyasi aktörler için güvenli, karşılaştırmalı ve bilgi temelli bir tartışma zemini oluşturmak amacıyla bu toplantıyı düzenlemiştir. Toplantının amacı yalnızca gazetecilik pratiklerini değerlendirmek değil; aynı zamanda medya dilinin toplumsal barışa ne ölçüde katkı sunabileceği, güven artırıcı bir rol oynayabileceği ve demokratik diyalogu güçlendirebileceği kritik eşikleri anlamaya yönelik bir alan yaratmaktır.

Uluslararası deneyimler, özellikle Kuzey İrlanda barış süreci, sürdürülebilir barışın büyük ölçüde kamusal söylemin niteliğiyle bağlantılı olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda toplantıya katılan iki deneyimli Kuzey İrlandalı gazeteci — **Brian Rowan** ve **Owen Bowcott** — çatışma dönemlerinde gazetecilik yapmanın zorluklarını, kullanılan dilin hassasiyetini ve doğru bilginin barış süreçlerindeki belirleyici rolünü kendi tanıklıkları üzerinden aktarmıştır. Rowan ve Bowcott’un değerlendirmeleri, dilin, tonun ve anlatı kurma biçimlerinin toplumsal algıyı nasıl dönüştürebileceğini ve gazetecilerin çatışma dönemlerinde sadece olay aktaran kişiler olmadığını açıkça ortaya koymuştur.

Toplantıda tartışılan konular yalnızca teknik habercilikle sınırlı kalmamış; toplumsal hafıza, adalet, geçmişle yüzleşme, toplumsal kutuplaşma ve genç gazetecilerin sorumlulukları gibi daha geniş sosyo-politik başlıkları da kapsamıştır. Katılımcılar, barış süreçlerinde medya ve siyaset arasındaki ilişkinin zamanla nasıl yeniden tanımlandığını, gazetecilerin kimi zaman görünmeyen iletişim kanallarının bir parçası hâline gelebildiğini ve bu durumun kamusal güven açısından ne kadar hassas olduğunu değerlendirmişlerdir. Bu tartışmalar, Türkiye bağlamında da

demonstrated the extent to which societal mistrust, unresolved grievances and emotional burdens shape the public's engagement with political developments. A recurring theme was the significant contribution that careful, inclusive and ethical journalism can make to restoring public confidence.

These conversations carry particular weight in the current Turkish context. Türkiye is experiencing one of the most significant openings in relation to the Kurdish issue since the 2013–2015 peace process. Recent developments like the establishment of the Commission on National Solidarity, Fraternity and Democracy, the PKK's announcement of a full withdrawal from Türkiye and the resurgence of discussions on return and reintegration—have generated both cautious optimism and uncertainty. The success of such a sensitive undertaking depends not only on political decisions but also on how well society understands the process and feels included in it. This underscores the vital need for accurate, accessible and credible public communication.

The event addressed this need by bringing together diverse actors, allowing for open and honest dialogue. The discussions highlighted that sustainable peace cannot be achieved solely through political agreements; it also requires a transformation in public discourse, greater socio-economic inclusion and the cultivation of shared narratives about the future. Insights from Northern Ireland enriched the conversation by illustrating how the balance between necessary confidentiality and public transparency can be managed during peace processes.

For DPI, this meeting represents a continuation of our commitment to fostering informed and inclusive dialogue during periods of political transition. By convening different perspectives at such a critical juncture, DPI and DTSO aimed to strengthen the channels of democratic communication that will be essential in the coming phases of Türkiye's peace efforts.

I hope that this report will serve as a valuable resource for media professionals and policymakers alike, and that it will contribute to ongoing discussions about the role of communication, language and public understanding in building a sustainable peace.

Yours sincerely,

Kerim Yıldız

Chief Executive Officer

Democratic Progress Institute

güçlü bir karşılık bulmuş; kamuoyunun süreci nasıl algıladığı, siyasetçilerin risk alma kapasitesi ve toplumsal güvenin kırılabilirliği toplantının temel temaları arasında yer almıştır.

Toplantının zamanlaması ayrıca özel bir önem taşımaktadır. Türkiye, 2013–2015 çözüm sürecinden bu yana Kürt meselesine ilişkin en önemli siyasi açılımlardan birinin yaşandığı bir dönemden geçmektedir. Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu'nun kurulması; PKK'nin Türkiye'den tam çekildiğini açıklaması, geri dönüş ve yeniden entegrasyon mekanizmalarına ilişkin tartışmaların yoğunlaşması gibi gelişmeler hem ihtiyatlı bir umut hem de önemli bir belirsizlik yaratmıştır. Bu ortamda, kamuoyunun süreçle ilgili doğru, güvenilir ve kapsayıcı bir iletişime her zamankinden fazla ihtiyaç duyduğu açıktır.

Böylesi bir dönemde gerçekleştirilen toplantı, gazetecilerin, akademisyenlerin, milletvekillerinin ve sivil toplum temsilcilerinin açık ve dürüst bir tartışma yürütmesine imkân sunmuştur. Gün boyu yapılan tartışmalar, siyasi anlaşmaların tek başına barışı sağlamaya yetmediğini; barışın ancak kamusal dilin dönüşümü, ekonomik ve toplumsal kapsayıcılık ve toplumsal iyileşme ile mümkün olabileceğini ortaya koymuştur. Uluslararası uzmanların katkıları, şeffaflık ile gerekli gizlilik arasındaki hassas dengenin nasıl yönetilebileceğine dair önemli karşılaştırmalı örnekler sunmuştur.

Sonuç olarak bu toplantı, DPI'nin geçiş dönemlerinde demokratik diyalogu destekleme misyonunun önemli bir parçasını oluşturmuştur. DPI ve DTSO'nun böylesi bir dönemde farklı perspektifleri bir araya getirmesi, Türkiye'nin barış sürecinin önümüzdeki aşamalarında ihtiyaç duyacağı yapıcı iletişim kanallarının güçlendirilmesine anlamlı bir katkı sağlamıştır.

Saygılarımla,

Kerim Yıldız

İcra Kurulu Başkanı

Demokratik Gelişim Enstitüsü

INTRODUCTION

The media meeting organised by DPI and DTSO was held at a critical moment for deepening ongoing debates in Türkiye on peace, democratic participation, and political communication. At a time when the media environment has become increasingly polarised, political discourse sharper, and public language more fragile, the influence of journalists, commentators, and political actors in shaping societal perception has become more decisive than ever. The language the media uses, the frames it selects, and the information it conveys affect not only how news is produced, but also directly shape how society understands core issues such as peace, conflict, and democratic transformation. In line with its long-standing comparative learning approach, this meeting with the aim of enabling media actors in Türkiye to draw on international experience, come together in a safe space for discussion, and develop a comprehensive perspective on the role of the media in peace processes.

The primary objective of the meeting was not merely to assess journalistic practice, but to create a space for understanding how media language can contribute to social peace, where it can support the process, and how peace is received by the public. International peace processes demonstrate that public support, political will, and sustainable negotiation dynamics are closely linked to the quality of public discourse. In this regard, two journalists who directly experienced the Northern Ireland peace process – Brian Rowan and Owen Bowcott – shared their reflections on the responsibilities of journalism during times of conflict and the transformative influence of the media in periods of political negotiation. Their accounts clearly illustrated that peace is a delicate and long-term endeavour, and that language, information, and journalistic ethics become powerful forces throughout such processes.

The meeting's analytical framework extended beyond a discussion of the media alone, seeking instead to examine the conceptual, political, and human dimensions of peace from a broader perspective. Rowan's emphasis on the need for a "new vocabulary for peace" highlighted how the political weight of words and the social associations they generate shape every stage of the process. This reality applies not only to Northern Ireland but also to Türkiye; the concepts used by the media can deepen polarisation, but they can also play a moderating and constructive role.

Another key theme of the meeting was how the relationship between media and politics is redefined during peace processes. The experiences shared by Rowan and Bowcott showed that journalists at times become not only conveyors of information but also informal participants in unseen communication channels

GİRİŞ

DPI ve DTSO tarafından düzenlenen bu medya toplantısı, Türkiye'de barış, demokratik katılım ve siyasal iletişim alanlarında derinleşen tartışmaların kritik bir döneminde gerçekleştirilmiştir. Medya ortamının giderek kutuplaştığı, siyasal söylemin sertleştiği ve kamusal dilin kırılmağaştığı bir süreçte gazetecilerin, yorumcuların ve siyasetçilerin toplumsal algıyı şekillendirmedeki etkisi daha önce olmadığı kadar belirleyici hâle gelmiştir. Medyanın kullandığı dil, seçtiği çerçeveler ve aktardığı bilgi, yalnızca haber üretimini değil; toplumun barış, çatışma ve demokratik dönüşüm gibi temel konuları nasıl kavradığını da doğrudan etkilemektedir. Bu toplantı, Türkiye'deki medya aktörlerinin uluslararası deneyimlerden beslenmesi, güvenli bir tartışma ortamında bir araya gelmesi ve barış süreçlerinde medyanın rolüne ilişkin bütüncül bir perspektif ortaya koyması amacıyla, uzun süredir sürdürdüğü karşılaştırmalı öğrenme yaklaşımı doğrultusunda organize edilmiştir.

Toplantının temel hedefi, yalnızca gazetecilik pratiklerinin değerlendirilmesi değil; medya dilinin toplumsal barışa nasıl katkı sunabileceğini, hangi noktalarda süreci destekleyebileceğini ve barışın kamuoyunda nasıl karşılık bulunduğunu anlamaya yönelik bir alan yaratmaktır. Uluslararası barış süreçleri gösteriyor ki toplumsal destek, siyasi irade ve sürdürülebilir müzakere dinamikleri, kamusal söylemin niteliğiyle yakından ilişkilidir. Bu doğrultuda, Kuzey İrlanda barış sürecini bizzat deneyimlemiş iki gazeteci –Brian Rowan ve Owen Bowcott– çatışma dönemlerinde haberciliğin nasıl bir sorumluluk gerektirdiğini ve barış süreçlerinde medyanın dönüştürücü etkisini kendi tanıklıkları üzerinden aktarmışlardır. Konuşmaları, barışın hassas ve uzun soluklu bir süreç olduğunu; dilin, bilginin ve habercilik etiğinin süreçte nasıl belirleyici güçlere dönüştüğünü güçlü bir biçimde ortaya koymuştur.

Toplantının arka planı, yalnızca bir medya tartışmasına değil; barışın kavramsal, siyasal ve insani boyutlarına daha geniş bir çerçeveden bakmayı amaçlamaktadır. Rowan'ın vurguladığı "barış için yeni bir sözlük" ihtiyacı, kullanılan kelimelerin politik yükünün ve yarattığı toplumsal çağrışımların sürecin her aşamasını nasıl etkilediğini göstermektedir. Bu durum yalnızca Kuzey İrlanda için değil, Türkiye için de geçerlidir; medyanın kullandığı kavramlar kutuplaşmayı derinleştirebildiği gibi yumuşatıcı bir rol de üstlenebilmektedir.

Bir diğer önemli eksen, medya-siyaset ilişkisinin barış süreçlerinde yeniden nasıl tanımlandığıdır. Rowan ve Bowcott'un paylaştıkları deneyimler, gazetecilerin kimi zaman yalnızca haber taşıyıcıları değil, aynı zamanda taraflar arasında görünmeyen iletişim kanallarının parçası hâline gelebildiğini göstermektedir. Bu durum, barış süreçlerinin doğası gereği çok katmanlı ve kırılmağa bir yapıya sahip olduğunu

between parties. This demonstrates that peace processes are, by nature, complex and fragile, and that the media's responsibility within this structure extends far beyond technical reporting. In the Turkish context, the interaction between media and politics has direct implications for public engagement, trust in the process, and how political leadership's risk-taking is perceived by society.

The invisible stages of the Northern Ireland process, including backchannel communication, leadership risks, confidential talks, and gradual confidence building, formed one of the core foundations of the meeting. The speakers underlined that peace does not emerge spontaneously; it becomes possible only when political actors, journalists, civil society, and different segments of society are simultaneously open to transformation.

The discussions throughout the meeting were not limited to journalistic techniques; broader social and political issues such as collective memory, justice, confronting trauma, polarisation, and younger generations' perspectives on peace were also explored. In particular, the reflections on Bloody Sunday demonstrated how delayed justice generates profound societal fragility and how the need to confront the past persists even decades later. The judicial processes described by Bowcott underscored how difficult, yet essential, accountability remains within peace processes.

The question-and-answer session revealed strong parallels between the challenges facing the media in Türkiye and those experienced during the Northern Ireland peace process. Themes such as the socialisation of key concepts, breaking cycles of mistrust, the impact of political leadership, collective memory, and managing emotional burdens were further elaborated in this section. The economic dimensions of peace and the cost of conflict were also addressed, with participants noting that economic indicators serve as an important framework for preparing the public for political transitions.

In conclusion, this media meeting constituted an important component of DPI's mission to strengthen democratic dialogue in Türkiye. It examined the relationship between media and peace processes in a multifaceted manner and opened new avenues for discussion among journalists and political actors through the lens of international experience. The meeting once again demonstrated that the language used, the information conveyed, and the ethics of journalism hold critical significance for the future of peace. It provided an opportunity to reassess the role and responsibilities of the media in Türkiye and to consider how lessons drawn from international peace processes may resonate within the Turkish context.

ve medyanın bu yapıdaki sorumluluğunun teknik habercilikten çok daha geniş olduğunu ortaya koymaktadır. Türkiye bağlamında da medya-siyaset ilişkisi, kamuoyunun sürece katılımını, güveni ve siyasal liderliğin aldığı risklerin toplumda nasıl karşılandığını doğrudan etkilemektedir.

Kuzey İrlanda deneyiminden aktarılan görünmeyen aşamalar —arka kanal iletişimi, liderlik riskleri, gizli görüşmeler ve aşamalı güven inşası— toplantının temel yapı taşlarından birini oluşturmuştur. Konuşmacılar, barışın kendiliğinden oluşmadığını; siyasetçilerin, gazetecilerin, sivil toplumun ve toplumun farklı kesimlerinin eşzamanlı bir dönüşüme açık olması gerektiğini vurgulamıştır.

Toplantıda tartışılan konular yalnızca habercilik teknikleriyle sınırlı kalmamış; toplumsal hafıza, adalet, travmayla yüzleşme, kutuplaşma ve yeni kuşakların barışa bakışı gibi daha geniş sosyal ve politik temalar da ele alınmıştır. Özellikle Kanlı Pazar üzerine yapılan değerlendirmeler, gecikmiş adaletin yarattığı toplumsal kırılğanlığı ve barış süreçlerinde geçmişle yüzleşme ihtiyacının yıllar geçse dahi ortadan kalkmadığını göstermiştir. Bowcott'un aktardığı yargısal süreçler, hesap verebilirliğin ne denli zor ama bir o kadar da gerekli olduğunu hatırlatmıştır.

Soru-cevap oturumu ise Türkiye'de medyanın karşı karşıya olduğu zorlukların Kuzey İrlanda sürecinde yaşananlarla benzerlik taşıdığını ortaya koymuştur. Kavramların toplumsallaştırılması, güvensizlik döngüsünün kırılması, liderliğin etkisi, toplumsal hafıza ve duygusal yüklerin yönetimi gibi temalar bu bölümde daha da derinleşmiştir. Ayrıca barışın ekonomik boyutları ve çatışmanın maliyeti de gündeme gelmiş; ekonomik göstergelerin kamuoyunun barış sürecine hazırlanmasında önemli bir çerçeve sunduğu belirtilmiştir.

Sonuç olarak bu medya toplantısı, DPI'nın Türkiye'de demokratik diyalogu güçlendirme misyonunun önemli bir ayağını oluşturmuştur. Toplantı, medya ve barış süreçleri arasındaki ilişkiyi çok yönlü biçimde ele almış; uluslararası deneyimlerin yansımaları Türkiye'deki gazeteciler ve siyasetçiler için yeni tartışma alanları açmıştır. Kullanılan dilin, aktarılan bilginin ve habercilik etiğinin barışın geleceği açısından kritik bir öneme sahip olduğu bir kez daha ortaya çıkmıştır. Toplantı, Türkiye'de medyanın rolünü ve sorumluluklarını yeniden değerlendirmeye imkân sunarken, uluslararası deneyimlerden alınan derslerin Türkiye bağlamında nasıl karşılık bulabileceğini de göstermiştir.

OPENING REMARKS

Kerim Yıldız

DPI Chief Executive Officer

DPI Chief Executive Officer Kerim Yıldız opened the meeting by welcoming all participants on behalf of DPI and DTSO. He expressed his satisfaction at seeing representatives from different political parties, academics, diplomats, and journalists gathered in the same room, emphasising that the meeting was taking place at a highly critical moment for Türkiye.

Yıldız went on to reflect on the purpose of the meeting and DPI's broader work, noting that DPI had been organising similar platforms for many years to support efforts toward peace and democratisation in Türkiye. While acknowledging that a new political initiative began one year ago, he stressed that this process was built upon long-term work initiated by President Erdoğan in 2005. According to Yıldız, the current initiative is grounded in the experience and accumulated lessons of the previous process.

He underlined that the focus of the meeting touches “the very heart of society”: the intersection of language, media, and peace. Peace, he noted, is not merely the absence of conflict but a complex structure built on understanding, trust, and dialogue. For this reason, the theme of the day—The Role of the Media in Peace Processes—was particularly fitting. Yıldız described the media as one of the most powerful storytellers of our time, highlighting that the language it chooses—whether consciously or not—has the capacity to build or undermine peace.

Stressing that Türkiye's peace process has reached a sensitive and crucial phase, Yıldız stated that arriving at this point had taken many years, and that maintaining and strengthening the existing momentum was essential. Drawing on international examples, including the Northern Ireland experience discussed in the meeting, he reminded participants that spoilers exist in every peace process and are often more organised than those working for peace.

Yıldız also referred to the recent DPI meeting in Dublin with members of the Inter-Parliamentary Commission, where experiences from Ireland, Sudan, and the Philippines were discussed. He noted that the exchanges in Dublin were highly productive and that the report from that meeting would be published soon.

While recognising that every conflict has its own unique context, Yıldız emphasised the importance of learning from the experiences of others—whether from success or failure. In this sense, discussions on media language were particu-

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Kerim Yıldız

DPI İcra Kurulu Başkanı

DPI İcra Kurulu Başkanı Kerim Yıldız, açılış konuşmasında tüm katılımcıları DTSO ile DPI adına selamlayarak toplantıyı başlattı. Farklı siyasi partilerden temsilciler, akademisyenler, diplomatlar ve gazetecilerin aynı salonda bir araya gelmesinden duyduğu memnuniyeti dile getirdi ve toplantının Türkiye açısından son derece kritik bir dönemde gerçekleştirildiğini vurguladı. Konuşmasında toplantının içeriğine ve DPI'nın çalışmalarına değinen Yıldız, Türkiye'de barış ve demokratikleşme alanındaki çabalara destek vermek amacıyla uzun yıllardır benzer toplantılar düzenlediklerini hatırlattı. Her ne kadar bir yıl önce yeni bir siyasi girişim başlamış olsa da bu sürecin 2005 yılında Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından başlatılan uzun vadeli çalışmalar üzerine inşa edildiğini belirtti. Yıldız'a göre bugün yürütülen yeni girişim, önceki süreçlerin birikimi üzerine kurulmakta ve o deneyimlerden çıkarılan derslerle şekillenmektedir.

Bu çerçevede, toplantının odağının toplumun tam kalbine dokunan bir mesele olduğunu ifade etti: dil, medya ve barışın kesişim noktası. Barışın yalnızca çatışmanın yokluğu değil, karşılıklı anlayış, güven ve diyalog üzerine kurulu karmaşık bir yapı olduğunu altını çizdi. Bu nedenle bugünkü toplantının başlığının “Barış Süreçlerinde Medyanın Rolü” olmasının son derece yerinde olduğunu vurguladı. Medyanın çağımızın en güçlü hikâye anlatıcısı olduğunu belirten Yıldız, kullanılan dilin — ister farkında olunsun ister olunmasın — barışı inşa edebileceğini ya da zayıflatabileceğini söyledi. Türkiye'de barış sürecinin hassas ve kritik bir aşamaya ulaştığını vurgulayan Yıldız, bu noktaya gelmenin uzun yıllar aldığını, ancak mevcut momentumun korunması ve güçlendirilmesi gerektiğini belirtti. Dünya genelindeki örneklerin — bu etkinlikte dinlenecek Kuzey İrlanda deneyimi dahil olmak üzere — her barış sürecinde süreci baltalamaya çalışan aktörlerin bulunduğunu ve bunların çoğu zaman barış için çalışanlardan daha örgütlü olabildiğini gösterdiğini ifade etti. Yıldız, Ekim ayının son haftasında Dublin'de düzenlenen ve Parlamento Komisyon üyelerinin katıldığı toplantıyı hatırlatarak, orada da İrlanda, Sudan ve Filipinler gibi çeşitli ülkelerin tecrübelerinin ele alındığını, karşılıklı olarak son derece verimli bir bilgi paylaşımı yapıldığını aktardı. Dublin toplantısının raporunun yakında yayımlanacağını belirtti.

Her çatışmanın kendine özgü bir bağlamı olduğunu kabul ederek, yine de başka ülkelerin tecrübelerinden öğrenilecek çok şey bulunduğunu vurgulayan Yıldız, benzerlik olmasa bile başarıların ve hataların ders niteliği taşıdığını belirtti. Bu bağlamda bugünkü toplantıda medyanın dili üzerine yapılacak tartışmaların önemli olduğunu söyledi. Bazı kavramların ve kelime tercihlerinin toplumda algıyı

larly important. He drew attention to the political weight of concepts and word choices, noting that whether someone is described as a “freedom fighter” or a “terrorist,” or whether an event is framed as a “ceasefire” or a “surrender,” directly influences public trust and perceptions between conflicting parties.

He expressed confidence that the speakers would share valuable insights from their experiences and offer practical suggestions on how journalists can use language more responsibly to foster dialogue, strengthen empathy, and contribute to peace. Yıldız concluded his remarks by expressing his pleasure in hosting two distinguished journalists with direct experience in conflict and peace processes—one from the BBC and one formerly from The Guardian. He then gave the floor to Mehmet Kaya, President of the Diyarbakır Chamber of Commerce and Industry.

Mehmet Kaya

President of the Diyarbakır Chamber of Commerce and Industry

Mehmet Kaya began his remarks by anticipating the audience’s question: “What does the language of peace have to do with a Chamber of Commerce and Industry?” He recalled that over the past four years, DTSO and DPI had conducted extensive work on the cost of conflict and the economic benefits of peace. These studies, carried out both in the region and across Türkiye, revealed that the economic dimension remains one of the least discussed aspects of the peace debate. Kaya added that a recent public opinion survey conducted in the region showed that nearly 70% of Kurdish citizens identified the “economic crisis” as their most pressing concern which demonstrated that economic recovery is essential for the sustainability of peace.

Kaya highlighted that the new process launched on 1 October 2024 differs significantly from earlier peace initiatives. Triggered by the statement of the MHP (Nationalist Movement Party) Chair, this phase has been marked by critical developments: the PKK’s symbolic weapon-burning ceremony in response to Abdullah Öcalan’s call, the organisation’s announcement of self-dissolution, and its declaration that it had withdrawn from Türkiye. Taken together, these steps signalled that Türkiye had arrived at an “important threshold” for the first time in many years.

Kaya contrasted the current environment with past processes, noting that provocations in the region were now “almost non-existent.” He attributed this largely to the fact that the region had become “deeply exhausted” by decades of conflict. Drawing on recent economic data published by DTSO, he pointed out that consumer spending in Diyarbakır and Şanlıurfa (the TRC-2 region) was far be-

doğrudan şekillendirdiğini; örneğin bir kişinin “özgürlük savaşçısı” mı yoksa “terörist” mi olarak tanıtılmasının ya da bir gelişmenin “ateşkes” mi yoksa “teslimiyet” mi olarak sunulmasının kamuoyu güvenini ve çatışmanın tarafları arasındaki algıyı doğrudan etkilediğini ifade etti. Konuşmacıların bu konulardaki deneyimlerini paylaşarak, gazetecilerin dili nasıl daha sorumlu kullanabileceklerine dair pratik öneriler sunacaklarına inandığını belirtti. Diyalog kuran, empatiyi güçlendiren ve barışa katkı sağlayan bir medya dilinin mümkün olduğunu söyledi.

Konuşmasının sonunda Yıldız, doğrudan çatışma ve barış süreçlerinde tecrübe sahibi olan iki değerli gazetecinin — biri BBC’den, diğeri The Guardian’ın eski kıdemli muhabirlerinden — bugün aramızda bulunmasından duyduğu memnuniyeti dile getirdi, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Kaya’ya sözü vererek konuşmasını tamamladı.

Mehmet Kaya

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mehmet Kaya konuşmasına, “Barışın dili ile Ticaret ve Sanayi Odası’nın ne ilgisi olabilir diye soruyor olabilirsiniz,” diyerek başladı. Son dört yıldır DPI ile birlikte savaşın maliyeti ve barışın ekonomik getirisi üzerine kapsamlı çalışmalar yürüttüklerini hatırlatarak, bu çalışmalar kapsamında hem bölgede hem de Türkiye’nin farklı illerinde yapılan çalışmaların, ekonomik boyutun barış tartışmalarında ne kadar az konuşulduğunu ortaya koyduğunu ifade etti. Kaya ayrıca, yakın dönemde bölgede yapılan bir kamuoyu araştırmasında Kürt vatandaşların yaklaşık yüzde 70’inin en önemli sorun olarak “ekonomik krizi” işaret ettiğini belirterek, toplumda barışın sürdürülebilirliği için ekonomik iyileşmenin öncelikli bir ihtiyaç olduğunu altını çizdi.

From Left to right: Kerim Yıldız, Mehmet Kaya, Brian Rowan and Owen Bowcott.

Soldan sağa: Kerim Yıldız, Mehmet Kaya, Brian Rowan and Owen Bowcott.

low the national average. While the monthly average spending on education in Türkiye was 192 TL, in the region it was only 17 TL. Similar disparities existed in health and other social expenditures, pointing to what Kaya described as “poverty passed from one generation to the next.” This situation, he argued, explains why the social demand for peace in the region is so strong.

Despite these positive signs, Kaya noted that the level of confidence that the process would conclude positively was “not at the desired level.” While both the state and the armed group had experienced trust issues in the past, he observed that today the PKK and Kurdish society were more committed to peace than ever before. However, he added that the governing AK Party was not perceived in the region as demonstrating the level of support expected for the process.

Kaya concluded his remarks by reminding participants that peace processes are inherently fragile. Economic indicators, social expectations, and political dynamics all affect this fragility, and for the process to succeed, these sensitivities must be taken into careful consideration.

Kaya, 1 Ekim 2024’te başlayan yeni sürecin önceki çözüm girişimlerinden önemli ölçüde ayrıldığını belirterek, MHP Genel Başkanı’nın açıklamasıyla açılan bu aşamada Abdullah Öcalan’ın çağrısına uyan PKK’nin sembolik silah yakma töreni, örgütün kendini feshetme yönündeki kararı ve Türkiye’den çekildiğini ilan etmesinin süreci tanımlayan kritik gelişmeler olduğunu vurguladı. Tüm bu adımların, Türkiye’nin uzun yıllar sonra “önemli bir eşiğe” geldiğini gösterdiğini ifade etti. Konuşmasının devamında Kaya, geçmiş süreçlere kıyasla bölgede provokasyonların “neredeyse yok denecek kadar az” olduğunu, bunun en temel nedeninin de bölgenin savaşın yarattığı yıkımdan “derinden yorulması” olduğunu vurguladı. Odanın yakın zamanda paylaştığı ekonomik verilere değinerek Diyarbakır ve Şanlıurfa’nın (TRC-2 bölgesi) tüketim harcamalarının Türkiye ortalamasının çok altında seyrettiğini, Türkiye’de aylık ortalama eğitim harcaması 192 TL iken bölgede bu miktarın yalnızca 17 TL olduğunu, benzer şekilde sağlık ve diğer sosyal harcamalardaki farkın da “kuşaktan kuşağa aktarılan bir yoksulluğa” işaret ettiğini söyledi. Kaya’ya göre, bu tablo bölgedeki barış talebinin toplumsal tabanının neden bu kadar güçlü olduğunu açıkça göstermektedir.

Kaya, tüm bu göstergelere rağmen sürecin olumlu sonuçlanacağına yönelik inancın “istenilen düzeyde olmadığını” ifade etti. Geçmişte hem devlet hem de örgüt tarafının sürece yönelik güven sorunu yaşadığını, ancak bugün özellikle bölgede örgütün ve Kürt toplumunun barışa daha güçlü bir şekilde sahip çıktığını söyledi. Buna karşın, hükümetin—daha spesifik olarak AK Parti’nin—sürece dair tutumunun bölgede beklenen ölçüde olumlu karşılanmadığını belirtti.

Konuşmasını, barış süreçlerinin doğası gereği kırılğan olduğuna vurgu yaparak sonlandırdı. Hem ekonomik göstergelerin hem toplumsal beklentilerin hem de siyasi atmosferin bu kırılğanlığı etkilediğini ve sürecin başarıya ulaşması için bu hassasiyetlerin dikkate alınması gerektiğini ifade etti.

SPEAKER PRESENTATIONS

The morning session began under the moderation of CEO Kerim Yıldız, with in-depth presentations by two experienced journalists, Brian Rowan and Owen Bowcott, who had followed the Northern Ireland peace process from the ground for many years. The main purpose of the session was to examine, from an international perspective, the role of the media during periods of conflict and in post-conflict settings, the challenges faced by journalists, and the sensitive balances of peace processes. Both speakers drew on their field experience to demonstrate, through concrete examples, how journalism and political communication constitute critical components of peace processes.

Brian Rowan:

“Peace Requires a New Vocabulary”

Brian Rowan began his presentation by describing the burden that reporting on conflict and peace places on journalism. Rowan stated that he has never defined himself as a “peace journalist” and that such a label is not compatible with the nature of the profession. A journalist, he stressed, is neither an activist nor the advocate of any side; the journalist’s role is to present information free from manipulation and to maintain equal distance from all parties. For this reason, he underlined the importance of being in contact with all actors involved in the story which in his case, included actors from the IRA, loyalist organisations, the police, security forces, the government and intelligence agencies. In this framework, Rowan emphasised that relationships of trust in journalism are at least as decisive as they are in politics, and that accurate reporting is only possible when the public knows that the journalist has access to all sides.

Rowan noted that he was not a reporter observing the conflict from the “outside,” but someone who had been born, raised and lived right in the middle of it. He explained that, at a young age, his family had been forced out of their home under threat, an all-too-common experience for thousands of families during the Troubles. He described being stitched into the fabric of the Northern Ireland story; a place so small that almost all its people will have known someone killed or injured. Given his reporting role, he remembers the names of many of the dead. By emphasising the human cost of the conflict beyond a mere news headline, he acknowledged that the impartiality he was expected to maintain as a journalist often turned into an emotional test.

At times, Rowan knew that publishing the information he had could damage the prospects for peace or even derail certain talks, and he admitted that he had often

KONUŞMACI SUNUMLARI

Sabah oturumu, CEO Kerim Yıldız’ın moderatörlüğünde, Kuzey İrlanda barış sürecini yıllarca sahadan takip etmiş iki deneyimli gazeteci olan Brian Rowan ve Owen Bowcott’un kapsamlı sunumlarıyla başladı. Oturumun temel amacı, medyanın çatışma dönemlerinde ve çatışma sonrası süreçlerde oynadığı rolü, gazetecilerin karşılaştığı zorlukları ve barış süreçlerinin hassas dengelerini uluslararası bir perspektiften ele almaktı. Her iki konuşmacı da sahadaki deneyimlerini aktararak hem gazeteciliğin hem de siyasal iletişimin barış süreçlerinde nasıl kritik bir bileşen olduğunu somut örneklerle ortaya koydu.

Brian Rowan:

“Barış Yeni Bir Sözlük Gerektirir”

Brian Rowan konuşmasına, çatışma ve barışı haberleştirmenin gazetecilik açısından taşıdığı yükü anlatarak başladı. Rowan kendisini hiçbir zaman “barış gazetecisi” olarak tanımlamadığını, bu tanımın da gazetecilik mesleğinin doğasına uygun olmadığını belirterek gazetecinin ne aktivist ne de bir tarafın savunucusu olduğunu; gazetecinin görevinin, manipülasyondan arındırılmış bilgi sunmak ve tüm taraflara eşit mesafede durmak olduğunu bu nedenle de habere konu olan aktörlerle (kendi deneyiminde IRA, birlikçiler (loyalists), polis, güvenlik birimleri, hükümet ve istihbarat dahil) temas içinde olmanın çok önemli olduğunu vurguladı. Bu çerçevede Rowan, güven ilişkilerinin gazetecilikte en az siyaset kadar belirleyici olduğunu, doğru haber yapmanın ancak toplumun haberi yapan gazetecinin tüm taraflara erişimi olduğunu bilmesiyle mümkün olabileceğini ifade etti. Brian Rowan, kendisinin çatışmanın “dışında” bir muhabir değil, o çatışmanın tam göbeğinde doğmuş, büyümüş ve yaşamış biri olduğunu, genç yaşta ailesinin tehdit edilerek evinden çıkarıldığını, bu durumun o yıllarda binlerce aile için olağan bir deneyim olduğunu söyledi. Kendisini Kuzey İrlanda’nın hikâyesine derinden bağlı biri olarak tanımladı. Böyle küçük bir yerde neredeyse herkes öldürülen ya da yaralanan birini tanıyor. Gazetecilik yaptığı için, hayatını kaybeden pek çok kişinin adını hatırladığını ifade ederken, çatışmanın somut insani bedelinin bir haber başlığından ibaret olmadığını vurgulayarak, gazetecilik sırasında gözetmesi gereken tarafsızlığın çoğu zaman bu nedenle duygusal bir sınava dönüştüğünü açıkça dile getirdi.

Rowan bazı zamanlarda elindeki bilgiyi yayınlaması hâlinde barış ihtimalinin zarar görebileceğini, hatta kimi görüşmelerin sekteye uğrayabileceğini bildiğini, bu nedenle “doğru olan” ile “o anda yapılması gereken” arasında sıkışıp kaldığı çok fazla

felt caught between “what is true” and “what needs to be done at that moment.” For this reason, even when holding very sensitive information, he found himself having to make complex judgments about *when* and *how* to publish it. However, withholding information, delaying a story or omitting certain details is an act that comes very close to “peace activism.” At this point, Rowan drew attention to the twofold nature of a journalist’s responsibility:

1. Responsibility to the field: An ethical duty towards the real people at the heart of events — the dead, the injured, the victims and their families.

2. Responsibility to the public: The journalist’s ultimate task is to provide correct, unmanipulated information to society, which Rowan underlined as one of the pillars of a democratic society.

Therefore, journalism is not only about transmitting news; it is also about maintaining an ethical balance at the heart of social trauma, collective memory and hope for the future.

In addition to these points, Rowan shared an example from the period leading up to the referendum held after the 1998 Agreement, recounting his interview with a prominent loyalist prisoner who had been released on licence. He explained that the British government feared that the release of prisoners might influence public opinion on the referendum and therefore tried to prevent the publication of this interview, but that he chose to publish it nonetheless. Rowan summarised his reasoning and the outcome in these terms: “The public had to make up its own mind; the agreement received overwhelming support in the referendum.”

The 1994 Ceasefire:

“Peace Is Impossible – Until It Becomes Possible”

One of the central episodes Rowan described in detail was the IRA ceasefire of 31 August 1994, which he framed not merely as a decision by an armed group to suspend operations, but as a strategic and political turning point that changed the course of the Northern Ireland peace process. As the first journalist to report this ceasefire, Rowan analysed the significance of the announcement both in terms of journalism and process management.

He recounted how he met an intermediary from the organisation in a café in a shopping centre in Belfast after receiving a phone call from the IRA, and how this intermediary told him: “The IRA leadership has informed all units that all military operations have been terminated. This decision will take effect at midnight.” Rowan stressed that the phrase in the IRA statement — “complete cessation of all military operations” — differed markedly, in tone, scope and strategic orientation, from the group’s earlier statements, as this was the first time it had used language implying a total cessation.

Brian Rowan during his presentation.

Sunum sırasında Brian Rowan.

an olduğunu ifade etti. Bu nedenle bazen çok hassas bir bilgiyi elinde tutarken bile “ne zaman” ve “nasıl” yayınlaması gerektiğine dair karmaşık değerlendirmeler yapmak zorunda kaldığını söyledi. Ancak bilgiyi saklamak, haberi geciktirmek ya da bazı detayları aktarmamak Rowan’a göre “barış aktivizmine” yaklaşan bir eylem. Rowan bu noktada gazetecinin sorumluluğunun iki yönlü olduğuna dikkat çekti:

1. Sahaya karşı sorumluluk: Olayların içindeki gerçek insanlara, ölenlere, yaralananlara, mağdurlara, ailelere karşı duyulan etik yükümlülük.

2. Kamuoyuna karşı sorumluluk: Gazetecinin nihai görevinin doğru bilgiyi, manipülasyondan arındırılmış şekilde topluma sunmak olduğunu ve bunun demokratik bir toplumun temel direklerinden biri olduğunu vurguladı.

Türkiye’deki medya aktörleriyle yürütülen tartışmalar açısından bu anlatının önemi şuradadır: Gazetecilik, yalnızca haber aktarmak değil; aynı zamanda toplumsal travmanın, hafızanın ve geleceğe dair umudun tam ortasında duran bir etik dengeyi koruma çabasıdır.

Rowan vurguladığı noktalara ek olarak 1998 anlaşmasının ardından yapılan referandumdan önce, şartlı tahliye olan önemli bir birlikçi mahkûmla röportajını aktardı. İngiliz hükümetinin mahkûm salıverilmelerinin halkın referanduma dair düşüncesini etkileyebileceğinden korktuğunu bu nedenle bu röportajı yayınlamasına engel olmaya çalıştığını ama kendisinin röportajı yine de yayınladığını anlattı. Rowan bu kararın nedenini ve sonucunu şu şekilde aktardı “halk kendi kararını vermeliydi, anlaşma referandumda büyük destek aldı.”

He described the impact of this sentence as follows: “It wasn’t just a ceasefire. It was a moment when the words changed, the tone changed — even the world changed.”

For Rowan, the moment he received the ceasefire news was not merely a piece of “information” but a historical turning point. He described how he learned of the ceasefire and how he broke the story via the BBC as follows:

“On that day, there was no social media. The phone in my pocket was the size of a brick. There was no camera, no SMS, no e-mail. That was my only means of communication. At the time, some technology magazines even ran stories with headlines like ‘Journalist announces ceasefire by mobile phone.’ I rang my BBC news editor and read out the key sentence from the statement. The studios were ready. This was a huge story, one that mattered to the whole world. ‘That moment’ was a turning point that opened up the possibility of peace. We didn’t know whether this was a beginning, a midpoint or an end. We didn’t yet understand peace as a process. We didn’t understand hope as a process either. When war goes on for too long, people get used to it. In a world where bombs, bullets and harsh words swirl around like a snowstorm, abnormality becomes normal.”

Rowan stressed that, from the outside, the IRA ceasefire might have looked like a “miracle,” but in reality it was the result of long-running covert contacts, backchannel talks and political risks taken by various actors. The public announcement of the ceasefire, he argued, merely brought into view a diplomatic traffic that had until then remained invisible. He captured the idea that peace, even in the most complex conflicts, is never entirely off the table with the phrase: “Peace is impossible... until one day it becomes possible.”

Rowan underlined that romantic expectations that everything would change overnight once the ceasefire was announced were unrealistic. On the contrary, the first weeks of the ceasefire were characterised by deep uncertainty, a state he described as being “trapped between hope and doubt.” For him, the most important challenge lay in managing the expectations his reporting would create in society. He noted that, after the ceasefire, a quiet sense of hope dominated the streets, and people started to talk, for the first time, about the possibility of “a tomorrow without war.” At this point, Rowan highlighted one key principle: “My job was not to sell hope. My job was to tell the truth.”

Language, Demands and the Dynamics of Negotiation

In Rowan’s analysis, the 1994 ceasefire was not only about the silencing of weapons; it was also a turning point that fundamentally altered the rhetoric of the state, the expectations of armed organisations, the hopes of society, the responsibilities of the media and the rhythm of negotiations. For this reason, the ceasefire was, in his words, not merely a political decision but “the beginning of creating a new vocabulary in society’s mind.”

1994 Ateşkesi:

“Barış İmkânsızdır – Ta ki Mümkün Olana Kadar”

Rowan’ın sunumunda ayrıntılı biçimde aktardığı 31 Ağustos 1994 IRA ateşkesi, yalnızca bir çatışma grubunun eylemsizlik kararı değil, Kuzey İrlanda barış sürecinin seyrini değiştiren stratejik ve siyasi bir dönüm noktası olarak değerlendirildi. Rowan bu ateşkesi duyuran ilk gazeteci olarak hem habercilik açısından hem de süreç yönetimi açısından bu açıklamanın taşıdığı önemi analitik çerçevede ele aldı.

Rowan IRA’dan aldığı bir telefonla Belfast’taki bir alışveriş merkezinde bir kafede örgütten bir aracıyla buluştuğunu ve aracının “IRA liderliği tüm birimlere askerî operasyonların tamamen durdurulduğunu bildirdi. Bu karar gece yarısı yürürlüğe girecektir” dediğini aktardı. Rowan, IRA’nın açıklamasında yer alan “tüm askerî operasyonların tamamen durdurulması” ifadesinin, örgütün geçmiş açıklamalarıyla karşılaştırıldığında ton, kapsam ve stratejik yönelim bakımından belirgin farklılıklar taşıdığını çünkü örgütün o güne kadar hiçbir açıklamasında “tam durdurma” gibi kesinlik içeren bir dil kullanmadığına dikkat çekti. Rowan bu cümlelerin etkisini şöyle açıkladı: “Bu sadece bir ateşkes değildi. Bu, kelimelerin değiştiği, tonun değiştiği, hatta dünyanın değiştiği bir andı.” Rowan haberi ilk aldığı anda bunun yalnızca bir “bilgi” değil, tarihin kırılma anı olduğunu fark ettiğini vurguladı. Ateşkes haberini öğrenmesini ve haberi BBC’den dünyaya duyurmasını da şu şekilde aktardı: “O gün sosyal medya yoktu. Cebimdeki telefon tuğla büyüklüğündeydi. Ne kamera vardı ne SMS ne e-posta. Tek iletişim aracım buydu. Hatta o dönem teknoloji dergilerinde “gazeteci cep telefonuyla ateşkesi duyurdu” diye haber olmuştu. Ben BBC haber editörümü arayıp açıklamanın ana cümlesini ilettim. Stüdyolar hazırды. Dünyayı ilgilendiren dev bir haberdi bu. ‘O an’ barış ihtimalini açan bir köşe taşıydı. Bunun bir başlangıç mı, bir orta nokta mı yoksa bir son mu olduğunu bilmiyorduk. Biz o zamanlar barışı bir süreç olarak anlamıyorduk. Umudu da bir süreç olarak anlamıyorduk. Savaş çok uzayınca insan alışıyor. Bombaların, kurşunların ve keskin sözlerin kar fırtınası gibi savrulduğu bir dünyada anormallik normalleşiyor.”

Rowan, IRA ateşkesinin dışarıdan bakıldığında bir “mucize” gibi görüldüğünü, ancak aslında bunun uzun süredir devam eden örtülü temasların, arka kanal görüşmelerinin ve alınan siyasi risklerin sonucunda mümkün olduğunu, ateşkesin duyurulmasının da o güne kadar kamuoyunun hiç görmediği bir diplomasi trafiğinin görünür hâle gelmesi olduğunu ifade etti. Barışın, en karmaşık çatışmalarda bile tamamen dışlanamayacak bir olasılık olduğunu şu şekilde aktardı: “barış imkânsızdır... ta ki bir gün mümkün olana kadar.” Rowan, ateşkesin açıklanmasıyla her şeyin bir anda düzeleceği yönündeki romantik beklentilerin gerçeği yansıtmadığını aksine, ateşkesin ilk haftaları büyük bir belirsizlik içerdiğini belirtti. Bu atmosferi “umut ve şüphe arasında sıkışmış bir hâl” olarak tanımladı. Rowan için en önemli mesele,

Rowan argued that one of the most critical elements in peace processes is the “softening of language.” In this respect, he suggested that the word “demand” is not suited to the language of peace; instead, softer concepts such as “proposal,” “offer” or “initiative” should be preferred. Otherwise, he warned, the familiar demand-counter-demand cycle could re-ignite conflict. He noted that in the 1990s, the British government’s insistence on “decommissioning first” had blocked the process, and that peace only became possible when this approach was replaced, under Tony Blair, with a model of “parallel and reciprocal progress.”

Rowan recalled that, in 1999, during the post-Good Friday Agreement process of establishing a government, his reliable sources within the IRA, loyalist groups, the security forces and among negotiators told him that IRA decommissioning was not imminent. Each time he reported this, the government publicly denied his claims and accused him of giving misleading information. However, he said, the accuracy of his reporting was quickly confirmed, and he underlined that this information had been of vital importance. If he had been wrong, he would have resigned.

Rowan offered the following piece of advice to journalists reporting on such processes: a few days before the government collapsed in February 2000, he met again with IRA representatives, who told him, “We have never, at any time, given anyone a commitment on decommissioning.” He jotted this sentence down on the back of a taxi receipt and wrote the BBC story on that same scrap of paper. On this basis, he urged young journalists: “These are moments of history: keep your notes, record the conversations. Because one day, all these processes will have to be explained,” underlining the importance of documenting every stage of the process.

Rowan added that, contrary to what many might assume, peace is harder to report than conflict, precisely because “there is much more to lose.” He concluded his remarks with the following reflection:

“The past has not yet been buried; in some places it is very much alive. The ‘peace walls’ still divide neighbourhoods. Just below the surface, old fears remain. Peace is not fair for everyone. We cannot change the past. We cannot bring back the dead. But we are in a better place today. We have witnessed moments that once seemed impossible. This road takes time. People say the process will take 50 years. If that is so, we are halfway through.”

Owen Bowcott:

“Language, Justice and Memory”

Owen Bowcott began his presentation by describing the recently concluded “Soldier F” case. This case concerned a British soldier accused of killing civilians during the 1972 Bloody Sunday massacre, who was acquitted 50 years later. Sol-

haberini toplumda doğurduğu beklentiyi yönetmekti. Ateşkes haberinin ardından sokaklarda sessiz bir umudun hâkim olduğunu, insanların ilk kez “savaşsız bir yarın” ihtimalini konuşmaya başladığını belirten Rowan bir noktayı özellikle vurguladı: “benim görevim umut satmak değildi. Benim görevim doğruyu söylemekti.”

Dil, Talepler ve Müzakere Dinamikleri

Rowan’ın analizine göre 1994 ateşkesi, sadece silahların susması değil; devletin söylemini, örgütlerin beklentilerini, toplumun umutlarını, medyanın sorumluluklarını, müzakere ritmini tamamen değiştiren bir dönüm noktasıydı. Bu nedenle ateşkes, Rowan’ın deyiimiyle yalnızca bir siyasi karar değil, “toplumun zihninde yeni bir sözlük” yaratmanın başlangıcıydı. Rowan barış süreçlerinde en kritik unsurlarından birinin “dilini yumuşatılması” olduğunu bu nedenle “talep” kelimesinin barış diline uygun olmadığını, bunun yerine “öneri”, “teklif” veya “inisiyatif” gibi daha yumuşak kavramların tercih edilmesi gerektiğini, aksi hâlde talep-karşı talep döngüsü ile çatışmanın yeniden başlama riskinin olduğunu belirtti. 1990’larda İngiliz hükümetinin “önce silahsızlanma” ısrarının süreci tıkadığını; Tony Blair döneminde bu yaklaşımın “eşzamanlı ilerleme” modeline dönüştürülmesiyle barışın mümkün hâlde geldiğini belirtti.

Rowan 1999’da Hayırlı Cuma Anlaşması (*Good Friday Agreement*) sonrası hükümetin kurulması sürecinde -IRA, birlikçiler, güvenlik birimleri, müzakerecilerden- güvenilir kaynaklarının kendisine IRA’nın silahsızlanmasının yakın olmadığını aktardıklarını ve bu bilgileri yayınladığında hükümetin her defasında kendisini yalanladığını, yanlış bilgi vermekle suçladığını anlattı. Ancak çok kısa bir süre içinde verdiği bilginin doğruluğunun ortaya çıktığını, bu bilginin hayati önemde olduğunu belirtti ve eğer yanlış olmuş olsaydı istifa edeceğinin altını çizdi. Rowan, süreci haberleştiren gazetecilere şu tavsiyede bulundu: Şubat 2000’de hükümet düşmeden birkaç gün önce IRA ile yaptığı görüşmede onların “silahsızlanma konusunda hiçbir zaman, hiçbir kimseye bir taahhütte bulunmadık” sözlerini bir taksi fişinin arkasına not aldığını, BBC’ye geçtiği haberi de aynı fişin üzerine yazdığını anlattı. Bu nedenle genç gazetecilere, “Bu tür anlar tarihtir; notlarınızı saklayın, konuşmaları kaydedin. Çünkü bir gün tüm bu süreçlerin açıklanması kaçınılmaz olacaktır,” diyerek sürecin her aşamasının belgelendirilmesinin önemini vurguladı.

Rowan, düşünülenin aksine barışın çatışmadan daha zor haberleştirildiğini çünkü “kaybedilecek çok daha fazla şey” olduğunu ifade etti. Rowan konuşmasını şu sözlerle tamamladı: “Geçmiş hâlâ gömülmedi; bazı yerlerde çok canlı. “Barış duvarları” hâlâ mahalleleri ayırıyor. Yüzeyin hemen altında eski korkular duruyor. Barış herkes için adil değil. Geçmiş değişiremeyiz. Ölüleri geri getiremeyiz. Ama bugün daha iyi bir yerdeyiz. Bir zamanlar imkânsız görünen anlara tanıklık ettik. Bu yol zaman alıyor. Sürecin 50 yıl sürmesi gerektiği söyleniyor. Eğer öyleyse biz ortalarındaız.”

dier F, whose identity was kept secret gave his testimony from behind a black screen, admitted to shooting the victims but continued to claim that they had been armed. However, on 23 October the judge ruled that the testimony of other former soldiers was “unreliable” and acquitted Soldier F.

Bowcott noted that, in this way, the decades-long search for justice relating to one of the darkest days of Bloody Sunday had apparently come to an end 53 years later. However, over the course of this process, the families were ignored for years, their demands rejected, their hopes raised, and then repeatedly dashed. Quoting the reaction of one relative of the victims to the verdict, Bowcott said the ruling felt like “a kick in the teeth; we don’t have many teeth left to be kicked.”

Emphasising that roughly 3,500 people were killed during the Troubles and that an estimated 1,300 of these deaths remain unsolved, Bowcott underlined that, even many years later, state archives can still yield new and incriminating information. At the same time, witnesses die and documents disappear. Under such conditions, he argued, journalists play a vital role in uncovering the truth and keeping collective memory alive. Through this example, Bowcott highlighted how long the search for justice can last in post-conflict societies and how delayed justice deepens social wounds.

Bowcott went on to explain that the Bloody Sunday massacre also led to an escalation in paramilitary violence, the collapse of the Stormont administration, the imposition of direct rule from London and a profound strengthening of the desire for revenge within society. He noted that the Saville Inquiry, launched in 1998, eventually revealed a truth very different from the one originally presented by the police and military: civilians had been shot while fleeing, and even while attempting to help the wounded.

The Politicisation of Language and the Minefield of Reporting

According to Bowcott, working as a journalist in Northern Ireland is not only about producing news in a conflict environment; it also means operating in a space where words themselves are political instruments and every term carries a historical and emotional weight. He stressed that language in the region is effectively a “minefield,” because almost every word used can convey a message, for at least one side, about identity, belonging, historical memory and political position. Even geographical names are highly politicised.

For instance, in areas where Catholic/republican communities live, the name “Derry” is used, whereas Protestant/unionist communities tend to use “Londonderry” for the same city. Each term encapsulates different strands of Irish history and reflects how the two communities answer the question of “to whom the city belongs.” Bowcott noted that, for this reason, some journalists sometimes

Owen Bowcott during his presentation.

Sunum sırasında
Owen Bowcott.

Owen Bowcott: *Dil, Adalet ve Hafıza*

Owen Bowcott, sunumuna yakın tarihte sonuçlanan **“Asker F” davasını** anlatarak başladı. Bu dava, 1972 Kanlı Pazar (*Bloody Sunday*) katliamında sivilleri öldürmekle suçlanan bir İngiliz askerinin 50 yıl sonra beraat etmesiyle sonuçlanmıştı. Bowcott bu örnek üzerinden, çatışma sonrası toplumlarda adalet arayışının ne kadar uzun sürdüğünü ve gecikmiş adaletin toplumsal yaraları nasıl derinleştirdiğini vurguladı. Bowcott Kanlı Pazar’ın yalnızca bir katliam değil, aynı zamanda paramiliter şiddetin tırmanmasına, Stormont yönetiminin çökmesine, Londra’dan merkezi yönetimin devreye girmesine, toplumsal intikam duygusunun büyümesine yol açtığını ayrıntılı biçimde anlattı. Bowcott, 1998’de başlayan Saville Araştırması’nın yıllar sonra polis ve askerlerin anlattığından farklı bir gerçeği ortaya çıkardığını belirtti: Siviller kaçarken, hatta yaralılara yardım ederken vurulmuştu. Bu örnekle, Türkiye’deki geçmişle yüzleşme tartışmalarıyla doğal bir paralellik kuruldu.

Geçtiğimiz Eylül ayında Asker F, Belfast Crown Court’ta hâkim karşısına çıktı. Kimliği gizli tutuldu, siyah bir perde arkasında ifade verdi. Mağdurları vurduğunu kabul etti ancak hâlâ onların silahlı olduğunu iddia etti. 23 Ekim’de ise hâkim, diğer eski askerlerin ifadesinin “güvenilir olmadığı” gerekçesiyle Asker F’nin beraatine hükmetti. “Kanlı Pazar katliamında sorumluluğu olanlar utanç duymalı” dedi. Böylece 53 yıl sonra, Kanlı Pazar’ın en karanlık günlerinden birinin adalet arayışı görünüşte son bulmuş oldu. Aileler yıllarca görmezden gelindi, reddedildi, sonra umut verildi ve tekrar hayal kırıklığına uğratıldı. Ölenlerden birinin yakını, karar için “dişlerimize vurulmuş bir tekme” dedi ve ekledi “artık tek melenecek fazla dişimiz de kalmadı.” Tahminlere göre, Sıkıntı Yılları (*Troubles*) dönemindeki 3500 ölümün yaklaşık 1300’ü hâlâ çözülememiş durumda. Devlet arşivleri yıllar sonra bazı suçlayıcı bilgileri verebiliyor. Tanıklar ölüyor, belgeler kayboluyor. Gazeteciler bu süreçte hayati bir rol oynuyor.

resort to a humorous compromise, referring to it as “stroke city” which references the slash in “Derry/Londonderry” which is used in order to remain neutral. Similarly, terms such as “the North,” “Ulster” or “the Province” are not neutral when used to describe the region. “The North” tends to be used more in republican circles, while “Ulster” and “the Province” are more common among unionists; as a result, even a seemingly simple geographical label can evoke different reactions and meanings for readers.

Another example Bowcott focused on was the politicisation of terms used to describe violence:

- Words such as “terrorist,” although frequently used by the state or political actors, should, for reasons of neutrality, appear in news reports only within quotation marks as part of a direct quote.
- The word “murder” should not be used unless there has been a court ruling to that effect, since it carries both a legal and a moral judgement.
- For this reason, journalists often resort to more neutral terms such as “killing” or “to kill.”

As Bowcott underlined, these dynamics are not unique to Northern Ireland and have parallels to the debates in Türkiye regarding the Kurdish issue. In his view, journalists must always be considerate of differing group grievances and sensitivities based on different interpretations of history and memory and should be aware of how certain terms can be triggering. The credibility of reporting is linked not only to the accuracy of facts but also to the journalist’s ability to consciously “depoliticise” language where possible.

Social Media, Information Disorder and New Challenges

Assessing the impact of today’s media ecosystem on conflict and peace processes, Bowcott devoted particular attention to the new risks brought by social media. He reminded that the Northern Ireland process unfolded in the 1990s and early 2000s which had a different information environment as it pre-dated social and media. At that time, when inaccurate information was circulated, correction mechanisms were more controlled. In stark contrast, information regardless of its accuracy – can reach huge audiences within seconds today. He argued that his creates three fundamental challenges:

1. Unverified information flows

Because of the inherently sensitive nature of peace processes, information that is incomplete or in need of verification can spread rapidly on social media. This can instantly influence the positions of the parties and shape public perceptions. Such information pollution narrows the negotiating space

Dilin Siyasallaşması ve Habercilikte Mayın Tarlası

Bowcott’a göre Kuzey İrlanda’da gazetecilik yapmak, yalnızca bir çatışma ortamında haber üretmek değil, aynı zamanda kelimelerin kendisinin siyasal bir enstrüman olduğu, her terimin tarihsel ve duygusal bir ağırlık taşıdığı bir alanda adım atmak anlamına gelmektedir. Bölgede kullanılan neredeyse her kelime, taraflardan en az birinin kimlik, aidiyet, tarihsel hafıza ve siyasal pozisyonlarına dair bir mesaj içerdiği için, dilin adeta bir “mayın tarlası” olduğunu coğrafi adlandırmaların bile siyasallaşmış olduğunu vurguladı. Örneğin Katolik/cumhuriyetçi (*republican*) toplulukların yaşadığı alanlarda “Derry” adı kullanılırken, Protestan/birlikçi (*unionist*) kesimler aynı şehir için “Londonderry” adını tercih eder. Her iki kelime de İrlanda tarihinin farklı taraflarını ve iki topluluğun “şehrin kime ait olduğu” sorusuna verdiği tarihsel yanıtları içinde taşımaktadır. Bu nedenle gazetecilerin tarafsız kalabilmek için bazen mizah yoluyla üretilmiş “stroke city” (eğik çizgili şehir) ifadesini tercih ettiği örnekler bile olduğunu belirtti.

Benzer şekilde, bölgenin tanımlanmasında kullanılan “North”, “Ulster” ya da “Province” gibi kelimelerin bile tarafsız olmadığını “North” ifadesinin genellikle cumhuriyetçi çevrelerde kullanıldığını, “Ulster” ve “Province” ifadelerinin ise daha çok birlikçi çevrelerde kullanıldığını dolayısıyla basit bir coğrafi tanımlamanın okuyucuda farklı algılar yarata-bildiğini ifade etti. Bowcott’un üzerinde durduğu bir diğer örnek ise şiddeti betimleyen kavramların siyasallaşmasıdır.

- “Terörist” gibi kelimeler, devlet ya da siyasal aktörler tarafından sıkça kullanılsa da haber dilinde tarafsızlık gereği yalnızca alıntı içinde verilmelidir.
- “Cinayet” kelimesi mahkeme kararı olmadığı sürece kullanılmamalı, çünkü bu ifade hem hukuki hem de moral bir hüküm içerir.
- Bu nedenle gazeteciler çoğu zaman daha nötr bir ifade olan “öldürme” kelimesine başvurur.

Bowcott’un aktardığı bu örnekler, yalnızca Kuzey İrlanda bağlamına özgü değildir; Türkiye’de Kürtçe – Türkçe dil politikası, semboller, kavramlar ve hatta bölge adları etrafında yürüyen tartışmalarla güçlü paralellikler taşımaktadır. Bowcott’a göre gazeteci, kullandığı her terimin hangi toplumsal kesimin acısını, hangi hafızayı, hangi tarihsel kırılma anı tetikleyebileceğini hesap ederek ilerlemek zorundadır. Haberciliğin güvenilirliği, yalnızca doğru bilgi aktarmakla değil; aynı zamanda dili dikkatle “depolitize” edebilme becerisiyle de ilişkilidir.

Sosyal Medya, Bilgi Kirliliği ve Yeni Zorluklar

Bowcott, günümüz medya ekosisteminin çatışma ve barış süreçleri üzerindeki etkisini değerlendirirken, özellikle sosyal medyanın getirdiği yeni riskleri değerlendirdi. Kuzey İrlanda sürecinin 1990’lar ve 2000’lerin başında, yani sosyal medya öncesi dönemde yürütüldüğünü hatırlatarak, bu koşulların günümüzle kıyaslandığında çok farklı bir haber dolaşımı yarattığını, o dönemde yanlış bilgi yayıldığında düzeltme mekanizma-

for political actors and creates opportunities for the manipulative use of erroneous or inflammatory content.

2. Emotional mobilisation and polarisation

On issues related to conflict, social media content tends to trigger emotional reactions rather than rational debate. This raises social tensions and shrinks the “window of calm” required for peace processes to move forward. As a result, manoeuvrability of political actors had become more limited and the language used by the media grew more fragile.

3. The erosion of journalistic authority

Because traditional media’s verification processes cannot keep up with the speed of social media, the journalist’s role as a “trusted source of information” is weakened.

Bowcott stressed that, have required current day journalism to be more grounded in the field, centred on verification and guided by a strong institutional ethical framework

Language, Identity and Cultural Tensions

Another critical theme in Bowcott’s presentation was the role that language plays in identity and politics during conflict and peace processes. The re-emergence and increased visibility of the Irish language in Northern Ireland, he noted, was perceived by some unionist circles as a “cultural threat.” This demonstrates that language policies are not merely about communication, but also express deeper social elements such as belonging, power and historical claims to rights. Bowcott emphasised the common structural features of peace processes, drawing on both the Northern Ireland experience and other international examples. In his view, peace processes do not follow a fixed template; however, there are recurring structural patterns in many conflict-resolution contexts:

1. The intergenerational impact of conflict

Conflicts do not only affect the actors of the time; they also shape new generations that inherit the trauma. Peace processes are therefore not only “political agreements” but also efforts to transform collective memory and redefine how it is transmitted.

2. Leadership transformation and the capacity to take political risks

Bowcott emphasised that peace in Northern Ireland became possible in part due to leadership changes within both republican and unionist movements and the willingness of these leaders to take risks. In a similar way, he underlined that political leadership will be crucial for advancing peace efforts in Türkiye.

larının daha kontrollü olduğunu; bugün ise bilginin, doğruluğundan bağımsız olarak, saniyeler içinde geniş kitlelere ulaştığını ve beraberinde üç temel sorunu getirdiğini vurguladı:

1. Doğrulanmamış bilgi akışı:

Barış süreçlerinin doğası gereği hassas olan ve çoğu zaman teyide muhtaç bilgiler, sosyal medyada hızla yayılmakta; bu durum hem tarafların pozisyonlarını hem de toplumun algısını anında etkileyebilmektedir. Bu tür bilgi kirliliğinin, siyasal aktörlerin müzakere alanını daraltabildiğini ve hatalı ya da tahrik edici içeriklerin manipülatif kullanımlarına zemin hazırlayabildiğini,

2. Duygusal mobilizasyon ve kutuplaşma:

Özellikle çatışma konularında sosyal medya içeriklerinin, rasyonel tartışmadan ziyade duygusal tepkileri tetiklediğini; bunun da toplumun gerilimini artırarak barış süreçlerinde gereken “sakinlik penceresini” daralttığını ve bu durumun da siyasal aktörlerin manevra alanını daraltabildiğini ve medyanın dilini daha kırılğan hâle getirdiğini,

3. Gazetecinin otorite kaybı:

Geleneksel medyanın doğrulama süreçleri sosyal medya hızına yetişemediği için gazetecinin “güvenilir bilgi kaynağı” rolünün aşındığını vurguladı.

Bowcott gazeteciliğin, bugün her zamankinden daha fazla sahaya dayalı, doğrulama merkezli ve kurumsal etik çerçeveyi önceleyen bir çalışma biçimi gerektirdiğinin altını çizdiDil, Kimlik ve Kültürel Gerilimler

Dil, Kimlik ve Kültürel Gerilimler

Bowcott’un sunumunda öne çıkan bir diğer kritik unsur, dilin çatışma ve barış süreçlerinde oynadığı **kimliksel ve siyasal rol** oldu. İrlandaca dilinin yeniden görünür hâle gelmesi, Kuzey İrlanda’da bazı birlikçi çevreler tarafından “kültürel bir tehdit” olarak algılanmış; bu durum dil politikalarının yalnızca iletişim aracı değil, aynı zamanda **ai-diyet, güç ve tarihsel hak iddiası** gibi daha derin toplumsal unsurları temsil ettiğini göstermiştir.

Bowcott konuşmasının sonunda barış süreçlerinin yapısal ortak özelliklerini hem Kuzey İrlanda deneyiminden hem de diğer uluslararası örneklerden hareketle analitik şekilde özetlemiştir. Ona göre barış süreçleri belirli kalıplar izlemez; ancak birçok çatışma çözümünde birbirini tekrar eden yapısal dinamikler mevcuttur:

1. Çatışmanın kuşaklar arası etkisi:

Çatışmalar yalnızca o dönemin aktörlerini değil, travmayı devralan yeni kuşakları da etkilemektedir. Bu nedenle barış süreçleri yalnızca bir “siyasal anlaşma” değil, aynı zamanda toplumsal hafızanın dönüştürülmesi ve aktarım biçimlerinin yeniden tanımlanmasıdır.

3. Justice, decommissioning and transitional mechanisms

Bowcott highlighted that one of the most fragile areas in peace processes concerns how issues of justice and decommissioning are addressed. In Northern Ireland, these questions took years to resolve, at times leading to serious political crises and generating prolonged uncertainty within society. In Türkiye, too, the question of how similar mechanisms will be established, and through which institutions and instruments they will be made sustainable, will be critical to the future of the peace process.

4. The role of international facilitators

Bowcott noted that international actors can provide neutral platforms, technical capacity and support in establishing confidence-building mechanisms. He pointed to the role played by the United States, the European Union and various independent actors in Northern Ireland as an example.

5. The multi-layered, fragile and cyclical nature of peace

He reminded participants that peace is not a single event, but a long process in which political agreements, social transformation, confidence building, legal reforms and cultural inclusion advance in parallel. Setbacks, interruptions and moments of deadlock are, in this sense, inevitable and must be anticipated.

In closing, Bowcott underlined clear parallels between Northern Ireland and the Kurdish issue in Türkiye. He reminded participants that in both contexts, to varying extents, the conflict has been 'internationalised' and spilled across borders into neighbouring countries, triggered sensitivities around territorial integrity and brought international actors into the process. He noted that difficult political issues such as decommissioning and the release of prisoners have inevitably emerged in both settings.

According to Rowan, language is also a shared fault line: in Northern Ireland, the growing visibility of the Irish language was perceived by some loyalists as a threat, much like the debates surrounding the public use of Kurdish in Türkiye. Recalling the vandalism against some Irish-language street signs in Belfast, Rowan also pointed out that, despite such tensions, there have been efforts to build bridges between communities by teaching Irish and Ulster Scots together. He observed that peace processes do not always fully resolve old problems, but they do make them visible and open to discussion. As he put it, "At least we can now talk about these issues in the language of peace rather than the language of conflict." Rowan concluded by expressing his hope that one day the differences between Turkish and Kurdish can likewise be discussed freely, peacefully and with maturity in Türkiye.

The presentations of Brian Rowan and Owen Bowcott provided a directly comparative framework for current debates in Türkiye and offered media professionals attending the meeting an important perspective for understanding the universal challenges of peace processes.

2. Liderlik dönüşümü ve siyasal risk alma kapasitesi:

Kuzey İrlanda'da barışın mümkün hâle gelmesi, hem cumhuriyetçi hem de birlikçi hareketlerde liderlik değişimleri ve bu liderlerin risk almaya istekli olmalarıyla yakından ilişkilidir. Bowcott, benzer şekilde Türkiye'de de barış yönünde ilerleme için siyasal liderliğin rolünün belirleyici olacağını vurgulamıştır.

3. Adalet, silahsızlanma ve geçiş dönemi mekanizmaları:

Barış süreçlerinde en kırılgan alanlardan biri, adalet ve silahsızlanma konularının nasıl ele alınacağıdır. Kuzey İrlanda'da bu konuların çözümü yıllarca sürmüş, zaman zaman siyasi krizlere yol açmış ve toplumda belirsizlik yaratmıştır. Türkiye'de de benzer mekanizmaların nasıl inşa edileceği kritik önemdedir.

4. Uluslararası kolaylaştırıcıların rolü:

Bowcott, uluslararası aktörlerin barış süreçlerinde tarafsız bir platform sağlayabildiğini, teknik kapasite sunabildiğini ve güven artırıcı mekanizmaların kurulmasına yardımcı olabildiğini belirtti. Kuzey İrlanda'da ABD'nin, AB'nin ve bazı bağımsız aktörlerin oynadığı rol buna örnektir.

5. Barışın çok katmanlı, kırılgan ve döngüsel niteliği:

Barış bir anda gerçekleşen bir olay değil; politik anlaşmalar, toplumsal dönüşüm, güven inşası, hukuki düzenlemeler ve kültürel kapsayıcılığın paralel ilerlediği uzun bir süreçtir. Bu süreçte geriye dönüşler, kesintiler ve tıkanmalar kaçınılmazdır.

Bowcott'un bu değerlendirmesi, Türkiye'deki tartışmalar açısından doğrudan bir karşılaştırmalı çerçeve sunmuş ve toplantıya katılan medya profesyonellerine barış süreçlerinin evrensel zorluklarını anlamada önemli bir perspektif kazandırmıştır. Owen Bowcott konuşmasının sonunda Kuzey İrlanda ile Türkiye'deki Kürt meselesi arasında belirgin paralellikler bulunduğunu vurguladı. Her iki çatışmanın da sınırları aşarak komşu ülkelere yansıdığını, devletlerin toprak bütünlüğüne ilişkin hassasiyetleri tetiklediğini ve uluslararası aktörlerin sürece dâhil olmasına yol açtığını hatırlattı. Silahsızlanma, mahkûmların serbest bırakılması ve benzeri politik açıdan zor başlıkların her iki süreçte de kaçınılmaz olarak gündeme geldiğini belirtti. Bowcott'a göre dil meselesi de ortak bir kırılma alanıydı: Kuzey İrlanda'da İrlandaca'nın görünürlüğünün artması bazı birlikçiler tarafından tehdit olarak algılanmış, tıpkı Türkiye'de Kürtçenin kamu alanındaki kullanımı etrafındaki tartışmalarda olduğu gibi. Belfast'taki bazı İrlandaca sokak tabelalarının tahrip edilmesini hatırlatan Bowcott, buna rağmen farklı toplulukların İrlandaca ve Ulster Scots dillerinin birlikte öğretilmesiyle köprüler kurmaya çalıştığını söyledi. Barış süreçlerinin çoğu zaman eski sorunları tamamen çözmediğini, fakat onları görünür ve tartışılabilir hâle getirdiğini belirterek, "En azından artık bu meseleleri çatışmanın değil barışın diliyle konuşabiliyoruz," dedi. Bowcott sözlerini, Türkiye'de de Türkçe ile Kürtçe arasındaki farklılıkların bir gün aynı olgunluk ve özgürlük içinde konuşulabileceğine dair umudunu dile getirerek tamamladı.

QUESTIONS AND ANSWERS SESSION

Following the morning presentations, the question-and-answer session moderated by DPI Senior Adviser **Prof Dr Sevtap Yokuş** provided a deep and wide-ranging discussion on the structural characteristics of the current peace process in Türkiye, its social dynamics, and the role of media language. At the outset, Yokuş referred to DPI's work with journalists since 2011, emphasising the importance of the experience gained by both DPI and the Turkish political sphere during the previous peace process. She recalled that at the time, the democratic constitution-making process and the peace process had progressed in parallel. By contrast, she noted that the current phase has a different character, particularly because the parliamentary commission recently established in the Grand National Assembly has given the process an institutional and legal framework. She also stressed that public preparedness is a critical need in every peace process, highlighting the decisive role of the media in this regard. Given the emotional nature of collective memory, she underlined that sharing stories and acknowledging one another's suffering can strengthen the societal foundations of peace.

One participant opened the discussion by focusing on the distinction between trust and support, noting that although public support for the peace process is high in Türkiye, levels of trust remain comparatively low. He asked how this gap could be bridged, and how consensus could be achieved particularly in the linguistic and symbolic spheres, including the public socialisation of concepts. The participant added that distrust in Türkiye is asymmetric and asked what lessons could be drawn from the Northern Ireland experience in addressing this split.

Responding to this question, Brian Rowan emphasised that the key characteristic of the period between the 1994 IRA ceasefire and the 1998 Good Friday Agreement in Northern Ireland was not "unconditional trust," but a process design built around *gradual trust-building*. Rowan explained that the harsh, accusatory, and absolutist language of the conflict period had severely constrained the negotiation capacity of both the organisations and the state. For this reason, he argued, the critical turning point in the process was the shift from a rigid "demand-counter-demand reflex" to a more flexible and forward-looking "proposal-initiative mindset." Rowan noted that the British government's insistence in the early 1990s on the precondition of "decommissioning first" had politically and psychologically deadlocked the process; in contrast, the IRA's 1994 declaration that it would "completely cease all military operations" had forced the government to alter its discourse. This move, he stated, represented not only the cessation of violence but also a redefinition of the very parameters of the negotiations.

Rowan further stressed that the most decisive factor shaping the course of the process was the organisations' *internal negotiation and internal persuasion* capacity.

SORU-CEVAP OTURUMU

Sabah oturumundaki sunumların ardından, DPI Kıdemli Danışmanı Prof. Dr. Sevtap Yokuş moderatörlüğünde gerçekleşen soru-cevap bölümü, Türkiye'deki mevcut barış sürecinin yapısal özellikleri, toplumsal dinamikleri ve medya dilinin rolü üzerine derinlikli bir tartışma alanı sundu. Oturumun başında Sevtap Yokuş, DPI'nin 2011'den bu yana gazetecilerle yürüttüğü çalışmalara atıf yaparak hem DPI'nin hem de Türkiye siyasetinin Türkiye'nin geçmiş çözüm sürecinden edindiği deneyimin önemini vurguladı. O dönemde demokratik anayasa çalışmaları ile barış sürecinin paralel ilerlediğini hatırlatan Yokuş, bugün içinde bulunulan sürecin ise farklı bir karaktere sahip olduğunu, özellikle Meclis bünyesinde kurulan komisyonun sürece kurumsal ve hukuki bir çerçeve kazandırdığını söyledi. Bunun yanında kamuoyu hazırlığının her barış sürecinde kritik bir ihtiyaç olduğuna değinerek, Türkiye'de medyanın belirleyici rolüne dikkat çekti. Toplumsal hafızanın duygusal yapısı göz önüne alındığında, hikâyelerin paylaşımı ve karşılıklı acıların duyulmasının barışa dair toplumsal zemini güçlendirebileceğini ifade etti.

Bir katılımcı, tartışmayı güven ve destek arasındaki fark üzerinden açarak Türkiye'de barış sürecine verilen toplumsal desteğin yüksek olmasına rağmen güven düzeyinin daha düşük olduğunu belirtti. Bu farklılığın nasıl aşılabileceğini ve özellikle kavramların toplumsallaştırılması için dilsel ve sembolik alanlarda mutabakatın nasıl sağlanabileceğini sordu. Katılımcı ayrıca Türkiye'de karşılıklı güvensizliğin nasıl yönetilebileceğine dair Kuzey İrlanda deneyiminden çıkarımlar talep etti.

Bu soruya yanıt verirken Brian Rowan, Kuzey İrlanda'da 1994 ateşkesi ile 1998 Hayırlı Cuma Anlaşması arasındaki dönemin temel ayırt edici niteliğinin "ön koşulsuz güven" değil, kademeli güven inşasına dayanan bir süreç tasarımı olduğunu vurguladı. Rowan'a göre çatışma döneminin sert, hüküm kuran ve suçlamaya dayalı dili hem örgütlerin hem de devletin müzakere kapasitesini daraltan en önemli engeldi. Bu nedenle sürecin kritik kavşağı, kullanılan dilin "talep-karşı talep refleksinden", daha esnek ve ilerlemeye açık bir "öneri-inisiyatif zihniyetine" evrilmesiydi. Rowan, Londra yönetiminin 1990'ların başında ısrarla savunduğu "önce silah bırakma" ön şartının hem siyasi hem psikolojik düzeyde süreci kilitlediğini; buna karşın 1994'te IRA'nın "tam ve koşulsuz operasyonları durdurma" açıklamasının hükümetin söylemini zorunlu olarak dönüştürdüğünü belirtti. Bu açıklama, sadece şiddetin durması değil, aynı zamanda müzakerelerin parametrelerinin yeniden tanımlanması anlamına geliyordu.

Rowan, sürecin seyrini belirleyen en kritik unsurun örgütlerin iç müzakere ve iç ikna kapasitesi olduğunu belirterek, barış süreçlerinde dışarıdan yapılan çağrılarının çoğu zaman örgüt içi dengeyi, aidiyet ilişkilerini ve hiyerarşik yapıyı dikkate almadan kurulduğunda karşı etki yaratabildiğini söyledi. Ona göre dış aktörler ve hükümetler çoğu zaman "karşı tarafın liderliğine" konuşurlar, ancak barışın asıl kırılma alanı örgütlerin kendi içindeki tartışmalardır; çünkü bir barış sürecinin sürdürülebilirliği, karşı tarafla

He noted that external calls or pressures often had unintended and adverse effects when they failed to consider the internal dynamics, loyalty structures, and hierarchical configurations within the organisations. In his view, external actors and governments frequently address “the leadership on the other side,” whereas the most fragile arena of a peace process lies within the organisations themselves; a peace process depends as much on managing the internal “points of resistance” as it does on negotiating with the opposing party.

Rowan summarised this point by stating that “*in a peace process, the most difficult negotiation is not with the person across the table, but with the fears, anxieties, and old reflexes within one’s own side.*” Responding to this perspective, Owen Bowcott emphasised that trust-building is achieved not only through strategic steps, but also through generational transformation. As the generation that had initiated the conflict in Northern Ireland grew older, *a collective conviction that violence was no longer sustainable* strengthened both among political actors and within society. This evolution gradually pushed armed organisations and pro-violence actors into what Bowcott described as “sociological isolation.” Even militant groups that once enjoyed significant grassroots support lost legitimacy as their social base shrank—ultimately expanding the political space for peace.

Bowcott also noted that the emergence of small dissident armed groups after the peace process did not indicate failure. On the contrary, it signalled that the *mainstream political strategy had achieved legitimacy*. These groups remained ineffective precisely because they could not attract meaningful public support—a key indicator that peace had taken root within society. According to Bowcott, the ideological frameworks that had once justified violence lost relevance over time not only due to political leadership but also due to shifts in collective memory and generational experience.

The indirect implication of Bowcott’s analysis for Türkiye is that trust-building depends not only on state–organisation relations but also on the emotional transformation of society, generational shifts in perspective, and the reconstruction of future imaginaries. Peace processes therefore require both short-term technical progress and long-term societal restructuring.

Another participant offered a broader perspective on the societal foundations of Türkiye’s peace process. He noted that while the public strongly supports an end to the conflict, trust has progressed more slowly due to the rhetorical preferences of political actors. He added that certain concrete steps—such as administrative measures regarding detained political actors or the removal of state appointed trustees (*kayyum*)—could rapidly increase public trust by shifting key psychological thresholds. He also highlighted what he considered the most significant difference between Northern Ireland and Türkiye: whereas Northern Ireland has historically been a *deeply divided* society, ethnic and spatial segregation in Türkiye is far more limited.

yapılan müzakere kadar örgüt içindeki “direnc noktalarının” nasıl yönetildiğine bağlıdır. Rowan bu durumu “Bir barış sürecinde en zor müzakere masadaki muhatapla değil, kendi tarafının içindeki korku, kaygı ve eski reflekslerle yapılır” sözleriyle özetledi. Bu perspektife karşılık Owen Bowcott, güven inşasının sadece stratejik adımlarla değil, zaman içinde oluşan kuşaksal dönüşümle mümkün olduğunu vurguladı. Kuzey İrlanda’da çatışmayı başlatan kuşak yaşlandıkça hem politik aktörlerde hem de toplumda “şiddetin sürdürülebilir olmadığına dair kolektif kanaat”in güç kazandığını bu durumun da silahlı örgütlerin ve şiddet yanlısı aktörlerin zamanla “sosyolojik yalnızlığa” itilmesi ne neden olduğunu, köken olarak güçlü destek alan militan grupların bile toplumsal tabanları daraldıkça meşruiyetlerini yitirdiklerini ve dolayısıyla bu durumun barış sürecinin siyasal zemininin genişlemesine katkı yaptığını ifade etti.

Bowcott ayrıca barış süreci sonrası dahi silahlı ayrılıkçıların ortaya çıkabilmesinin sürecin başarısız olduğuna değil, tam tersine “ana akım siyasal stratejinin meşruiyet kazandığına” işaret ettiğini söyledi. Çünkü bu gruplar toplumdaki anlamlı bir destek bulamadıkları için etkisiz kaldılar; bu da barışın toplumda kök salmadığının önemli bir göstergesiydi. Bowcott’a göre şiddeti başlatan ya da meşrulaştıran ideolojik çerçevelerin zaman içinde geçerliliğini yitirmesi, yalnızca siyasi liderliğin değil, toplumsal hafızanın ve kuşaksal deneyimlerin dönüşmesinin sonucuydu. Bowcott’un bu analizinin Türkiye bağlamındaki dolaylı karşılığı, güven inşasının yalnızca devlet–örgüt ilişkisine değil, toplumun duygusal dönüşümüne, kuşaklar arası perspektif değişimine, gelecek tahayyülünün yeniden kurulmasına bağlı olduğudur. Dolayısıyla barış süreçleri hem kısa vadeli teknik ilerleme hem de uzun vadeli toplumsal yeniden yapılanma gerektirir.

Başka bir katılımcı, çözüm sürecinin toplumsal zeminine ilişkin daha geniş bir çerçeveye sunarak sözlerine başladı. Türkiye’de toplumun çatışmanın bitmesini güçlü şekilde desteklediğini, ancak siyasal aktörlerin söylemsel tercihleri nedeniyle güven düzeyinin daha yavaş ilerlediğini dile getirdi. Ayrıca somut adımların kamuoyu güvenini hızla yükseltebileceğini, örneğin tutuklu siyasi aktörler ya da kayyum uygulamaları gibi konularda atılacak idari adımların psikolojik eşiği önemli ölçüde değiştirebileceğini ifade etti. Kuzey İrlanda ile Türkiye arasındaki en büyük farkın, Kuzey İrlanda toplumunun tarihsel olarak “derinden kutuplaşmış” bir yapıya sahip olmasına karşın Türkiye’de etnik ve mekânsal ayrışmanın çok daha sınırlı olduğuna dikkat çekti.

Bu noktada Rowan söz alarak, Kuzey İrlanda’da hâlen toplumsal kutuplaşmanın sürdüğünü, “barış duvarlarının” varlığını koruduğunu ve güvenlik algısının tam anlamıyla yerleşmediğini vurguladı. Askerî varlığın azaltılması, sınır kontrollerinin kaldırılması ve mahkûmların serbest bırakılması gibi adımların toplumsal psikolojide önemli bir dönüşüm yarattığını söyledi. Özellikle mahkûmların sürecin dışında bırakılmasının mümkün olmadığını, çünkü örgütlerin vicdan ve hafıza taşıyıcılarının onlar olduğunu ifade etti. Rowan’a göre bir barış sürecinin en kritik aşaması, en zor görülen adımların atıldığı ve “çatının yıkılmayacağını” tecrübe edildiği o eşikti. Owen Bowcott ise ittifakların ve merkez partilerin güçlenmesinin toplumsal güven açısından kritik rol oynadığını an-

At this point, Rowan took the floor to underline that social divisions in Northern Ireland persist, with “peace walls” still standing and a full sense of security not yet internalised. He explained that steps such as reducing military presence, removing border checkpoints, and releasing prisoners had profound psychological effects. Excluding prisoners from the process was impossible, he argued, because they were the “carriers of conscience and memory” within the organisations. For Rowan, the most critical stage of any peace process is the moment when the most difficult steps are taken and both sides experience that “the roof will not collapse.”

Bowcott added that the strengthening of centrist parties and alliances played a crucial role in bolstering public confidence. In Northern Ireland, the consolidation of the political centre increased trust in the impartiality of the justice system and reduced political polarisation. He also noted that the complete withdrawal of the military, the invisibility of the border, and economic integration generated important psychological shifts.

Another anonymous participant reflected on the transferability of the Northern Ireland experience to Türkiye, stressing that the nature of conflict resolution is not the “evaporation of conflict” but rather its transformation into a manageable form. Within this framework, he highlighted the responsibility that journalists can assume at the individual level. According to the participant, journalists do not need to be activists; however, they do bear an ethical responsibility to invite society into a political space beyond violence. He noted that the persistence of collective memory can keep conflict alive for decades, and for that reason, the language of peace must be continually reproduced.

Another participant offered an assessment of democratisation, multi-layered identities, generational differences, and the impact of political discourse in Türkiye. He stated that the linguistic pluralism and symbolic transformations in Northern Ireland gave him hope and that similar forms of linguistic pluralism were possible in Türkiye as well. However, he emphasised that the polarised nature of Türkiye’s media landscape remains one of the most fragile aspects of the current process and asked for guidance on how young journalists could meet their ethical responsibilities.

Rowan began by stating that there are still many unresolved issues in Northern Ireland, yet the process is now at a much more advanced stage compared to the past. Emphasising that the media landscape has changed radically, he responded to the question about what advice he would give to young journalists by comparing the peace process with the conditions of the social media era. According to Rowan, if social media had existed during the 1994 ceasefire and the 1998 Good Friday Agreement, “there would have been neither a ceasefire nor a political agreement.” He underlined that, at that time, the news cycle was slow – but journalists had the time they needed for verification.

Speakers and participants during the event.

Toplantı sırasında konuşmacılar ve katılımcılar.

lattı. Kuzey İrlanda’da merkezin güçlenmesinin hem adalet kurumunun tarafsızlığına olan inancı artırdığını hem de siyasal kutuplaşmayı azalttığını söyledi. Askerî varlığın tamamen çekilmesinin, sınırın görünmez hâle gelmesinin ve ekonomik entegrasyonun da önemli psikolojik etkiler yarattığını belirtti.

Bir sonraki katılımcı, Kuzey İrlanda deneyiminin Türkiye’ye aktarılabilirliği üzerine yorum yaparak, çatışma çözümünün doğası gereği “çatışmanın buharlaşması değil, yönetilebilir hâle gelmesi” anlamına geldiğini vurguladı. Bu çerçevede medyanın bireysel düzeyde üstlenebileceği sorumluluğa dikkat çekti. Katılımcıya göre gazeteci aktivist olmak zorunda değildi ancak toplumu şiddetin ötesinde siyaset zeminine davet eden bir etik sorumluluk taşıyordu. Belleğin kalıcılığının çatışmayı uzun yıllar canlı tutabileceğini, bu nedenle barış dilinin sürekli yeniden üretilmesi gerektiğini söyledi. Bir diğer katılımcı, Türkiye’de demokratikleşme, çok-katmanlı kimlikler, kuşak farkları ve siyasal dilin etkisine yönelik kapsamlı bir değerlendirme yaptı. Kuzey İrlanda’daki dilsel çoğulculuk ve sembolik dönüşümlerin kendisine umut verdiğini, Türkiye’de de benzer bir dilsel çoğulculuğun mümkün olduğunu ifade etti. Ancak medyanın kutuplaşmış yapısının bu süreçte en kırılgan alan olduğuna dikkat çekerek, genç gazetecilerin etik sorumluluklarını nasıl yerine getirebileceklerine dair görüş istedi.

Rowan cevabına, Kuzey İrlanda’da çözülmesi gereken pek çok sorunun hâlen var olduğunu, ancak sürecin bugün geçmişe kıyasla çok daha ileri bir noktada bulunduğunu ifade ederek başladı. Medya dünyasının radikal biçimde değiştiğini vurgulayan Rowan,

Rowan described the considerable effort he had put into establishing contact with all sides of the conflict during his reporting years. "You cannot find the IRA's number in the phone book, nor can you find the loyalist organisations' numbers," he said, emphasising that direct contact and face-to-face dialogue were essential in any peace process. For this reason, he made it a personal principle to meet every side in person; merely repeating statements from one side amounted to "reading a press release," which, he said, was propaganda, not journalism.

In this context, he argued that journalists who wish to inform the public accurately need time, space, and the courage to speak with all parties. Rowan noted that his years at the BBC had become increasingly burdensome as he followed the peace process; after the IRA ended its armed campaign in 2005 and the British government began demilitarising security structures, he felt physically and mentally exhausted. He explained the intense strain of living in a divided society and being in constant contact with every side, and said that during that period he stayed afloat thanks to his wife, who worked in mental health. He recalled that he swore in 2005 never to return to these issues again – but soon realised that, because of the contacts he had built and the knowledge he held, this was impossible.

Describing how his belief in the possibility of peace emerged, Rowan spoke of his relationship with loyalist leader David Irvine. Despite belonging to different religious identities, they had become close friends, often arguing but always able to speak honestly. He shared an incident from immediately after Irvine's death in 2007, illustrating a "visible moment of peace." After leaving Irvine's bedside, the first person to call Rowan was a republican politician asking whether he could visit Irvine's wife. Rowan's wife drove the republican representative to the house; shortly after, loyalists also arrived – and there was no tension, only mutual thanks and condolences. A few days later, Gerry Adams attended Irvine's funeral. Rowan said this was the moment when he thought, "This is what peace looks like." For him, peace meant "stepping across one's tribal boundaries, leaving one's comfort zone, speaking to the other side, and doing what is difficult."

In this framework, Rowan said that the current political language is not the kind of language that makes peace possible: "Peace cannot begin until this anger and this harsh rhetoric come to an end." He also expressed concern for young journalists, stressing that the speed of social media undermines journalism's standards of accuracy and reliability. "You can correct something five minutes later, but in a peace process that is not good enough," he said. Journalists speaking about a peace process must carry authority and credibility. Rowan emphasised that journalism is not about carrying statements from one side to the other; rather, it is about gathering information from all sides and producing the best possible analysis for the public. He said he blended information from different sources much like "garlic," to produce a realistic picture for society.

genç gazetecilere ne tavsiye verebileceği sorusunu yanıtlarken süreci sosyal medya çağının koşullarıyla karşılaştırdı. Rowan'a göre, eğer 1994 ateşkesi ve 1998 Hayırlı Cuma Anlaşması döneminde sosyal medya olsaydı, "ne bir ateşkes olurdu ne de bir siyasi anlaşmaya varılabildi." O yıllarda haber döngüsünün yavaş olduğunu ama gazetecilerin doğrulama yapacak zamanı olduğunu vurguladı.

Rowan kendi gazetecilik döneminde, çatışmanın tüm taraflarıyla temas kurabilmek için yoğun çaba harcadığını anlattı. "IRA'nın numarasını telefon rehberinde bulamazsınız, birlikçi örgütlerin numaralarını da bulamazsınız," diyerek, barış sürecinde temel gerekliliğin doğrudan temas ve yüz yüze diyalog olduğunu vurguladı. Bu nedenle tüm taraflarla bizzat görüşmeyi kendisine ilke edindiğini, yalnızca tek taraftan gelen açıklamaları tekrar eden bir gazeteciliğin "basın bülteni okumak" olacağını, bunun gazetecilik değil propaganda olduğunu söyledi.

Bu bağlamda, kamuoyunu doğru bilgilendirmek isteyen gazetecilerin zaman, alan ve tüm taraflarla konuşabilecek cesarete ihtiyaç duyduğunu belirtti. BBC'de çalıştığı yıllarda barış sürecini takip etmenin giderek ağır bir yüke dönüştüğünü; 2005'te IRA'nın silahlı kampanyasını sonlandırması ve İngiliz hükümetinin güvenlik yapılarını azaltması sonrası hem fiziksel hem zihinsel olarak tükenmiş hissettiğini ifade etti. Kutuplaşmış bir toplumda yaşamının ve tüm taraflarla sürekli temas hâlinde olmanın yarattığı baskının derin olduğunu, o dönemde eşi sayesinde ayakta kaldığını anlattı. 2005'te bir daha bu konulara dönmeyeceğine yemin ettiğini, ancak kurduğu temaslar ve sahip olduğu bilgi nedeniyle bunun mümkün olmadığını söyledi.

Rowan, barışın mümkün olduğuna dair inancının nasıl oluştuğunu anlatırken, birlikçi lider David Irvine ile ilişkisini aktardı. Irvine ile farklı dini kimliklere sahip olmalarına rağmen yakın dost olduklarını, defalarca tartıştıklarını ancak her zaman samimi kaldıklarını anlattı. 2007'de Irvine'in ölümünün hemen ardından yaşanan bir olayı paylaşılarak barışın "görünür" bir anını betimledi: Irvine'in ölümünden sonra ilk arayan kişinin bir cumhuriyetçi siyasetçi olduğunu, Irvine'in eşiyle görüşmek istediğini söylediğini aktardı. Eşi cumhuriyetçi temsilciye eve götürdüğünde kısa süre sonra birlikçilerin de geldiğini, hiçbir gerginlik yaşanmadığını, aksine karşılıklı teşekkürler ve taziyelerin olduğunu belirtti. Birkaç gün sonra Gerry Adams'ın da Irvine'in cenazesine katıldığını; bu anın kendisi için "işte barış budur" diye düşündüğü kırılma noktası olduğunu söyledi. Rowan'a göre barış, "kendi kabile sınırlarını aşmak, konfor alanından çıkmak, karşı tarafla konuşmak ve zor olanı yapmaktır."

Bu çerçevede Rowan, bugünün siyasi dilinin barış için gerekli dil olmadığını ifade etti: "Bu öfke ve sert söylem bitmeden barış başlamaz." Genç gazetecilere yönelik kaygılarını da dile getirerek, sosyal medyanın hızının gazeteciliğin doğruluk ve güvenilirlik standartlarını aşındırdığını söyledi. "Beş dakika sonra düzeltebilirsiniz, ama bu bir barış sürecinde yeterli değildir," dedi. Barış süreci konusunda konuşan gazetecilerin otorite ve güvenilirlik taşımak zorunda olduğunu vurguladı. Rowan, gazetecinin işinin bir tarafın açıklamasını diğerine taşımak olmadığını; tüm taraflardan bilgi toplayarak

Describing the difficulties he encountered during the disarmament period, Rowan recalled that, at a time when the British government was telling unionist leaders that “the IRA will decommission,” the IRA was telling him the exact opposite. In such circumstances, he stressed the necessity of conveying the truth and communicating information with full context. He concluded with this message to young journalists: “Get out. Speak to everyone. Inform the public not about one side, but about all sides. Only then can you see what is possible for peace.” Through these reflections, Rowan not only offered a historical analysis but also provided a perspective that serves as a warning for today’s Türkiye.

Bowcott began his remarks by highlighting an example regarding bilingual road signs, underscoring that although symbolic transformations in Northern Ireland still reveal certain tensions, the presence of two languages represents significant progress. He noted that despite ongoing sensitivities around symbolic issues, the visibility of both languages on signs is an important step towards normalisation.

When asked for advice to young journalists, Bowcott said that the contemporary media environment is far more challenging for newcomers than it was in the past. Professionally and commercially, journalists must now compete with the constant noise of social media; in the United Kingdom in particular, journalism jobs have decreased dramatically. In his view, today’s media landscape allocates excessive space to commentary, while verified news reporting increasingly falls into the background. Despite these shifts, Bowcott emphasised that the core principles of journalism remain unchanged: journalists must go into the field, speak with people, question official statements, and diversify their sources. Noting that his daughter now records everything rather than taking shorthand notes — whereas he still writes his notes by hand — Bowcott observed that although the tools have changed, the ethical backbone of journalism has not.

To illustrate his views on journalism and the fragile nature of peace processes, Bowcott shared an incident he witnessed in the Northern Ireland Assembly (Stormont). Around 2006, while observing the chamber from the reporters’ gallery, he saw Sinn Féin and DUP representatives sitting together — two parties with no affection for one another but sharing the same parliamentary space. After giving a speech, Gerry Adams attempted to leave his seat but walked in the wrong direction and was unable to exit. A DUP member shouted, “Parade re-routed,” referencing decades of conflict over Orange Order and Republican parades that had sparked violence, deaths, and widespread tension. This time, however, the entire chamber — both Sinn Féin and DUP — burst into shared laughter.

According to Bowcott, this was a “cathartic moment” that revealed how far society had come: an issue once associated with violence, anger, and loss had become the basis for a shared joke. This scene gave him profound hope, showing that even the most divisive issues could transform into a space of common humour after a long collective journey.

kamuoyu için en doğru analizi üretmek olduğunu belirtti. Kendisi, farklı kaynaklardan aldığı bilgileri harmanlayarak kamuya gerçekçi bir tablo sunduğunu söyledi. Özellikle silahsızlanma döneminde karşılaştığı zorlukları aktarırken, İngiliz hükümetinin birlikçi liderlere “IRA silah bırakacak” dediği aynı günlerde IRA’nın kendisine tam tersini söylediğini anlattı. Bu durumda doğruyu söylemenin ve duyduğu bilgiyi bağlamıyla aktarmanın gazetecilik için zorunluluk olduğunu vurguladı. Konuşmasını genç gazetecilere yönelik şu mesajla tamamladı: “Dışarı çıkın. Herkesle konuşun. Kamuoyunu bir taraf hakkında değil, tüm taraflar hakkında bilgilendirin. Barışın imkânını ancak böyle görebilirsiniz.” Rowan bu aktarımlarıyla yalnızca tarihsel bir değerlendirme değil, bugünün Türkiye’si için de uyarı niteliğinde bir perspektif sundu.

Bowcott konuşmasına, yol tabelalarının iki dilde kullanılmasına dair bir örnek üzerinden Kuzey İrlanda’daki sembolik dönüşümlerin hâlâ belirli gerilim alanları barındırdığını ancak çok önemli bir ilerleme temsil ettiğini vurgulayarak başladı. Bu örneğin, toplumda hâlâ hassasiyet taşıyan sembolik konuların varlığına rağmen, iki dilin birlikte görünür olmasının kaydedilen önemli bir normalleşme adımı olduğuna dikkat çekti. Bowcott, genç gazetecilere yönelik tavsiyeler sorulduğunda, mesleğe yeni başlayanlar için medya ortamının geçmişe kıyasla çok daha zorlayıcı olduğunu söyledi. Hem profesyonel hem ticari açıdan gazetecilerin sosyal medyanın sürekli gürültüsüyle rekabet etmek zorunda olduğunu, özellikle Birleşik Krallık’ta gazetecilik istihdamının ciddi biçimde daraldığını ifade etti. Ona göre günümüz medya dünyasında yorum yazıları gereğinden fazla yer kaplamakta; doğrulanmış haber üretimi ise giderek geri planda kalmaktadır. Bu koşullara rağmen Bowcott, gazetecilik mesleğinin temel ilkelerinin değişmediğini vurguladı: Gazeteciler her zaman sahaya gitmeli, insanlarla konuşmalı, resmi açıklamaları sorgulamalı ve kaynaklarını çeşitlendirmelidir. Kızının artık not tutmak yerine her şeyi kaydettiğini belirten Bowcott, teknolojik araçların değiştiğini ancak gazeteciliğin etik omurgasının aynı kaldığını söyledi.

Bowcott, gazeteciliğin ve barış sürecinin kırılgan doğasına ilişkin görüşlerini somutlaştırmak için Kuzey İrlanda Meclisi’nde (Stormont) yaşadığı bir anıyı paylaştı. 2006 yılında, muhabir locasından aşağıdaki milletvekillerini izlerken Sinn Féin ve DUP temsilcilerinin salonda birlikte bulunduğunu, aralarında hiçbir sevgi olmadığını ancak birlikte aynı parlamentoda oturduklarını anlattı. Gerry Adams bir konuşmanın ardından sırasından çıkarken yanlış yöne yürüyüp çıkışa ulaşamayınca, DUP sıralarından bir milletvekili “parade re-routed” (geçit töreni yeniden yönlendirildi) diye bağırıyordu. Bu ifade, Orange Order ve cumhuriyetçi geçit törenleri üzerinden onlarca yıl süren çatışmaları ima ediyordu. Ancak bu kez, salonun her iki tarafı aynı anda gülmeye başlamıştı. Bowcott’a göre bu an, toplumun en acı verici meseleleri bile artık ortak bir mizah alanına dönüştürebilecek kadar yol kat ettiğini gösteren bir “katarsis” anıydı. Geçmişte şiddet, öfke ve ölümlerle ilişkilendirilen bir konu artık ortak bir espri zemini olabiliyordu. Bowcott bu sahnenin kendisine barışın ilerlediğine dair derin bir umut verdiğini ve toplumların birlikte kat ettiği uzun yolun görünür bir ifadesi olduğunu söyledi.

A participant initiated the discussion by referring to the speakers' hopeful assessments and opening the floor to the issue of media language and the management of emotions. The participant emphasized that one of the most challenging dimensions of peace processes is the management of emotions, and that past traumas and narratives that keep collective memory constantly alive make this domain particularly fragile. They noted that, during the Commission's work and in meetings held with various segments of society, this emotional dimension had been one of the most difficult areas to navigate. The participant added that the structural characteristics of the social media environment in Türkiye — the instantaneous and uncontrolled sharing practices of untrained users, echo chambers, the fact that hate speech attracts greater engagement, and the declining influence of traditional media — all exacerbate emotional tensions. Within this context, the participant posed the following question: "In a peace process, how can the management of emotions and the use of responsible language in the media be made possible?"

The participant then explained why the ongoing process in Türkiye is sociologically critical. Recalling that calls for disarmament made during earlier periods could not be sustained for various reasons and emphasized the historical significance of the current moment, in which the most hardline nationalist elements on both the state and the armed group sides are simultaneously calling for peace. They noted that the work carried out within the Parliament, with the participation of different political parties, had also given the process a new institutional character. The participant underlined that political actors were demonstrating great care in their use of language, that all sides were acting cautiously to avoid the ruptures experienced in previous processes, and that the constructive tone adopted by central political actors, both in government and the opposition, contributed to strengthening public support. They also stated that although the process could not be sustained by language alone, the use of appropriate and careful language played an important role in building societal acceptance.

Finally, the participant noted that the process was unfolding within a multi-actor and externally influenced regional context, and once again highlighted the question of emotional management in the media. They asked for views on how the challenges in this domain might be addressed.

Owen Bowcott began his response by noting that the role currently expected of the media and political discourse had become more demanding compared to previous periods. He emphasized that one of the often-overlooked elements of the Northern Ireland peace process was the presence of "incentive and pressure mechanisms" designed to encourage political actors to engage. Bowcott stated that similar initiatives were being pursued by the government in Türkiye, and that such mechanisms played a critical role in enabling progress in peace processes. In the Northern Ireland context, these mechanisms provided actors who had long been excluded from polit-

Participants during the discussion.

Tartışma sırasında katılımcılar.

Bir katılımcı, konuşmacıların umut veren değerlendirmelerine atıf yaparak tartışmayı medya dili ve duyguların yönetimi üzerine açtı. Katılımcı, barış süreçlerinde en zorlayıcı alanlardan birinin duyguların yönetimi olduğunu ve özellikle geçmiş travmaların, hafızayı sürekli canlı tutan söylemlerin, bu süreci daha kırılgan hâle getirdiğini belirtti. Komisyon çalışmalarında farklı toplumsal kesimlerle yapılan görüşmelerde de en çok zorlanılan konunun bu duygusal alan olduğunu ifade etti. Katılımcı, Türkiye'de sosyal medya ortamının yapısal özelliklerinin —eğitimsiz kullanıcıların anlık ve kontrolsüz paylaşımları, yankı fanusları, nefret içeriklerinin daha fazla etkileşim alması ve geleneksel medyanın etkisinin azalması— duygusal gerilimleri artırdığını söyledi. Bu çerçevede şu soruyu yöneltti: "Barış sürecinde medyada duyguların yönetimi ve sorumlu bir dil nasıl mümkün olabilir?"

Devamında, Türkiye'de yürütülen sürecin sosyolojik açıdan neden kritik olduğunu anlattı. Farklı dönemlerde yaşanan silah bırakma çağrılarının çeşitli nedenlerle sürdürülemediğini hatırlatarak, bugün gelinen aşamada hem devlet hem de örgüt tarafındaki en uç milliyetçi unsurların aynı anda barış çağrısı yapıyor olmasının tarihsel önemini vurguladı. Meclis bünyesinde farklı partilerin katılımıyla sürdürülen çalışmaların da sürece yeni bir kurumsal nitelik kazandırdığını belirtti. Katılımcı ayrıca, siyasi partilerin özellikle dil kullanımında büyük özen gösterdiğini, önceki süreçlerde yaşanan kırılganlığın tekrarlanmaması için tüm aktörlerin dikkatli davrandığını; hem iktidar hem muhalefet kanadından merkez siyasi aktörlerin yapıcı bir dil benimsemesinin toplumsal rızanın güçlendirilmesine katkı sunduğunu söyledi. Bununla birlikte sürecin yalnızca

ical life with opportunities to access the political arena. For example, offering Sinn Féin leaders political engagement channels that they had previously been denied, such as granting Gerry Adams a visa to travel to the United States, which enabled political contacts in Washington, was influential in motivating the movement's leadership to participate in the political process.

Bowcott explained that this approach did not rely solely on incentives; it was also accompanied by the message that if a party refused to participate, the "peace train" would leave the station without them. In this way, both positive motivation to make progress and the pressure of being left behind encouraged actors to engage with the process more decisively.

He also noted that the Irish government had used symbolic gestures to build confidence with key actors. For instance, gifting a political representative a "historic musket" — referencing a significant 17th-century Protestant victory, served as a symbolic act that resonated with the individual's identity-based memory. Similarly, some meetings were held in large country estates in England, where parties were brought together in informal, non-political settings to foster personal contact and trust-building. According to Bowcott, these practices constituted a hybrid form of realpolitik, formulated by a combination of incentives and pressure — and were among the elements that enabled progress in the peace process.

Rowan began by noting that the Good Friday Agreement is often misunderstood, particularly in terms of how it was negotiated. He emphasised that the agreement was concluded without direct talks between the main unionist party and Sinn Féin; instead, the two sides communicated indirectly through the British and Irish governments. In other words, the core of the process was carried out through mediated channels, and direct contact between the parties only emerged in the later stages. Rowan highlighted that one of the most critical turning points in the process was the role played by international facilitators like U.S. Senator George Mitchell who notably removed the parties from Northern Ireland and periodically brought them to secure and isolated environments abroad. In these settings, negotiations began not with political discussions but with more personal, human conversations, allowing trust to develop before political dialogue resumed.

He explained that once this foundation was established, "choreography" became the defining feature of the negotiations. Over time, each party reached a level of maturity where they could anticipate what the other would say, what step they were prepared to take next, and where room for flexibility existed. Rowan illustrated this with a striking example: a unionist politician once handed him the IRA's statement a day before the IRA officially released it. This, he noted, reflected a phase in which transparency, rather than secrecy became necessary for progress, as each side needed to understand what the others were prepared to concede.

dil ile yürütülemeyeceğini, ancak doğru dilin toplumsal kabulün oluşmasında önemli bir rol oynadığını ifade etti. Son olarak, sürecin çok aktörlü ve dış etkilerin yoğun olduğu bir bölgesel bağlamda yürütüldüğünü hatırlatarak, medyada duyguların yönetimi sorusunu yeniden gündeme getirdi ve bu alandaki zorlukların nasıl aşılabileceğine dair görüş talep etti.

Owen Bowcott, medya ve siyaset dilinin mevcut süreçte üstlendiği rolün önceki dönemlere kıyasla daha zorlayıcı hâle geldiğini belirterek söze başladı. Kuzey İrlanda barış sürecinde genellikle göz ardı edilen önemli bir unsurun, siyasal aktörleri yönlendiren "teşvik ve baskı mekanizmaları" olduğunu vurguladı. Türkiye'de hükümetin benzer girişimler yürüttüğünü belirten Bowcott, bu tür mekanizmaların barış süreçlerinde ilerleme sağlanmasında kritik bir işlev gördüğünü aktardı. Kuzey İrlanda örneğinde bu mekanizmalar, sürece dâhil edilmekte zorlanan aktörlere uzun yıllar boyunca dışlandıkları siyasal alana erişim fırsatı sunuyordu. Örneğin Sinn Féin liderlerine, yıllarca erişemedikleri siyasal temas imkânlarının verilmesi —Gerry Adams'a ABD vizesi sağlanması ve onun Washington'daki temaslarının mümkün hâle gelmesi gibi— örgüt liderliğinin siyasal sürece dâhil olmaya motive edilmesinde belirleyici olmuştu. Bowcott, bu yaklaşımın yalnızca teşviklerden ibaret olmadığını; aynı zamanda karşı taraflara sürecin dışında kalmaları hâlinde "barış treninin istasyondan ayrılacağı" mesajının da verildiğini belirtti. Böylece hem ilerlemeye yönelik pozitif motivasyonlar hem de geride kalma riski üzerinden kurulan baskı, aktörleri sürece daha kararlı biçimde dâhil olmaya teşvik ediyordu.

İrlanda hükümetinin, kilit aktörlerle ilişki kurmak amacıyla sembolik jestlere de başvurduğunu belirtti. Örneğin, siyasi temsilcilerden birine 17. yüzyıldaki önemli bir Protestan zaferine atıfla "tarihi bir musket (tüfek)" hediye edilmesi, kendi kimliksel hafızasına dokunan bir sembolik güven verme hamlesi olarak kullanılmıştı. Benzer şekilde bazı toplantılar, İngiltere'de büyük malikânelerde yürütülmüş; taraflar bu ortamlarda "siyaset dışı temaslarla" yaklaştırmaya çalışılmıştı. Bowcott'a göre bu uygulamalar hem teşvik hem de baskı içeren karma bir reel-politik yaklaşımın parçasıydı ve süreci ilerleten unsurlardan biri olmuştu.

Rowan, Kuzey İrlanda'daki barış anlaşmasının çoğu kişi tarafından doğru anlaşılmadığını belirterek konuşmasına başladı. Hayırlı Cuma Anlaşması'nın, o dönemin ana birlikçi partisi ile Sinn Féin'in doğrudan görüşmeden, iki hükümet üzerinden yürütülen dolaylı müzakerelerle tamamlandığını vurguladı. Buna göre taraflar, İngiltere ve İrlanda hükümetlerinin aracı iletişimiyle ilerlemiş, doğrudan temaslar anlaşmanın son aşamalarına kadar kurulmamıştı. Rowan, barış sürecinin kritik dönemeçlerinden birinin, uluslararası kolaylaştırıcıların —özellikle ABD Senatörü George Mitchell— tarafları zaman zaman ülke dışına çıkararak gündelik ortamdan uzak, daha güvenli ve izole mekânlarda yüz yüze iletişim kurmalarını sağlaması olduğunu belirtti. Bu toplantılarda ilk aşamada siyaset değil, daha insani ve gündelik konular konuşulmuş; bu da karşılıklı güvenin oluşmasına katkı sağlamıştı.

In response to a question about a television series that reconstructs conflict memory through popular culture, Rowan said he deliberately chooses not to watch such productions. He explained that archival images from the conflict years are still repeatedly used as “wallpaper” in contemporary news broadcasts, and that for him, these visuals are emotionally and psychologically difficult, as they pull him back into periods he does not wish to relive. Rowan stressed the importance of allowing the conflict generation to move beyond the past and the need to develop a forward-looking political and societal language. Constantly reviving memories of violence, he argued, can hinder this transition; the challenge is not only for the media but equally for political actors.

Bowcott, responding to the same question, said he had not watched the series either, though he had read the book on which it was based. He noted that the book is largely a synthesis built on decades of research by Northern Irish journalists, rather than entirely original reporting. Nevertheless, he observed that it helped some people in England, including some of his acquaintances to gain a clearer understanding of the violence and its long-term impact. At the same time, he cautioned that the book occasionally carries a tone that is “almost nostalgic for the Troubles,” which, in his view, may not always be helpful when it comes to the sensitive task of managing conflict memory.

Bu aşamanın ardından müzakerelerde ortaya çıkan önemli kavramın “koreografi” olduğunu ifade etti. Taraflar, belli bir süre sonra birbirlerinin hangi adımı atacağını, hangi ifadeyi kullanacağını, nerede esneklik gösterebileceğini tahmin edebilecek olgunluğa erişmişti. Rowan bunu, “birbirlerinin söyleyeceği cümleyi önceden bilir hâle gelmek” olarak tanımladı. Bir birlikçi siyasetçinin, IRA’nın ertesi gün açıklayacağı metni kendisine bir gün önceden iletmesi bu duruma örnek olarak aktarıldı. Bu, tarafların nihai hedefe ulaşabilmek için artık gizleme değil, karşılıklı şeffaflığı tercih ettiği bir aşamayı temsil ediyordu.

Bir katılımcının, çatışma hafızasını popüler kültür üzerinden yeniden üreten bir diziye ilişkin sorusu üzerine Rowan, bu yapımları bilinçli olarak izlemediğini söyledi. Bunun nedeninin, geçmiş çatışma yıllarının medyada yeniden ve yeniden kullanılarak 2020’lerde bile “haber görselliğinin arka planı” hâline getirilmesinden duyduğu rahatsızlık olduğunu belirtti. Kendi ifadeleriyle, çatışmanın yoğun yaşandığı yıllara dair görüntülerin sıkça haberlerde kullanılması, onu “yeniden o yıllara götürdüğü” için psikolojik açıdan zorlayıcıydı. Bu nedenle geçmişe değil, geleceğe odaklanan yeni bir siyasi ve toplumsal dil geliştirilmesi gerektiğini vurguladı. Hafızanın sürekli yeniden canlandırılmasının yerine yeni bir gelecek tahayyülünün kurulmasına ihtiyaç olduğunu belirterek bunun yalnızca medya için değil, siyaset kurumu için de büyük bir sınav olduğunu ifade etti.

Bowcott da aynı diziyi izlemediğini, ancak kitabını okuduğunu söyledi. Kitabın önemli ölçüde Kuzey İrlanda gazetecilerinin onlarca yıllık araştırmaları üzerine kurulu bir sentez olduğunu belirtti. İngiltere kamuoyunda bazı bireylerin söz konusu kitabı okuyarak çatışma dönemine dair daha önce fark etmedikleri gerçeklikleri kavradığını ifade etti. Ancak kitabın zaman zaman “Sıkıntı Yılları dönemine nostaljik bir ton” kattığını, bunun da çatışma hafızasının yönetimi açısından her zaman faydalı olmayabileceğini belirtti.

DISCUSSION SESSION

The afternoon session was co-moderated by senior journalist **Cansu Çamlıbel** and DPI Consultant and Dicle University faculty member **Assoc Prof Dr Vahap Coşkun**. In their opening remarks, both moderators offered comprehensive reflections on the influence of media on political processes in Türkiye, the risks journalists face, and the particular sensitivity of public discussions surrounding the peace process.

Cansu Çamlıbel began by recalling that journalistic practice in Türkiye, particularly in relation to the peace process, has long been intertwined with intense pressure, polarisation, and legal risk. She noted that during the 2013–2015 peace process, the media's positioning was heavily shaped by the broader political climate; today, however, the same issues are being debated under far heavier pressure and scrutiny. Journalists now operate in an environment in which every step they take is monitored simultaneously by the public, political actors, and the judiciary. As a result, news production is no longer a purely technical task but has increasingly become an exercise in personal and professional risk management.

Çamlıbel stressed that young journalists, in particular, face intense pressure in determining what to report, *when* to report it, and *how* it should be framed. In the age of social media, even a single sentence taken out of context can rapidly turn both the journalist and the peace process itself into targets. For this reason, she argued that examining the media's role in the Northern Ireland process is not simply a historical comparison but a crucial tool for understanding the current dynamics in Türkiye.

Assoc. Prof. Dr. Vahap Coşkun approached the subject from a historical and political perspective, emphasising the media's long-standing role as a reflection of the state-society relationship in Türkiye. In times of conflict, he noted, political and media discourse tends to adopt a harsher tone; yet during peace processes, such language must transform, otherwise society struggles to build trust in the process. One of the most instructive aspects of the Northern Ireland experience for Türkiye, he argued, is that sustaining public support depends as much on political will as on media language. In Türkiye, too, language, symbols, concepts, and political discourse have the power either to accelerate or to hinder progress. For this reason, the media plays a critical role at local, national, and international levels. After summarising these points, Çamlıbel and Coşkun opened the floor for discussion. The central themes of the discussion included the relationship between media language, the political climate and legal risks in Türkiye, as well as the evolving role of journalists in peace processes. The conversation also explored the similarities and differences between the Northern Ireland experience and the current context in Türkiye, particularly regarding transparency, trust building and communication dynamics.

TARTIŞMA OTURUMU

Öğleden sonraki oturum, deneyimli gazeteci **Cansu Çamlıbel** ile DPI danışmanlarından ve Dicle Üniversitesi öğretim üyesi **Doç. Dr. Vahap Coşkun** tarafından ortak moderasyonla yürütüldü. Oturumun açılışında her iki moderatör de Türkiye'de medyanın siyasal süreçler üzerindeki etkisini, gazetecilerin karşı karşıya olduğu riskleri ve barış sürecine ilişkin tartışmaların hassasiyetini vurgulayan kapsamlı değerlendirmelerde bulundu.

Cansu Çamlıbel konuşmasına, Türkiye'de gazetecilik pratiğinin özellikle çözüm süreci bağlamında derin baskı, kutuplaşma ve hukuki risklerle iç içe geçtiğini hatırlatarak başladı. 2013–2015 arasındaki çözüm sürecinde medyanın sürece yaklaşım biçiminin siyasi atmosfer tarafından şekillendirildiğini, bugün ise aynı konuların çok daha ağır bir yük ve baskı altında tartışıldığını belirtti. Gazetecilerin, attıkları her adımın hem kamuoyu hem siyaset hem de hukuki süreçler tarafından denetlendiği bir dönemde çalıştığını ifade ederek, haber üretiminin yalnızca teknik bir faaliyet değil, aynı zamanda ciddi bir kişisel ve mesleki risk yönetimi alanına dönüştüğünü söyledi. Çamlıbel özellikle genç gazetecilerin "hangi haberin ne zaman ve nasıl yazılması gerektiği" konusunda büyük bir baskı altında olduğunu, sosyal medya çağında bir cümlemin bile yanlış anlaşılması hâlinde hem habercinin hem de barış süreçlerinin hedef hâline gelebileceğini vurguladı. Bu nedenle Kuzey İrlanda deneyiminde medyanın oynadığı rolü öğrenmenin sadece tarihsel bir karşılaştırma değil, aynı zamanda Türkiye'deki mevcut durumu anlamak için kritik bir araç olduğunu belirtti.

Vahap Coşkun, ise konuşmasında medyanın siyasal kültür üzerindeki etkisini tarihsel ve siyasal bir çerçevede ele aldı. Türkiye'de medyanın uzun süredir devlet-toplum ilişkilerinin bir yansıması olarak konumlandığını, barış süreçlerinde ise bu ilişkinin daha da karmaşık bir hâl aldığını söyledi. Çatışma dönemlerinde kullanılan sert dilin, barış dönemlerinde dönüşmesi gerektiğini; aksi hâlde toplumun sürece dair güven üretmekte zorlandığını belirtti. Coşkun, Kuzey İrlanda deneyiminin Türkiye açısından en öğretici yönlerinden birinin, toplumsal desteğin sürekliliğinin siyasi irade kadar medya diline bağlı olması olduğunu vurguladı. Türkiye'de de dilin, sembollerin, kavramların ve siyasal söylemin süreçleri hızlandırabileceği gibi tıkayabileceğini ifade etti. Bu nedenle medyanın yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde kritik bir rol oynadığını söyledi. **Cansu Çamlıbel ve Doç. Dr. Vahap Coşkun**, sabah oturumunda ortaya çıkan bu temel başlıkları hatırlatarak tartışmayı açtıktan sonra sözü katılımcılara bıraktılar. Tartışmanın odağında, Türkiye'de medya dilinin, siyasi atmosferin ve hukuki risklerin barış süreçleriyle ilişkisi; gazetecilerin bu süreçte üstlendiği roller, şeffaflık, güven inşası ve iletişim dinamiklerinin Kuzey İrlanda deneyimiyle benzerlik ve farklılıkları yer aldı.

Konuşmacılara ilk soru moderatörlerden **Cansu Çamlıbel** tarafından yöneltildi. Çamlıbel, sabah oturumunda Brian Rowan ve Owen Bowcott'un genç gazeteciler, medya

The first question to the speakers was posed by moderator Çamlıbel. Referring to Brian Rowan's and Owen Bowcott's earlier reflections on young journalists, media language, and the role of journalism in peace processes, she noted that directly comparing Türkiye's current media landscape with Northern Ireland in the 1990s would be misleading. Highlighting Rowan's remark that "if social media had existed in 1994 and 1998, there would have been neither a ceasefire nor a political agreement," she emphasised that today's media ecosystem is far faster, far more polarised, and increasingly dominated by commentary overshadowing factual reporting, all within a context where legal pressures are keenly felt.

Çamlıbel noted that journalists in Türkiye are frequently summoned to give statements, face numerous legal accusations, and operate under a high risk of being associated with terrorism. For this reason, any step taken in relation to the peace process could later be used against them in legal proceedings. Ultimately making journalistic engagement in such issues exceptionally precarious. She added that the current political atmosphere includes operations targeting opposition-led municipalities, the detention of political figures, tensions surrounding election processes, and the ongoing debates about the country's hybrid regime "contaminates" the trajectory of the peace process. In her view, news and commentary on peace in Türkiye are inevitably shaped by these heavy political dynamics. Against this backdrop, she asked whether Northern Ireland had also experienced periods in which major political crises strained, overshadowed, or endangered the peace process, and whether any parallels could be drawn with Türkiye's present conditions.

Responding to Çamlıbel's question, **Brian Rowan** recalled the risks journalists faced during the Northern Ireland peace process, explaining that, paradoxically, the period in which he feared most for his own life was not the war years but the peace process years. As peace advanced, he said, the possibility that past "dirty war" practices, ranging from extrajudicial killings to allegations of infiltration and agent-handling, might come to light created profound unease within segments of the security establishment. Rowan described peace as creating a new arena of competition: "Just as there were those who did not want to lose the war, there were those who did not want to lose the peace." Some actors feared peace would weaken their standing; elements within the state worried about past actions being exposed; and some radical groups viewed peace as a threat to their ideological identity.

There were times of particular tension and concern. The UK Security Service MI5 had sought pre-publication access to one of his books, which he refused, and there were other moments relating to threats from armed groups, when he with others had to think seriously about risks and personal security. Yet he insisted that he never allowed fear to deter him from speaking or publishing, stressing that he reported information that could both complicate and support the peace process, because a journalist's core responsibility is to convey verified information to the public.

dili ve barış süreçlerinde gazetecilerin üstlendiği roller üzerine yaptıkları değerlendirmelere atıf yaparak sözlerine başladı ve Türkiye'de içinde bulunulan medya ortamını, Kuzey İrlanda'nın 1990'lı yıllardaki koşullarıyla birebir kıyaslamının sorunlu olabileceğini vurguladı. Özellikle Rowan'ın, "Eğer 1994 ve 1998'de sosyal medya olsaydı, Kuzey İrlanda'da ne ateşkes ne de siyasi anlaşma mümkün olurdu" cümlesinin altını çizerek, bugünün medya ekosisteminin çok daha hızlı, çok daha kutuplaşmış, yorumun haberi gölgelediği ve hukuki baskının belirgin şekilde hissedildiği bir yapı arz ettiğini ifade etti. Türkiye'de gazetecilerin sürekli ifadeye çağrılmaları, çeşitli suçlamalarla yargılanmaları ve özellikle terörle ilişkilendirilme riskinin yüksek olması nedeniyle çözüm sürecine dair atılan her adımın ileride aleyhlerine kullanılabileceği kaygısını taşıdıklarını belirtti. Bunun yanı sıra, mevcut siyasi atmosferde ana muhalefet belediyelerine yönelik operasyonların, siyasetçilerin tutuklanmasının, seçim süreçlerinin yarattığı gerilimlerin ve ülkenin hibrit rejim tartışmalarının barış sürecinin seyrini "enfekte ettiği" görüşünü dile getirerek, Türkiye'de barışa dair haber ve yorumun kaçınılmaz olarak bu ağır gündemlerden beslendiğini söyledi. Çamlıbel tüm bu çerçevenin ardından, Kuzey İrlanda deneyiminde de ana siyasi krizlerin barış sürecini zorladığı, gölgelediği veya riske attığı dönemler olup olmadığını sorarak, günümüz Türkiye'sindeki koşulların benzer yönlerinin bulunup bulunmadığını öğrenmek istedi.

Çamlıbel'in sorusuna yanıt veren Brian Rowan, Kuzey İrlanda barış sürecinde gazetecilerin yaşadığı riskleri hatırlatarak, paradoksal biçimde kendi hayatından en çok korktuğu dönemin çatışma yılları değil, barış süreci yılları olduğunu anlattı; çünkü barış ilerledikçe geçmişteki "kirli savaş" uygulamalarının, faili meçhullerden ajanlaştırma iddialarına kadar pek çok karanlık dosyanın açılma ihtimali güvenlik bürokrasisi içinde derin bir huzursuzluk yaratıyordu. Rowan, barışın yeni bir rekabet alanı yarattığını, "Savaşı kaybetmek istemeyenler olduğu gibi barışı kaybetmek istemeyenler de vardı" diyerek ifade etti; bazı grupların barışın kendilerini zayıflatacağını düşündüğünü, bazı devlet içi unsurların geçmişin ortaya dökülmesinden kaygılandığını, kimi radikal yapıların ise barışı ideolojik varlıklarına tehdit olarak gördüğünü vurguladı. Zaman zaman ciddi gerilim ve endişeler yaşandı. İngiltere Güvenlik Servisi MI5, yayımlanmadan önce kitaplarından birine erişim talep etti ancak bunu reddetti. Silahlı gruplardan gelen tehditler nedeniyle, çalışma arkadaşlarıyla birlikte güvenlik risklerini değerlendirmek zorunda. Buna rağmen hiçbir zaman "konuşmaktan korkarak gazetecilik yapmadığını", hem barış sürecini zorlaştırabilecek hem de destekleyebilecek bilgileri yayımladığını, gazetecinin temel sorumluluğunun sahip olduğu bilgiyi doğrulukla kamuya aktarmak olduğunu vurguladı. Rowan ayrıca Türkiye'deki hukuki risklerin Kuzey İrlanda'da bulunmadığını belirterek, "Bizde gazeteciler tehdit edilirdi ama hapse girme korkusu yoktu; sizin koşullarınız daha zor" dedi ve Türkiye'de tartışmanın büyük ölçüde silahsızlanma ile komisyonun görevi üzerinden yürüdüğünü, oysa Kuzey İrlanda'da eşzamanlı olarak insan hakları, eşitlik, polis reformu, tutukluların durumu ve demilitarizasyon gibi çok katmanlı mekanizmaların işlediğini hatırlattı. Rowan'ın ardından söz alan Owen Bowcott da benzer biçimde Kuzey İrlanda'da gazetecilerin baskı gördüğünü, kimi zaman

Rowan also highlighted that unlike Türkiye, Northern Ireland journalists did not face the risk of imprisonment. “We were threatened, yes, but we did not fear going to jail. Your conditions are harder,” he said. He further noted that public debate in Türkiye is focused heavily on disarmament and the mandate of the parliamentary Commission, whereas in Northern Ireland these discussions occurred simultaneously with multi-layered mechanisms on human rights, equality, police reform, the status of prisoners, and demilitarisation.

Taking the floor after Rowan, **Owen Bowcott** agreed that journalists in Northern Ireland faced pressure and were at times targeted, but they never feared imprisonment for political reasons, acknowledging that practising journalism in Türkiye is considerably more difficult. Responding to Çamlıbel’s question about whether major political developments had “infected” the peace process, Bowcott argued that the September 11 attacks, sharply reduced global tolerance for armed violence and undermined the legitimacy of paramilitary actions which ultimately exerted strong pressure on the IRA to disarm. Indeed, he recalled that the IRA’s first step toward decommissioning came only four weeks after 9/11. According to Bowcott, external events can influence media discourse and public perception, thereby shaping the pace of a peace process. However, he noted that identifying which external dynamics might play comparable roles in Türkiye is more difficult from an outside perspective. Both Rowan and Bowcott concluded that the political weight surrounding Türkiye’s process and the legal pressures facing the media are considerably heavier than those experienced in Northern Ireland.

Cansu Çamlıbel’s second question focused on the theme of “third-party involvement,” raised during the morning session, and highlighted the political and societal sensitivities around external actors in Türkiye. She recalled that during the 2009 Oslo talks, third parties were explicitly involved and during the 2013–2015 process, there were indirect channels of third-party communication. However, in today’s political climate, following Türkiye’s shift in its governance model, any reference to third-party involvement is quickly framed as “a betrayal of national interests.” She stressed that the governing bloc is resistant to the idea of foreign involvement, viewing it as politically costly. At the same time, she pointed out that actors such as the United States and the United Kingdom already play meaningful roles in regional diplomatic traffic, albeit outside Türkiye’s borders, particularly due to the Syria dimension. She asked how such sensitivities were navigated in the Northern Ireland context.

In response, **Brian Rowan** explained that third-party involvement in Northern Ireland was not limited to the United States; rather, the process was shaped by a broad, multi-layered international architecture. From the earliest stages of silencing the guns, international verification was introduced. Figures such as Cyril Ramaphosa and Martti Ahtisaari were brought into the field, church witnesses were involved to enhance the credibility of decommissioning, political negotiations were chaired by U.S. Senator George Mitchell, Nelson Mandela communicated directly with leaders to

hedef gösterildiğini, ancak asla siyasi nedenlerle hapse girme korkusu yaşamadıklarını belirterek Türkiye’de gazetecilik yapmanın daha zor olduğunu kabul etti. Çamlıbel’in “başka ağır siyasi konuların barış sürecini enfekte etmesi” sorusuna ise somut bir örnekle yanıt vererek, 11 Eylül saldırılarının dünya genelinde silahlı şiddete yönelik toleransı keskin biçimde azalttığını, paramiliter eylemlerin meşruiyet zeminini sarstığını ve bu küresel atmosferin IRA üzerinde güçlü bir baskı yaratarak silahsızlanmayı hızlandırdığını anlattı; nitekim ilk silah bırakma adımının 9/11’den sadece dört hafta sonra geldiğini hatırlattı. Bowcott’a göre dış gelişmeler, medya dili ve kamuoyu algısını etkileyerek barış süreçlerinin hızını belirleyebiliyor; ancak Türkiye’de hangi dış dinamiklerin benzer bir rol oynadığını dışarıdan bilmenin güç olduğunu söyledi. Hem Rowan hem Bowcott, Türkiye’deki sürecin içinde bulunduğu siyasi yükün ve medya üzerindeki hukuki baskının Kuzey İrlanda’dan daha ağır olduğu konusunda hemfikir olduklarını vurgulayarak sözlerini tamamladı.

Cansu Çamlıbel’in yönelttiği ikinci kapsamlı soru, sabah oturumunda dile getirilen “üçüncü taraf ihtiyacı” temasına odaklandı ve Türkiye’de dış aktörlerin sürece dâhil olmasına ilişkin siyasi ve toplumsal hassasiyetleri hatırlattı. Çamlıbel, Türkiye’de 2009 Oslo görüşmelerinde üçüncü tarafın açık biçimde yer aldığını, 2013–2015 çözüm sürecinde ise dolaylı bir üçüncü taraf temasının bulunduğunu, ancak bugün Türkiye’de yönetim modelinin dönüşmesiyle birlikte üçüncü taraflara yapılan her atfın “ulusal çıkarlara ihanet” söylemine kolayca çekildiğini belirtti; hükümet blokunun üçüncü taraf fikrine dirençli olduğunu ve bunun siyasi maliyet yarattığını ifade etti. Öte yandan Suriye bağlamı nedeniyle ABD ve Birleşik Krallık gibi aktörlerin bölgedeki farklı görüşme trafiğinde –Türkiye sınırları dışında– zaten etkili olduğunu hatırlatarak, Türkiye’de kamuoyunun bu konudaki hassasiyetinin Kuzey İrlanda’da nasıl karşılık bulduğunu sordu. Bu soruya yanıt veren **Brian Rowan**, Kuzey İrlanda sürecinde üçüncü tarafların varlığının yalnızca Amerika Birleşik Devletleri ile sınırlı olmadığını; aksine süreç boyunca çok katmanlı ve geniş bir uluslararası mimarinin devrede olduğunu anlattı. Silahlı örgütlerin “silahların susturulması” aşamasından başlayarak, silahların kullanılmaz hâle getirilmesinin uluslararası denetime açıldığını, bu süreçte Ramaphosa ve Martti Ahtisaari gibi uluslararası figürlerin sahada rol aldığını, silahsızlanmanın güvenilirliğini artırmak için kilise tanıklarının dahi devreye sokulduğunu, siyasi müzakerelerin ABD’li Senatör George Mitchell tarafından yürütüldüğünü, Nelson Mandela’nın liderlerle doğrudan iletişim kurarak süreci teşvik ettiğini ve polis reformu ile tutuklular meselesinin de Kanadalı, Amerikalı ve Fin uzmanların yer aldığı uluslararası komisyonlarla şekillendiğini aktardı. Rowan, bu geniş uluslararası katılımın yalnızca teknik uzmanlık sunmakla kalmadığını, aynı zamanda tarafların siyasi sorumluluk yükünü hafifleten ve “kararların dış kaynaklı olduğu” algısı üzerinden iç siyasete nefes aldırıcı bir ara mesele yarattığını vurguladı. Buna karşın, geçmişle yüzleşme meselesinde herhangi bir uluslararası kolaylaştırıcıya başvurulmadığını ve bunun hâlâ barış sürecinin en zorlayıcı noktası olduğunu belirterek, “Geçmiş tartışıyormuş gibi yaptığımız 18 yıl, aslında geçmişten kaçtığımız 18 yıldır” dedi; büyük anlaşmaların ancak duygusal yükten uzak,

encourage progress and issues such as police reform and prisoners were shaped by international commissions composed of Canadian, American, and Finnish experts.

Rowan emphasised that this wide international participation not only provided technical expertise but also created a buffer that reduced political pressure on local actors by allowing them to attribute difficult decisions to external facilitators. However, when dealing with the legacy of the past, no international assistance was sought, which remains the process's most unresolved and painful dimension. He stated that the "the eighteen years in which we pretended to discuss the past were actually eighteen years in which we avoided it," stressing that major agreements are often accepted more easily when drafted by external mediators who are unburdened by local emotional weight. He concluded with the reflection: "It took us thirty years to realise that we needed external help; without international facilitation, there is no peace." Rowan implied that while political resistance to third-party involvement in Türkiye is understandable, the absence of such support may leave the process more fragile.

Following Rowan, Bowcott underscored that the decisive element enabling third-party roles in Northern Ireland was the near-total partnership between the UK and Irish governments. The deep trust built between leaders like John Major and Albert Reynolds, followed by Tony Blair and Bertie Ahern had allowed both governments to engage different actors through separate channels while still advancing a unified framework. Bowcott explained that Ireland's back-channel contacts with the IRA helped create the perception that the organisation had meaningful representation and a reliable interlocutor, which in turn facilitated dialogue.

He added that Türkiye's geopolitical environment does not offer a similar foundation: relationships with key regional capitals such as Damascus and Baghdad, and the lack of mutual trust, make it difficult to replicate the UK-Ireland cooperative model. Therefore, he argued, a direct comparison with Northern Ireland's external partnership structure is not feasible.

In her next comment and question, Çamlıbel turned to the nature of journalism, emotional distance, and the question of withholding information. She emphasised that in Türkiye, the responsibility placed on the media within peace process debates is largely misunderstood and journalists are pressured to support the political agendas of various actors. This is Regardless of whether they are aligned with the government, the opposition, or the Kurdish political movement; all sides expect journalists to produce coverage that aligns with their own positions. She noted that neutral reporting is often labelled as "disrupting the process," which has become a common reaction. Çamlıbel stressed that the possibility that a news story might disturb one party or have negative implications for the process cannot be a reason for a journalist not to publish it. She stated that "saving the process is not the journalist's job; it is the job of political leaders," and asked why journalists in Northern Ireland did not withhold information despite the emotional burden and how this shaped the process.

Participants during the discussion.

Tartışma sırasında katılımcılar.

dışarıdan gelen kalemlemlerle yazıldığında taraflarca daha kolay kabul edilebildiğini ifade etti. Rowan konuşmasını, "Biz ancak otuz yıl sonra dışarıdan yardım almamız gerektiğini fark ettik; uluslararası kolaylaştırıcı olmadan barış olmaz" sözleriyle tamamlayarak, Türkiye'de üçüncü taraf fikrine duyulan politik direnç anlaşılır olsa da bunun süreci daha kırılgan kılabileceğini ima etti. Rowan'ın ardından söz alan Owen Bowcott, üçüncü tarafların Kuzey İrlanda sürecindeki rolünü pekiştiren temel unsurun, Birleşik Krallık ve İrlanda hükümetlerinin süreç boyunca neredeyse tam bir ortaklık içinde hareket etmeleri olduğunu vurguladı; John Major ile Albert Reynolds'un, ardından Tony Blair ile Bertie Ahern'in kurduğu derin karşılıklı güven sayesinde iki hükümetin farklı aktörlere farklı kanallardan erişebildiğini ve tüm tarafları aynı doğrultuda ilerleten bir çerçeve oluşturduğunu anlattı. Bowcott, İrlanda hükümetinin IRA ile arka kanallar üzerinden kurduğu temasın örgüte temsil edildiği hissini verdiğini ve bu güven ilişkisinin süreci kolaylaştırdığını belirterek, Türkiye'nin bölgesel bağlamının –Şam, Bağdat gibi başkentlerle ilişki düzeyi ve karşılıklı güven sorunu nedeniyle– aynı türden bir dış ortaklık zemini sunmadığını, dolayısıyla Kuzey İrlanda'daki modelle birebir kıyaslamamanın mümkün olmadığını ifade etti.

Cansu Çamlıbel bir sonraki sorusunda bu kez gazeteciliğin doğası, duygusal mesafe ve bilgi saklama meselesini gündeme getirerek, Türkiye'de barış süreci tartışmalarında medyaya yüklenen sorumluluğun büyük ölçüde yanlış anlaşıldığını vurguladı; gazetecilerin siyasi aktörlerin ajandasını desteklemeye zorlandığını, muhalefet, iktidar ya da Kürt siyasi hareketi fark etmeksizin tüm tarafların medyanın kendi pozisyonlarına

Responding to this question, **Rowan** stated that he had never witnessed a journalist jeopardise peace by publishing a story, arguing that such claims are often used by political actors as an excuse to shift blame for their own failures. He referred to an example from the David Trimble era, explaining that the British government created a misleading narrative suggesting that decommissioning had been scheduled even though this was not the IRA's commitment. Rowan, knowing that the IRA had not confirmed such a timeline, nevertheless published the truth, despite understanding that it might strain the process. He insisted that it would have been neither professional nor ethical for journalists to withhold information to maintain internal balances among political actors. Rowan explained that the most critical negotiation in any peace process is not between opposing parties, but between political leaders and their own constituencies. He recalled that Gerry Adams and Martin McGuinness bore the immense responsibility of keeping the IRA together, and that journalists could not manipulate the flow of information to assist those internal dynamics. He stated that a "journalist's job is to report the truth, not to save the process. If all you do is repeat one side's narrative, you are not a journalist – you are writing a press release,".

Bowcott agreed with Rowan, adding that withholding information often leads to greater crises, as delayed truths can be far more destructive to a peace process. For this reason, he argued, a journalist's fundamental responsibility is to present accurate information and to frame it within its proper context so that the public is informed without unnecessary panic. Bowcott emphasised that accurate reporting does not damage a peace process. The perception that the media undermines peace is usually the result of political actors projecting their own shortcomings onto journalists.

During the afternoon session, another participant took the floor and delivered an assessment of the media embargo, hate speech, and targeting that opposition politicians—and particularly representatives of the Kurdish political movement—have faced for years in Türkiye. The participant stated that especially certain opposition parties had long been systematically rendered invisible in mainstream media, framed through the language of hostility, and subjected to routine online harassment. Drawing on personal experience, the participant explained that there were periods in which politicians learned about their own detention processes from newspapers, that published news frequently created legal risks, and that politicians became reluctant to exercise their freedom of expression. Providing a concrete example, the participant referred to a newspaper report that criminalised the process by implying that "commission members could be arrested" based on past trials of one member, instead of framing the issue as "commission members require legal safeguards," which would have produced a more positive and reassuring public perception. According to the participant, such reporting, due to the sensitivity of the process, reinforces a public sentiment that "even wanting peace is risky," thereby undermining the legitimacy of the process.

uygun haber yapmasını beklediğini, tarafsız haberin ise "süreci bozmakla" suçlanması-
nın yaygın bir refleks hâline geldiğini ifade etti. Çamlıbel, bir haberin bir tarafı rahatsız
etmesi ya da süreç açısından olumsuz sonuçlar doğurması ihtimalinin, gazetecinin o
haberi yayımlamaması için gerekçe olamayacağını belirterek, "Süreci kurtarmak ga-
zetecinin görevi değil, siyasi liderlerin görevidir" dedi ve Kuzey İrlanda'da gazetecilerin
duygusal yüklerine rağmen neden bilgiyi saklamadığını, bunun süreci nasıl etkilediğini
sordu. Bu soruya yanıt veren **Brian Rowan**, hiçbir gazetecinin bir haberle barışı boz-
duğunu görmediğini, bu argümanın çoğu zaman siyasi aktörlerin başarısızlığı başka-
sına yüklemek için kullandığı bir bahane olduğunu söyledi; David Trimble döneminden
örnek vererek, İngiliz hükümetinin IRA'nın sorumluluğu olmadığı hâlde silahsızlanma-
nın takvimlendiğini öne süren yanlış bir bilgi akışı yarattığını, kendisinin ise IRA'nın bu
iddiaı doğrulamadığını bildiği için gerçeği yayımladığını, bunun süreci zorlayacağını
bilmesine rağmen haberin doğruluğundan taviz vermediğini aktardı. Rowan, barış sü-
reçlerinde en kritik müzakerenin taraflar arasında değil, siyasi liderlerin kendi taban-
larıyla yaptığı müzakere olduğunu, Gerry Adams ve Martin McGuinness'in o dönemde
IRA'yı bir arada tutmak gibi hayati bir sorumluluk taşıdığını hatırlatarak, gazetecilerin
bu iç dengeleri yönetmek için bilgi saklamasının ne profesyonel ne de ahlaki olduğu-
nu vurguladı; "Gazetecinin görevi gerçeği raporlamaktır, süreci kurtarmak değil. Eğer
yalnızca bir tarafın söylemini tekrar ediyorsanız gazeteci değil, basın bülteni yazıyor-
sunuz demektir" sözleriyle noktayı koydu. Owen Bowcott ise Rowan'ın görüşlerine
katılarak, bir bilginin saklanması çoğu zaman daha büyük krizlere yol açtığını, ger-
çeklerin gecikmeli biçimde ortaya çıkmasının süreç için daha yıkıcı olabildiğini belirtti;
bu nedenle gazetecinin temel sorumluluğunun hem doğruyu aktarmak hem de bilgiyi
bağlamı içinde sunarak paniğe yol açmadan toplumu bilgilendirmek olduğunu söyle-
di. Bowcott, doğru haberin süreci bozmadığını, aksi yönde algının ise çoğu kez siyasi
aktörlerin başarısızlıklarını medyaya yüklemesinden kaynaklandığını ifade ederek ya-
nıtını tamamladı.

Öğleden sonraki oturumda söz alan bir katılımcı, Türkiye'de muhalif siyasetçilerin ve
özellikle Kürt siyasi hareketini temsil eden aktörlerin yıllardır karşı karşıya kaldığı med-
ya ambargosu, nefret söylemi ve hedef göstermeye ilişkin güçlü bir değerlendirme
yaptı. Katılımcı, partilerinin yıllarca merkez medyada sistematik olarak görünmez hâle
getirildiğini, nefret diliyle çerçevelendiğini ve sosyal medyada linç kültürünün nere-
deyse rutin hâline aldığını belirtti; kendi deneyimlerine atıfla, siyasilerin gözaltı süreç-
lerini bile gazetelerden öğrendiği dönemlerin olduğunu, yayımlanan haberlerin çoğu
zaman hukuki risk yarattığını ve siyasetçilerin ifade özgürlüğünü kullanmaktan çe-
kinmesine yol açtığını ifade etti. Somut bir örnek vererek, bir gazetenin bir komisyon
üyesinin geçmiş yargılamaları üzerinden "komisyon üyeleri tutuklanabilir" ima eden bir
haberle süreci kriminalize ettiğini, buna karşılık aynı durumun "komisyon üyelerinin
hukuki güvenceye ihtiyacı vardır" şeklinde çerçevelenmesi hâlinde kamuoyunda daha
olumlu ve güven verici bir algı oluşabileceğini vurguladı. Katılımcıya göre bu tür ha-
berler, sürecin hassasiyeti nedeniyle yalnızca siyasetçilerde değil, toplumda da "barış

The participant also highlighted the sensitivity created when mothers wishing to speak Kurdish in a parliamentary session were denied interpretation services, emphasising that shortcomings in language policy directly affect the credibility and inclusiveness of the process. Referring to the South African Truth and Reconciliation Commission, the participant underlined the impact of political rhetoric on the security bureaucracy, warning that harsh and exclusionary language at the political level can legitimise violent interpretations at lower ranks. They argued that defining the process with a narrow and criminalising label such as “A Terror-Free Türkiye” is conceptually and politically inconsistent with the Commission’s purpose, stressing that the language used must be reconsidered for the process to remain sustainable. Following this contribution, another participant noted briefly that the difference between the Commission’s official name and the political framing of the process has a historical background. The phrase “A Terror-Free Türkiye,” they explained, emerged prior to the establishment of the Commission and became publicly entrenched through various political statements.

A subsequent participant, speaking both as a journalist and as a member of parliament, offered an extensive reflection on the process and underlined that journalism in Türkiye has been one of the sectors that has paid the heaviest price in relation to the Kurdish issue. Recalling the many journalists who were killed, imprisoned, or forced into exile, the participant emphasised the historical role and the burden carried by the profession; many valuable journalists had lost their lives, many had spent long years in prison, and thousands had been prevented from continuing their work. The participant considered it a major shortcoming that the Commission had not listened to journalists more systematically; despite the fact that journalistic associations were both direct victims of the conflict and essential carriers of the public dimension of the process, they had not been formally included in the Commission’s deliberations. While acknowledging that these organisations may have remained passive out of fear, the participant insisted that the reasons for this needed to be openly addressed. The absence of journalists, journalistic organisations, or their perspectives in the Commission’s current records, they warned, risked creating a historical gap in which “the voices of journalists were not reflected in this process.” The participant concluded by stating that, despite everything, building peace is inherently difficult; history shows that peace tends to last far shorter than war, yet insisting on peace and persisting in efforts to sustain it—despite political differences—remains both a political and human responsibility.

Another participant in the afternoon session assessed the structural pressures facing journalism in Türkiye and the impact of these pressures on reporting related to the peace process. This participant stressed that journalists were targeted not only by political actors, but also by broad segments of society, and that journalism had become one of the most heavily criticised and suppressed professions both histori-

istemek bile risklidir” duygusunu pekiştirerek sürecin meşruiyetini zedeliyor. Bunun yanı sıra, meclisteki bir oturumda Kürtçe konuşmak isteyen anneler için tercüman sağlanmamasının yarattığı sembolik kırılganlığa dikkat çekerek, dil konusundaki eksikliklerin sürecin güvenilirliği ve kapsayıcılığı üzerinde doğrudan etkisi olduğunu belirtti. Global örneklerden biri olan Güney Afrika Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu’na atıf yaparak, siyasi söylemin güvenlik bürokrasisi üzerindeki etkisine dikkat çekti; siyasetçilerin kullandığı sert ve dışlayıcı dilin, alt kademede şiddeti meşrulaştıran bir okuma biçimi yarattığını ve barış süreçlerinde bu tür kavramların kullanılmasının büyük riskler taşıdığını ifade etti. Türkiye’de sürecin “Terörsüz Türkiye” gibi daraltıcı ve kriminalize edici bir başlıkla tanımlanmasının hem kavramsal hem de siyasal açıdan komisyonun amacıyla çeliştiğini söyleyerek, sürecin sürdürülebilirliği için kullanılan dilin mutlaka gözden geçirilmesi gerektiğini vurguladı.

Bu katkının ardından söz alan başka bir katılımcı, komisyonun adı ve sürecin siyasi aktörler tarafından kullanılan çerçevesi arasındaki farkın tarihsel bağlamına dair kısa bir not düşerek, süreçte kullanılan “Terörsüz Türkiye” söyleminin komisyon kurulmadan önce ortaya çıktığını ve çeşitli siyasi aktörlerin açıklamalarıyla kamuoyuna mal olduğunu ifade etti.

Ardından söz alan farklı bir katılımcı, hem bir gazeteci hem de parlamenter kimliğiyle sürece dair kapsamlı bir değerlendirme yaptı ve Türkiye’de gazetecilik mesleğinin Kürt meselesinin en ağır bedellerini ödeyen sektörlerden biri olduğunu altını çizdi. Geçmişte öldürülen, tutuklanan, sürgüne gitmek zorunda kalan gazeteci örneklerini hatırlatarak, mesleğin bu süreçteki tarihsel rolünü ve taşıdığı yükü vurguladı; birçok değerli gazetecinin hayatını kaybettiğini, pek çoğunun uzun süre cezaevinde kaldığını, binlercesinin mesleğini sürdüremediğini belirtti. Bu katılımcı, komisyonun gazetecileri yeterince dinlememiş olmasını büyük bir eksiklik olarak değerlendirdi; gazetecilik meslek örgütlerinin hem sürecin doğrudan mağduru hem de sürecin taşıyıcı aktörlerinden biri olmasına rağmen komisyon çalışmalarına sistematik olarak dâhil edilmemesinin üzücü olduğunu söyledi. Meslek örgütlerinin korku nedeniyle pasif kalmış olabileceğini, ancak bunun sebeplerinin açıkça ifade edilmesi gerektiğini; komisyonun bugünkü tutanaklarında gazetecilerin, gazetecilik örgütlerinin ya da onların perspektiflerinin görünmemesinin gelecekte “gazetecilerin sözünün bu süreçte yer bulamadığı” gibi bir tarihsel boşluk yaratacağını belirtti. Ne olursa olsun, barışın inşa edilmesinin zorlu bir süreç olduğunu, tarih boyunca barışın savaşlardan çok daha kısa sürelerde yaşandığını ancak yine de barışı savunmanın, ısrarla sürdürmenin ve bütün siyasi farklılıklara rağmen barışı kalıcılaştırma çabasından vazgeçmemenin siyasi ve insani bir sorumluluk olduğunu vurgulayarak sözlerini tamamladı.

Öğleden sonraki oturumda söz alan bir başka katılımcı, Türkiye’de gazetecilik mesleğinin karşı karşıya kaldığı yapısal baskıları ve bu baskıların barış sürecine ilişkin habercilik üzerindeki etkilerini eleştirel bir çerçevede değerlendirdi. Bu katılımcı, habercilerin yalnızca siyasi aktörlerin değil, toplumun tüm kesimlerinin hedefinde olduğunu

cally and today. The participant highlighted that, in discussions about the peace process, the media was often assigned an unrealistic obligation to “protect the process,” while in the current climate journalists across the political spectrum were engaging in self-censorship—not due solely to concerns about harming the process, but out of a direct fear of criminal punishment. The participant underlined that access to information in Türkiye is severely restricted: it is practically impossible for journalists to meet or interview conflict actors, field reporters are prosecuted on charges such as terrorist propaganda or membership of an armed organisation, and some journalists face criminal investigations years later for critical commentary. Under such conditions, expecting the media to “bring the parties together” or “advance the process through journalism” was unrealistic.

The participant argued that the lack of transparency further deepened mistrust, drawing attention to the ambiguous legal basis of the Commission’s work. While members of parliament were protected by parliamentary immunity, academics, journalists, and civil society representatives who expressed views on the process were exposed to significant legal risks. They also stressed that widespread societal fear constituted another major barrier to progress. Public statements such as “first the weapons will be laid down, then democracy will follow” increased societal anxiety and created the perception that the peace process might be detached from a democratic framework. In this context, the participant argued that discussing the issue solely through the lens of journalistic language and tone was unrealistic when access to information was limited; without addressing societal mistrust, judicial pressure, weak protections for freedom of expression, and the overarching uncertainty surrounding the process, it would be impossible to expect the media to function without disruption. They concluded by noting that the discussion needed to be made more concrete: “silencing a few journalists perceived as harmful to the process” would contribute nothing to peace, because the core problem lay in structural mistrust, future uncertainty, and the obstacles placed before access to information.

Responding to this assessment, Brian Rowan emphasised that the notion of “two sides” in peace processes is, in reality, a far more complex, multi-actor landscape. Drawing on the Northern Ireland experience, Rowan noted that journalists did not have access to the disarmament phases either; these stages were carried out entirely by international commissions and confidence-building mechanisms, with church representatives at times stepping in to provide transparency to the public in place of journalists. Acknowledging that some elements of such processes must, by necessity, be conducted away from public view, Rowan nonetheless underlined that prolonged secrecy and closed-door negotiations tend to deepen societal mistrust. For this reason, he argued, public debate and the articulation of diverse viewpoints at the earliest stages are essential for building confidence. Rowan reiterated that the obstacles faced by journalists in Türkiye like the limited access to information,

belirterek, gazetecilik mesleğinin hem tarihsel olarak hem de bugün Türkiye’de en fazla eleştirilen ve baskı gören alanlardan biri hâline geldiğini söyledi. Konuşmasında, barış süreci tartışılırken medyaya çoğu zaman “süreci koruma” yükümlülüğü atfedildiğini, ancak mevcut baskı ortamında farklı siyasi görüşlere sahip gazetecilerin bile oto-sansür uyguladığını, bunun da yalnızca barışa yönelik risklerden değil, doğrudan cezalandırılma korkusundan kaynaklandığını ifade etti. Türkiye’de bilgiye erişimin ciddi biçimde engellendiğini söyleyen katılımcı, çatışmanın taraflarıyla görüşmenin fiilen mümkün olmadığını, saha gazetecilerinin terör propagandası veya örgüt üyeliği suçlamalarıyla yargılandığını, buna karşılık bazı gazetecilerin sert eleştiriler nedeniyle yıllar sonra dahi soruşturmalarla karşılaşabildiğini belirterek, medyadan “tarafları bir araya getirmesinin” ya da “habercilikle süreci ilerletmesinin” beklenmesinin gerçekçi olmadığını vurguladı. Şeffaflığın sağlanamamasının bu güvensizliği daha da pekiştirdiğini belirten katılımcı, komisyon çalışmalarının hukuki altyapısının belirsizliğine dikkat çekerek, milletvekilleri dokunulmazlık nedeniyle korunuyor olsa da akademisyenlerin, gazetecilerin veya sivil toplum temsilcilerinin süreçle ilgili fikir beyan ettiklerinde ciddi hukuki risklerle karşılaşabildiğini hatırlattı. Toplumsal korkunun da sürecin önünde önemli bir engel olduğunu ifade ederken, kamuya açık söylemlerde kullanılan “önce silahlar bırakılacak, sonra demokrasi gelecek” gibi ifadelerin hem toplumdaki endişeleri artırdığını hem de barış sürecinin demokratik zeminden uzaklaştırılabileceği yönünde bir algı yarattığını söyledi. Bu çerçevede katılımcı, bilgiye erişimin sınırlı olduğu bir ortamda yalnızca gazetecilerin haber dili ve üslubu üzerinden konuşmanın gerçekçi olmadığını; toplumdaki güvensizlik, yargı baskısı, ifade özgürlüğünün zayıflığı ve süreçteki belirsizliğin çözülmeden medyadan sorunsuz bir işlev beklenemeyeceğini vurguladı. Bu nedenle tartışmanın daha somutlaştırılması gerektiğini belirterek, “sürece zarar verdiği düşünülen birkaç gazeteciyi susturmanın” barışa hiçbir katkı sağlamayacağını; asıl sorunun yapısal güvensizlik, gelecek belirsizliği ve bilgiye erişimin engellenmesi olduğunu söyledi.

Bu değerlendirmeye yanıt veren Brian Rowan, barış süreçlerinde “iki taraf” söyleminin gerçekte çok daha karmaşık birçok-aktörlü yapı anlamına geldiğini belirtti. Kuzey İrlanda deneyiminde gazetecilerin de silahsızlanma süreçlerine erişiminin olmadığını, bu aşamaların tamamen uluslararası komisyonlar ve güven artırıcı mekanizmalar tarafından yürütüldüğünü, kilise temsilcilerinin dahi gazetecilerin yerini alarak topluma şeffaflık sağlayan aktörler olduğunu aktardı. Bazı süreçlerin hassasiyeti nedeniyle kamuoyundan uzakta yürütüldüğünü kabul etmekle birlikte, buna rağmen sessiz ve kapalı görüşmelerin zaman içinde toplumsal güvensizliği artırabileceğini, bu nedenle tartışmaların ve farklı görüşlerin mümkün olduğunca erken aşamada kamuoyuna açık yürütülmesinin güven inşa ettiğini vurguladı. Konuşmacı, Türkiye’de gazetecilerin karşılaştığı engellerin Kuzey İrlanda dönemindeki koşullardan daha ağır olduğunu, bilgiye erişimin sınırlılığı ve hukuki risklerin gazetecilik pratiğini son derece zorlaştırdığını ifade ederek, tüm bu zorluklara rağmen mesleki ısrarın önemli olduğunu belirtti. Türkiye’de yürütülen tartışmaları dinlerken kendi ülkelerinin 20-30 yıl önce yaşadığı benzer

severe legal risks, and structural constraints on reporting which are significantly heavier than those encountered during the Northern Ireland process. Despite these challenges, he stressed the importance of professional perseverance. Listening to the discussions in Türkiye, he said he was reminded of the tensions Northern Ireland had lived through 20–30 years earlier. Peace processes, by their nature, are difficult, marked by mistakes, delays, and uncertainty; nevertheless, he concluded, “even being at the beginning of the journey carries enormous potential.”

Another participant began by emphasising that the absence of journalists in the Commission hearings represented a significant gap. The participant noted that they had previously appealed both to the Speaker of Parliament and to the public on this issue, stressing that the experience and collective memory of journalists – particularly those working in the region – would have provided meaningful contributions to the process. However, invitations to the Commission were often determined through political parties, which in practice meant that journalistic associations did not fulfil their responsibilities regarding participation. The participant added that proposals submitted to certain parties to include journalists had also failed to yield results – an omission that not only constituted a procedural shortfall but also risked excluding an entire profession whose lived experience forms part of the historical record of the conflict.

Drawing on observations from multiple international peace processes, the participant underlined the critical importance of transparency. While full openness could not be expected in sensitive matters such as weapons, a minimum level of transparency was necessary for society to believe that the process was moving in the right direction. They acknowledged that shifts in political language were often constrained by concerns over electoral cost, insisted that linguistic transformation was an indispensable component of building peace. The participant also questioned why, in Türkiye’s debates, the language of pro-government media was scrutinised while the discourse used by media aligned with the armed group was rarely problematised; in their view, trust and normalisation were the two pillars upon which the process would stand.

The participant continued by noting that political parties’ positioning within the process reinforced existing patterns of societal mistrust. On one side, concerns persisted among some groups about whether the political cost of supporting the process could be sustained; on the other, scepticism continued about whether the armed organisation would maintain its change in posture. These mutually reinforcing anxieties, they argued, fed hesitation about peace across a broad social spectrum, from Diyarbakır to Yozgat. Drawing on the Northern Ireland experience, the participant ended with a pointed question: as the process advanced, how and when did the language of both pro-state and pro-organisation media evolve? Did this transformation happen gradually over time, or was it enabled by concrete confidence-building steps?

Participants during the discussion.

Tartışma sırasında katılımcılar.

gerilimleri hatırladığını söyleyerek, barış süreçlerinin doğası gereği zorlayıcı olduğunu, hatalar, gecikmeler ve belirsizliklerle dolu olduğunu ancak “sürecin başında olmanın bile önemli bir potansiyel taşıdığını” belirterek sözlerini tamamladı.

Bir katılımcı, gazetecilerin komisyonda dinlenmemiş olmasının önemli bir eksiklik olduğunu belirterek tartışmaya başladı. Hem Meclis Başkanlığı’na hem de kamuoyuna daha önce bu yönde çağrı yaptığını, özellikle bölgedeki gazetecilerin deneyim ve hafızasının sürece katkı sağlayacak nitelikte olduğunu hatırlattı. Ancak komisyona davet edilecek isimlerin genellikle siyasi partiler üzerinden belirlendiğini, bu nedenle meslek örgütlerinin sürece dair sorumluluklarını yerine getirmediklerini vurguladı. Katılımcı, gazetecilerin davet edilmesi için bazı partilere iletilen önerilerin de sonuçsuz kaldığını, bunun yalnızca bir eksiklik değil, sürecin hafızasını oluşturan bir meslek grubunun dışarıda kalması anlamına geldiğini belirtti. Devamında, farklı ülkelerdeki barış süreçlerini yerinde inceleme deneyimlerine dayanarak şeffaflık meselesinin kritik önemine dikkat çekti. Silah meselesi gibi alanlarda tam bir şeffaflık beklenemeyeceğini kabul etmekle birlikte, toplumun sürecin doğru yönde ilerlediğine inanması bakımından belli bir düzeyde açıklığın gerekli olduğunu ifade etti. Siyasi dildeki değişimin oy kaybı ihtimaliyle ilişkisi nedeniyle aktörler için zorlayıcı olabildiğini; ancak barışın inşasında bu dil dönüşümünün zorunlu bir unsur olduğunu dile getirdi. Türkiye’deki tartışmalarda genellikle hükümete yakın medyanın dili sorgulanırken, örgüte yakın medyanın dilinin neden dönüşmediğinin de sorulması gerektiğini belirterek, güven ve normalleşmenin süreçteki iki temel kavram olduğunu vurguladı. Katılımcı ayrıca, siyasi partilerin süreçteki konumlanışlarının toplumsal güvensizlik duygusunu pekiştirdiğini belirtti. Bir yanda bazı kesimlerde sürecin seçimsel maliyetinin taşınıp taşınamayacağına dair

Owen Bowcott responded to the participant's question by illustrating how the Northern Ireland process had transformed in terms of language and societal perception. According to Bowcott, peace is not a sudden shift but a long-term process in which societies gradually learn to understand one another. While acknowledging that the post-conflict period included certain exceptions, such as organisational fragmentation among some paramilitary groups or a drift into criminality, Bowcott emphasised that the broader public sphere had experienced a significant softening of language, accompanied by a growing willingness across communities to coexist. He noted that encounters between politicians from opposing sides, as well as former paramilitary actors meeting years later in shared public spaces, played a meaningful role in this linguistic transformation. For him, these interactions enabled communities to rebuild their capacity to live together and fostered forms of proximity that had once been unimaginable. He argued that this long social learning process which unfolded over 25–30 years, was central to the consolidation of peace. As language softened, perceptions across communities shifted, and political life gradually moved away from violence, these changes became part of the everyday norm. Speaking about Türkiye, Bowcott noted that a similar transformation could emerge over time: as trust grows, political space expands, and different segments of society gain the capacity to speak to one another, linguistic change would evolve organically. He concluded by expressing optimism that societies can rebuild a culture of coexistence, stressing that strengthening democratic debate and removing violence from politics are essential foundations of this trajectory.

Another participant then offered an extensive assessment of how the current process in Türkiye compares to the Northern Ireland experience. They stressed that the process in Türkiye has been highly visible and transparent, particularly in terms of journalistic access: PKK statements, congresses, and symbolic steps have been broadcast almost simultaneously to the public, and the work of the parliamentary commission has proceeded in an equally open manner. For this reason, the participant argued that criticisms portraying the process as operating “behind closed doors” were not entirely accurate. At the same time, they drew attention to the distinctions between the lack of societal embedding in Türkiye and the deep communal divisions in Northern Ireland. Türkiye does not experience sharp geographic segregation akin to Protestant–Catholic divides, leading the public to perceive the process primarily as a negotiation between the state and the PKK. As a result, the proposed terms of the process are widely treated as something that must either be fully endorsed or wholly rejected, allowing little room for nuanced or intermediate positions. The participant warned that placing excessive political and normative weight on the process could itself threaten the stability of negotiations.

They also raised the example of Martin McGuinness from the IRA, asking how the media should approach public figures who had been associated with violence in the

kaygılar olduğunu; diğer yanda ise örgütün tutum değiştirip değiştirmeyeceğine ilişkin kuşkların sürdüğünü aktardı. Bu karşılıklı güvensizlik dinamiklerinin, Diyarbakır'dan Yozgat'a uzanan geniş bir toplumsal spektrumda barışa ilişkin tereddütleri beslediğini ifade etti. Son olarak, Kuzey İrlanda deneyiminden hareketle önemli bir soru yöneltti: Süreç ilerledikçe hem devlete yakın hem de karşı tarafa yakın medya dilinin nasıl değiştiği, bu değişimin zaman içinde mi yoksa güven artırıcı adımlar sayesinde mi gerçekleştiği. Barış süreçlerinde dilin dönüşümünün hangi koşullar altında mümkün olduğu ve bu dönüşümün gazetecilerin pratiklerine nasıl yansıdığı konusunda değerlendirmeleri merak ettiğini belirterek sözlerini tamamladı.

Owen Bowcott, katılımcının sorusuna yanıtında Kuzey İrlanda'daki sürecin dil ve toplumsal algı bakımından nasıl dönüştüğünü somut örneklerle açıkladı. Bowcott'a göre barış, tek bir anda gerçekleşen bir dönüşüm değil; toplumların birbirlerini anlamayı yavaş yavaş öğrendiği uzun bir süreçtir. Barış sonrası dönemde bazı paramilitler yapıların örgütsel bozulma ya da kriminal faaliyetlere yönelme gibi istisnalar barındırdığını kabul etmekle birlikte, geniş toplum kesimlerinde dilin belirgin biçimde yumuşadığını ve insanların farklı kimliklere sahip gruplarla birlikte yaşama iradesinin arttığını vurguladı. Bowcott, özellikle çatışmanın karşıt taraflarından gelen siyasetçilerin ve eski paramilitler aktörlerin yıllar sonra aynı mekânlarda buluşarak konuşabilmelerinin, köprü kurma çabalarının ve gündelik etkileşimlerin dil dönüşümünde önemli rol oynadığını belirtti. Bu tür temasların, toplumun yeniden bir arada yaşayabilme kapasitesini geliştirdiğini ve daha önce tahayyül edilemeyecek yakınlıklar yarattığını ifade etti. Bowcott'a göre yaklaşık 25–30 yıllık bir dönemde ortaya çıkan bu toplumsal öğrenme süreci, barışın kalıcılışmasında belirleyici oldu. Dilin yumuşaması, farklı grupların birbirlerine yönelik algılarının dönüşmesi ve siyasetin şiddete başvurmadan yürütülme-ye başlanması, zaman içinde doğal bir norm hâline geldi. Bowcott, Türkiye bağlamına ilişkin olarak da benzer bir değişim sürecinin zamanla mümkün olabileceğini; güvenin artması, siyasi alanın genişlemesi ve farklı toplum kesimlerinin bir arada konuşma kapasitesinin güçlenmesiyle dildeki dönüşümün kendiliğinden gelişeceğini ifade etti. Bu nedenle, toplumların zaman içinde birlikte yaşama kültürünü yeniden inşa edebileceğine dair umutlu olduğunu, demokratik tartışma ortamının güçlenmesinin ve şiddetin siyasetin dışına çıkmasının bu sürecin temel unsurları olduğunu vurgulayarak sözlerini tamamladı.

Oturumda bir katılımcı, Türkiye'de son dönemde yürütülen sürecin Kuzey İrlanda deneyimiyle ne ölçüde karşılaştırılabileceğine ilişkin kapsamlı bir değerlendirme yaptı. Türkiye'deki sürecin, özellikle gazetecilerin erişimi açısından son derece görünür ve şeffaf ilerlediğini, PKK'nın açıklamalarının, kongrelerinin ve sembolik adımlarının neredeyse eşzamanlı olarak kamuoyuna açık şekilde izlenebildiğini vurguladı. Meclis komisyonu çalışmalarının da benzer biçimde herkesin takip edebileceği bir açıklıkta yürüdüğünü, dolayısıyla sürecin “kapalı kapılar ardında” ilerlediği yönündeki eleştirilerin çok da yerinde eleştiriler olmadığını belirtti. Bununla birlikte, sürecin toplumsal-

past but later played significant roles in peacebuilding. In Türkiye, the participant argued, journalists face a dilemma: would referring to a figure's past actions be treated as responsible journalism, or as an intervention capable of undermining the peace process? They asked how this tension had been navigated in Northern Ireland.

In response, Owen Bowcott underlined that journalists' core responsibility is not to "protect" the process, but to report the truth in its full context. For a peace process to progress, he argued, the public must be able to see events clearly and engage in an informed debate. This means that past crimes or contentious roles cannot be entirely ignored. Addressing the McGuinness example in detail, Bowcott noted that the public was well aware both of his past association with violent acts and of his later role as one of the key architects and guarantors of the peace. The fact that Queen Elizabeth II could publicly shake his hand became possible only because large segments of society had already accepted the necessity of reconciliation.

In this context, he emphasised that the logic of a peace process is not to "erase the past" but to build the capacity for coexistence without disregarding legitimate demands for justice and accountability. Bowcott also noted that the peace walls in Northern Ireland might appear, from the outside, to represent entrenched division, yet for many people these structures provided a sense of security; at the same time, daily life increasingly involved interaction in shared spaces where different groups engaged one another more frequently. Finally, he acknowledged that not all crimes or state abuses committed during the conflict could fully be brought to justice in the peace period. Nonetheless, he argued that in order for societies to move forward, they must strike a balance between mutual forgiveness, trust-building, and confronting the truth.

At this point in the discussion, a journalist who had worked in the region for many years took the floor and highlighted what they saw as one of the session's notable shortcomings. They argued that journalists had been the most comprehensive witnesses to the last forty years of conflict, suffering, and critical turning points; yet only two journalists from the region were present in the room. Criticising the commission for not listening to journalists, the speaker added that responsibility did not rest solely with the commission but also with the political parties represented in it. Even if the commission itself had not extended an invitation, relevant political parties could have met journalists either in Ankara or in the region and brought their testimonies into the commission's work. Journalists in the region, the participant continued, carry the collective memory of the processes they have witnessed, and their perspectives would undoubtedly contribute significantly to the current process. The speaker stressed that a transformation in the language and mindset of the media had now become inevitable. While the process might progress at a political or organisational level between the state and the PKK, societal peace could only be achieved by addressing the deep emotional rupture between Turks and Kurds; in this

laşmaması ile Kuzey İrlanda'daki derin toplumsal ayrışma arasındaki farklara dikkat çekti. Türkiye'de Protestan-Katolik türü keskin bir mekânsal ayrışma yaşanmadığını, dolayısıyla sürecin daha çok devlet ile PKK arasında yürüyen bir müzakere olarak algılandığını dile getirdi. Bu nedenle, ortaya konan anlaşmanın diğer toplumsal ve siyasal aktörler tarafından ya tamamen desteklenmesi ya da reddedilmesi dışında ara bir alan bırakmadığını, sürece fazla siyasal ve normatif yük bindirilmesinin ise müzakereyi riske atabileceğini ifade etti. Ayrıca IRA'dan Martin McGuinness örneğini gündeme getirerek, geçmişte şiddet eylemleriyle ilişkilendirilen aktörlerin barış döneminde kamusal hayata dahil edilmesi karşısında medyanın nasıl bir tutum alması gerektiğini sordu. Türkiye'de benzer bir durumda geçmiş eylemlerin hatırlatılmasının gazetecilik mi, yoksa barış sürecini zedeleyebilecek bir müdahale mi sayılacağı yönündeki ikilemi gündeme taşıdı ve Kuzey İrlanda'da bunun nasıl yönetildiğini merak etti.

Owen Bowcott yanıtında, gazetecilerin asli sorumluluğunun süreci "korumak" değil, gerçeği bütünlük içinde ve bağlamıyla aktarmak olduğunu vurguladı. Bowcott'a göre barış süreçlerinin ilerleyebilmesi için kamuoyunun yaşananları tam olarak görmesi ve bilgiye dayalı bir tartışma yürütebilmesi kritik bir öneme sahiptir; bu nedenle geçmişte işlenen suçların ya da aktörlerin tartışmalı rollerinin tamamen görmezden gelinmesi doğru değildir. McGuinness örneğini ayrıntılı biçimde ele alarak, kamuoyunun hem onun geçmişte şiddet eylemleriyle ilişkilendirilen bir aktör olduğunu hem de barış sürecinin en önemli taşıyıcılarından biri hâline geldiğini bildiğini hatırlattı. Kraliçe'nin McGuinness'le el sıkışmasının toplumda mümkün hâle gelmesi de ancak geniş kesimlerin uzlaşmanın gerekliliğini kabul etmesiyle mümkün olmuştur. Bu çerçevede, barış sürecinin mantığının "geçmiş silmek" değil, adalet ve hesap verebilirlik taleplerini bütünüyle göz ardı etmeden bir arada yaşama kapasitesini inşa etmek olduğunu vurguladı. Bowcott ayrıca Kuzey İrlanda'daki barış duvarlarının dışarıdan bakıldığında keskin bir bölünmüşlük gibi görülebileceğini, ancak bu duvarların birçok kişi için güvenlik hissi sağladığını; buna rağmen günlük yaşamda farklı grupların giderek daha fazla ortak alanlarda etkileşim kurduğunu söyledi. Son olarak, barış döneminde bazı suçların ya da devlet içi hatalı uygulamaların tümüyle hesap vermeye kavuşamayabileceğini kabul etmekle birlikte, toplumların ilerleyebilmesi için belirli bir ölçüde karşılıklı affetme, güven tesis etme ve gerçeklerle yüzleşmeyi dengelemesi gerektiğini ifade etti.

Bölgeden uzun yıllardır sahada çalışan bir gazeteci katılımcı, tartışmanın bu aşamasında söz alarak, toplantıdaki eksikliklerden birine dikkat çekti. Çatışmanın, acıların ve kırılma anlarının son kırk yılına en kapsamlı biçimde tanıklık eden kesimin gazeteciler olduğunu vurgulayan konuşmacı, buna rağmen salonda bölgeden yalnızca iki gazetecinin bulunmasının önemli bir eksiklik olduğunu ifade etti. Komisyonun gazetecileri dinlememiş olmasını eleştirirken, bu konuda sorumluluğun yalnızca komisyonda değil, komisyon üyesi siyasi partilerde de olduğunu belirtti; zira komisyon çağırılmamış olsa bile, ilgili partilerin gazetecilerle Ankara'da ya da bölgede bir araya gelerek onların tanıklıklarını komisyona taşıması mümkün olabilirdi. Bölgedeki gazetecilerin, tanıklık

sense, the media carries a responsibility to help bridge this divide. Drawing on their professional experience, the journalist described episodes of pressure, censorship, and loss of employment during earlier peace periods, illustrating the political and social burden placed on journalism in Türkiye. They further noted that the problem was not confined to state-aligned or PKK-aligned media: mainstream and opposition outlets, too, had at times employed provocative or distorted language, deepening social wounds. The speaker concluded by asserting that for peace to become a societal reality, the media must first confront its own language and mindset.

A representative of a regional press association then took the floor, broadening the discussion of media language by drawing attention to the century-long historical background shaping relations between the Turkish media and the Kurdish community. The speaker noted that the condescending and hierarchical perspective embedded in official discourse since the 1920s continued to manifest in various forms today, including in the mainstream media, where hate speech and harmful framing have become increasingly visible in recent years. While the transformation of this language was possible, they cautioned that structural factors made such change difficult. The participant emphasised that the increasing centralisation of the country's media ecosystem had further complicated efforts to shift entrenched narratives. They identified a significant gap in the lack of any institutional work undertaken over the past year by public bodies responsible for communication. The speaker explained that journalists in the region had organised a comprehensive panel in Diyarbakır and submitted the resulting report, which conveyed a shared demand that journalists, as first-hand witnesses to over forty years of suffering, be heard by the commission, both to Parliament and to relevant institutions. However, this demand had not been met. Despite this, they affirmed their commitment to continuing the work, noting that similar panels were being organised across various European countries and in the Kurdistan Region of Iraq to document the collective memory of the process and produce a comprehensive record. The participant emphasised that the problem of media language in Türkiye should not be viewed solely through the lens of the peace process, but rather as part of a broader societal polarisation. They noted that both recent newspaper columns and front-page headlines, as well as reporting on developments in northern Syria, employed language that had caused deep wounds within the Kurdish community. Concluding their remarks, the participant stated that the media could function either as a "poison" or as an "antidote" during such sensitive periods, underlining the vital importance of developing a peace-oriented language that reduces hate speech and contributes to healing societal wounds.

Cansu Çamlıbel contributed to the discussion with a brief assessment, emphasising that although such meetings may appear limited in scale, they are immensely valuable in bringing together participants from diverse backgrounds and enabling face-to-face dialogue on sensitive issues. She noted that peace processes in Türkiye are not

ettikleri süreçlerin bütüncül hafızasını taşıdıklarını, bu nedenle dinlenmelerinin süreçte mutlaka katkı sağlayacağını söyleyen katılımcı, basın dilinin ve zihniyetinin değişmesinin de artık kaçınılmaz olduğunu ifade etti. Bu sürecin devlet ve örgüt arasında bir şekilde ilerlediğini, ancak toplumsal barışın ancak Türkler ve Kürtler arasında derinden hissedilen duygusal kopuşun giderilmesiyle mümkün olabileceğini belirterek, medyanın bu kopuşu azaltma yönünde sorumluluk taşıdığını vurguladı. Kendi mesleki deneyimlerinden örnekler veren katılımcı, geçmiş çözüm dönemlerinde yaşadığı baskı, sansür ve iş kaybı hikâyelerinin, Türkiye'de gazeteciliğin üzerinde nasıl bir siyasi ve toplumsal baskı oluşturduğunu gösterdiğini ifade etti. Bu noktada, yalnızca devlet veya örgüt medyasının değil, merkez ve muhalif medyanın da zaman zaman provokatif ya da gerçeklikten kopuk bir dil kullandığını, bunun ise toplumda yaraları derinleştirdiğini söyledi. Konuşmasını, barışın toplumsallaşması için önce medyanın kendi dili ve zihniyetiyle yüzleşmesi gerektiği vurgusuyla tamamladı.

Bölgesel bir basın meslek örgütünün temsilcisi olarak söz alan bir katılımcı, tartışmanın medyanın dili üzerinden genişlemesi üzerine, Türkiye'de medya ile Kürt toplumu arasındaki ilişkinin yüz yılı aşan tarihsel arka planına dikkat çekti. 1920'lerden itibaren resmi söylemde yerleşen küçümseyici ve hiyerarşik bakışın, bugün de farklı biçimlerde devam ettiğini, özellikle son yıllarda nefret söyleminin ve yaralayıcı haber dilinin merkez medya dahil birçok yansımasının görüldüğünü, bu dilin dönüşümünün mümkün olduğunu fakat yapısal nedenler nedeniyle kolay olmayacağını ifade ederek, ülkedeki medya ekosisteminin büyük ölçüde tek merkezden yönetilir hâle gelmesinin bu dönüşümü daha da zorlaştırdığını vurguladı. Bu noktada, iletişimle ilgili kamu kurumlarının son bir yılda bu alana dair herhangi bir çalışma yürütmemesini önemli bir eksiklik olarak değerlendirdi. Bölgedeki gazeteciler olarak Diyarbakır'da kapsamlı bir panel düzenlediklerini, elde edilen bulgularla hazırlanan raporu hem Meclis'e hem ilgili kurumlara ilettiklerini, raporda bölgede 40 yılı aşkın süredir yaşanan acıların birinci elden tanıkları olan gazetecilerin komisyon tarafından dinlenmesine yönelik ortak bir talep bulunduğunu, ancak bu talebin karşılık bulmadığını aktardı. Buna rağmen bu çalışmaları sürdürme niyetinde olduklarını, farklı Avrupa ülkelerinde ve Irak Kürdistan Bölgesinde benzer paneller düzenleyerek sürecin hafızasını kayıt altına alacak kapsamlı bir çalışma hazırladıklarını ifade etti. Türkiye'de medyanın diliyle ilgili sorunu yalnızca çözüm süreci bağlamında değil, daha geniş bir toplumsal kırılmanın parçası olarak görmek gerektiğini belirten katılımcı, gerek yakın dönemdeki köşe yazıları ve manşetler, gerek Suriye'nin kuzeyinde yaşananlara ilişkin haberlerde kullanılan dilin, Kürt toplumunda derin yaralara yol açtığını söyledi. Son olarak, medyanın bu süreçte "zehir" de olabileceğini, "panzehir" de olabileceğini ifade ederek, nefret söylemini azaltacak, toplumsal yaraları onarmaya katkı sağlayacak bir barış dilinin oluşturulmasının hayati önem taşıdığını vurguladı.

Cansu Çamlıbel, tartışmaya kısa bir değerlendirme yaparak katkıda bulundu ve bu tür toplantıların sayıca küçük görüne de farklı kesimlerden katılımcıların bir araya gel-

shaped solely by contacts between the state and the armed actor but also depend critically on societal consent and public debate for their sustainability. In this regard, the extensive discussions on the role of the media contributed to a broader understanding of the process among different segments of society. Çamlıbel added that the limited number of such platforms constituted one of the obstacles to expanding public support and awareness regarding the process, stressing that regular and multi-stakeholder engagement is essential for both journalists and political actors.

Another participant then shared observations based on a long professional background. He began by recounting the strong emotions he experienced just before delivering his speech in the Commission. As a journalist who had witnessed the Kurdish issue, periods of conflict, and various peace initiatives over many years, approaching the podium in Parliament brought back the historical weight he had carried throughout his life. He explained that the question “Are you Kurdish?”, posed to him earlier that day, was part of a lifelong experience shaped by discrimination faced by his family, and noted that he had conveyed this historical memory in his remarks before the Commission.

In the same context, he reflected on lessons drawn from international cases: recalling how Mandela had been taken off the island at night for secret talks in South Africa, and how leaders in Northern Ireland had assumed significant political risks to persuade the other side during critical phases of the peace process. He stressed the importance of similar courageous steps in Türkiye. Evaluating the role of the media, he noted that Türkiye historically lacked a strong tradition of an independent “mainstream media,” with the sector often shaped by power dynamics. As a result, media actors have faced serious limitations in terms of contributing to the socialisation of peace. He argued that the consolidation of pro-government media structures today, combined with the persistence of exclusionary and polarising language in some outlets considered to be in opposition, particularly regarding the Kurdish issue, makes it difficult for the process to gain deeper societal grounding.

The speaker stated that, in his view, the current process was progressing rapidly and positively, and that dialogue among political actors, despite its fragility, appeared stronger than in previous periods. However, he warned that this progress's foundations were precarious due to political tensions in western Türkiye and administrative measures taken against municipalities. Achieving societal peace, he argued, requires not only political engagement between the state and the armed actor, but also a strengthening of democratic standards across the country. In this regard, he stressed the importance of closely monitoring the impacts of political competition among leaders and uncertainties surrounding Türkiye's broader political trajectory on the future of the process. He concluded by expressing a cautious optimism about the direction of developments.

mesi ve hassas konuların yüz yüze tartışılabilmesi bakımından çok değerli olduğunu vurguladı. Türkiye’de barış süreçlerinin yalnızca devlet ve örgüt arasında yürütülen temaslar üzerinden şekillenmediğini, toplumsal rızanın ve kamusal tartışmanın da sürecin sürdürülebilirliği açısından hayati olduğunu belirtti. Bu çerçevede, medyanın rolüne ilişkin yapılan kapsamlı tartışmaların, sürecin geniş kesimler tarafından daha iyi anlaşılmasına katkı sunduğunu ifade etti. Çamlıbel, bu tür platformların çoğalmasının, toplumsal desteğin ve süreçle ilgili farkındalığın genişlemesinin önündeki engellerden biri olabileceğini dile getirerek, düzenli ve çok taraflı temasların hem gazeteciler hem de siyasetçiler için kritik önem taşıdığını ifade etti.

Bir katılımcı, uzun mesleki geçmişine dayanarak sürece ilişkin gözlemlerini paylaştı. Konuşmasına, Komisyon’da yaptığını belirttiği konuşmanın hemen öncesinde hissettiği güçlü duyguları aktararak başladı; yıllar boyunca Kürt meselesine, çatışma dönemlerine ve barış girişimlerine tanıklık etmiş bir gazeteci olarak Meclis’te söz almak üzere kapiya yaklaştığında, tüm bu tarihsel yükün yeniden omuzlarına bindiğini ifade etti. Kendisine yöneltilen “Kürt müsün?” sorusunun, ailesinin yaşadığı ayrımcılık örnekleriyle birlikte hayatı boyunca taşıdığı bir deneyim olduğunu belirterek, Komisyon’daki konuşmasında da bu tarihsel hafızayı aktardığını söyledi.

Aynı bağlamda, uluslararası örneklerden edindiği izlenimleri aktardı; Güney Afrika’da Mandela’nın gizli görüşmeler için gece yarısı adadan çıkarılmasını ya da Kuzey İrlanda’da barış sürecinin kritik aşamalarında liderlerin karşı tarafı ikna etmek için siyasi riskler üstlendiğini hatırlatarak, Türkiye’de de benzer cesur adımların önemine dikkat çekti. Medyanın süreçteki rolüne ilişkin değerlendirmesinde, Türkiye’de tarihsel olarak güçlü bir “merkez medya” geleneği bulunmadığını, medyanın çoğu zaman iktidar dinamikleri içinde hareket ettiğini ve bu nedenle süreçlerin toplumsallaşması açısından ciddi sınırlılıklar olduğunu vurguladı. Bugün geline nokta, iktidara yakın medya yapılanmalarının güçlenmesi ve muhalif olarak görülen bazı medya organlarının Kürt meselesine dair söylemlerinde dışlayıcı ve kutuplaştırıcı dilin devam etmesinin, sürecin toplumsal tabana yayılmasını zorlaştırdığını ifade etti.

Konuşmacı, mevcut sürecin kendi değerlendirmesine göre hızlı ve olumlu ilerlediğini, özellikle siyasi aktörler arasındaki diyalogun –tüm kırılganlığına rağmen– önceki dönemlere kıyasla daha güçlü görüldüğünü belirtti. Ancak bu ilerlemenin Türkiye’nin batısında yaşanan siyasi gerilimler ve belediyelere yönelik idari uygulamalar nedeniyle kırılgan bir zeminde durduğunu, toplumsal barışın sağlanabilmesi için yalnızca devlet-örgüt düzeyindeki temasların değil, aynı zamanda ülke genelindeki demokratik standartların da güçlenmesi gerektiğini vurguladı. Bu kapsamda, siyasi liderler arasındaki rekabet ve Türkiye’nin genel siyasi yönelimine ilişkin belirsizliklerin sürecin geleceği üzerindeki etkilerinin dikkatle izlenmesi gerektiğini belirterek, sürece dair temkinli bir iyimserlik taşıdığını söyledi.

CLOSING REMARKS

In the closing segment of the meeting, Mehmet Kaya, President of the Diyarbakır Chamber of Commerce and Industry, conveyed a regional perspective on the ongoing process. He stated that the historical background of the Kurdish issue was not solely the product of security-oriented policies; rather, joint positions adopted by states from the period spanning the Sheikh Said Rebellion to the Saadabad Pact had produced long-term consequences that limited the region's economic development. Kaya emphasised that the PKK's decision to dismantle its armed structure and dissolve itself was both correct and necessary but stressed that this step alone did not amount to a resolution of the Kurdish question.

According to Kaya, achieving non-violence is not sufficient and progress requires simultaneous political, legal, and economic measures. He cited the incomplete irrigation infrastructure of the project Southeastern Anatolia Project (GAP), Türkiye's restrictive policies toward Iraq that undermine economic relations, and the chronic lack of investment in the region as indicators that the state continues to approach the issue primarily through a security lens. Kaya noted that while a non-violent environment would reduce the risk of provocations, transforming this into lasting peace requires a holistic approach that includes social policies, economic development, and a shift in media language. He concluded by stating that the meeting had been highly productive and announced that DTSO was ready to organise a similar event with DPI in Diyarbakır.

A participating politician and member of the Commission drew attention to the economic dimension of the process, underlining that peace must be supported not only by political steps but also through regional development. He explained that when the Commission began its work, they requested a comprehensive analysis of the region, and that the Development Agency and relevant technical teams prepared detailed reports on regional needs. Highlighting the importance of involving the business community in the process, he noted that the Union of Chambers and Commodity Exchanges of Türkiye (TOBB) had initiated projects to revitalise tourism in several eastern provinces, while the Turkish Confederation of Employer Associations (TİSK) had submitted an extensive report encouraging investment in the region.

According to the participant, the peace process requires a mobilisation jointly undertaken by economic actors, civil society, investors, and local institutions. Increasing investment in the region is not merely an economic measure but it is also a critical confidence-building mechanism for the socialisation of peace. In this regard, he emphasised that greater engagement by the business community would help facilitate progress and expressed his appreciation to DPI.

KAPANIŞ NOTLARI

Toplantının kapanış bölümünde Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mehmet Kaya, sürece dair bölgesel perspektifi aktardı. Kürt meselesinin tarihsel arka planının, yalnızca güvenlik politikalarının ürünü olmadığını; Şeyh Said İsyanı'ndan Sadabat Paktı'na uzanan dönemde devletlerin aldığı ortak pozisyonların, bölgenin ekonomik gelişimini sınırlayan uzun vadeli sonuçlar yarattığını söyledi. PKK'nin silahlı yapısını tasfiye ederek kendini feshetmesinin doğru ve gerekli bir adım olduğunu, ancak bunun tek başına Kürt sorununun çözümü anlamına gelmediğini vurguladı.

Kaya'ya göre, yalnızca çatışmasızlık sağlamak yeterli değildir; sürecin ilerleyebilmesi için eşzamanlı siyasi, hukuki ve ekonomik adımların atılması gerekir. GAP sulama altyapısının tamamlanmaması, Türkiye'nin Irak'a yönelik politikasının ekonomik ilişkileri kısıtlaması ve yatırımların uzun süredir bölgeye yönelmemesi, devletin bu soruna hâlâ öncelikle güvenlik ekseninden baktığının göstergeleridir. Kaya, çatışmasız bir ortamın provokasyon riskini azaltacağını ancak bunun kalıcı barışa dönüşmesi için sosyal politikalar, ekonomi ve medya dilinin dönüşümüyle birlikte bütüncül bir yaklaşım gerektiğini ifade etti. Toplantının verimli geçtiğini belirterek, Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası'nın DPI ile Diyarbakır'da benzer bir toplantı yapmaya hazır olduğunu açıkladı.

Toplantıya katılan bir siyasetçi ve komisyon üyesi, sürecin ekonomik boyutuna dikkat çekerek, barışın yalnızca siyasi adımlarla değil, bölgesel kalkınmayla da desteklenmesi gerektiğini vurguladı. Komisyon çalışmaları başladığında bölgeye ilişkin kapsamlı bir analiz talep ettiklerini, Kalkınma Ajansı ve ilgili teknik ekiplerin bölgesel ihtiyaçlar üzerine detaylı raporlar hazırlandığını belirtti. İş dünyasının sürece aktif biçimde dahil olmasının önemine değinerek, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin bazı doğu illerinde turizmin canlandırılmasına yönelik projeler geliştirdiğini, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun ise yatırımların bölgeye yönelmesi için kapsamlı bir rapor sunduğunu hatırlattı. Katılımcıya göre, barış süreci ekonomik aktörlerin, sivil toplumun, yatırımcıların ve yerel kurumların birlikte yürüteceği bir seferberlik gerektiriyor. Bölgede yatırımı artırmak yalnızca ekonomik bir adım değil; aynı zamanda barışın toplumsallaşması için de güven artırıcı kritik bir mekanizma. Bu çerçevede, iş dünyasının sürece daha fazla katkı sunmasının barışı kolaylaştıracağını belirterek DPI'ya teşekkür etti.

DPI İcra Kurulu Başkanı Kerim Yıldız, toplantının sonunda yaptığı değerlendirmede, tartışmaların farklı alanlara taşınmasının doğal olduğunu, çünkü barış süreçlerinde dil, medya, güven, ekonomi ve siyasi yapıların birbirine bağlı olduğunu ifade etti. Geçtiğimiz hafta Dublin'de yedi siyasi partinin temsilcileriyle yaptıkları toplantıda komisyonların rolünü kapsamlı biçimde tartıştıklarını ve bu deneyimlerin Türkiye için de önemli karşılıkları olduğunu belirtti.

In his concluding remarks, DPI CEO Kerim Yıldız noted that it was natural for the discussion to move across multiple domains, as language, media, trust, economic dynamics, and political structures are all interlinked elements of peace processes. He recalled the meeting held in Dublin the previous week with representatives of seven political parties, during which the role of commissions was examined in depth, and noted that these experiences offered important parallels for Türkiye.

Yıldız underlined that the discussions held today demonstrated a strong motivation and desire for peace. He explained that initiatives concerning the Kurdish issue had been evolving for more than twenty years, and, drawing on his experience across multiple peace processes worldwide, stated that the first phase of any process is always shaped by “distrust, neurological language, and heightened sensitivities.” Türkiye, he said, was currently passing through a similar stage, making it essential to avoid language that could fuel tensions.

He noted that the Commission’s work had focused for the past year on procedural matters but was now moving towards substantive content. The initial items, he stated, would likely concern reintegration, disarmament, and confidence-building steps. Yıldız highlighted that peace takes time—pointing to the Irish and Moro cases as the clearest examples and reminded participants that peace should be understood not as a destination but as a process.

Reflecting on Türkiye’s recent history, Yıldız noted that significant taboos concerning Kurdish, Armenian, and Alevi issues had been broken, and argued that a similar moment of opportunity was now emerging. He concluded by stressing the need to “trust the process, remain positive, and move forward together.” Yıldız reiterated DPI’s continued commitment to supporting the process both within Türkiye and internationally and thanked all participants for their contributions.

Yıldız, bugün yürütülen tartışmaların süreçteki motivasyonun ve barış arzusunun güçlü olduğunu gösterdiğini vurguladı. Kürt meselesine ilişkin bu inisiyatifin 20 yılı aşkın süredir geliştiğini, kendisinin farklı ülkelerde birçok barış sürecinde görev aldığını, tüm süreçlerde ilk aşamanın her zaman “güvensizlik, nörolojik dil ve hassasiyetler” etrafında şekillendiğini söyledi. Türkiye’de de benzer bir aşamadan geçildiğini, bu nedenle kullanılan söylemde gerilimi artıracak ifadelerden kaçınmanın önemli olduğunu dile getirdi.

Komisyon çalışmalarının bir yıldır “prosedür” üzerinde ilerlediğini, ancak artık “içerik” aşamasına geçilmek üzere olduğunu ifade eden Yıldız, bu kapsamda ilk maddelerin büyük olasılıkla yeniden entegrasyon, silah bıraktırma ve güven artırıcı adımlar olacağını belirtti. Sürecin zaman alacağını, İrlanda ve Moro örneklerinin bunun en net göstergesi olduğunu vurgulayarak, barışın bir hedef değil bir süreç olduğunu hatırlattı.

Türkiye’nin geçmişte Kürt, Ermeni ve Alevi konularında büyük tabular kırdığını ve bugün de benzer bir dönemin yaşandığını belirten Yıldız, bu nedenle “sürece güvenmek, pozitif kalmak ve birlikte ilerlemek gerektiğini” söyleyerek konuşmasını tamamladı. DPI’nın hem Türkiye içinde hem de uluslararası alanda bu süreci desteklemeye devam edeceğini ifade ederek tüm katılımcılara teşekkür etti.

CONCLUSION

The meeting took place at a time when Türkiye is witnessing one of the most significant political openings on the Kurdish issue since the 2013–2015 peace process. Following the establishment of the Commission on National Solidarity, Fraternity and Democracy in August 2025, the government's stated intention to address long-standing problems, end the armed conflict, and develop a comprehensive political and legal framework for the reintegration of former members generated extensive public debate. In the same period, the PKK's announcement of its full withdrawal from Türkiye, President Erdoğan's description of the process as a "new phase," and growing discussions around a potential return-and-reintegration law created an atmosphere of cautious optimism, while simultaneously deepening societal uncertainty. Political actors, social groups, and the media now face the challenge of navigating a sensitive transition period in which expectations have risen but the process remains fragile.

This stage is unfolding in a context marked by long-standing polarisation, the traumatic legacy of previous processes, and transformations within the media landscape, factors which have weakened public trust. As participants repeatedly underscored, despite the historic steps taken, it cannot yet be said that society is fully aligned with the process. Emotional fragmentation between communities, the continued influence of conflict-era narratives, and concerns about democratic backsliding all directly shape public perceptions. Moreover, uncertainties surrounding the Commission's ultimate objectives and the limited scope of official communication contribute to ambiguity regarding the process. For these reasons, safe, informed, and inclusive spaces where journalists, academics, civil society representatives, and political actors can engage in dialogue are more critical than ever.

In this context, the joint meeting organised by DPI and DTSO provided an important platform, filling a significant gap by facilitating a neutral, comparative, and open dialogue. Bringing together experienced journalists from Northern Ireland with Turkish parliamentarians, media representatives, academics, and civil society actors enabled a meaningful discussion on how lessons from international peace processes—particularly in the areas of media ethics, political communication, sequencing of disarmament, and management of public expectations could inform Türkiye's current dynamics. The Northern Ireland experience offered valuable comparative insights into how the delicate balance between transparency and confidentiality can be navigated.

The timing of the meeting was particularly significant. As Türkiye moves beyond procedural debates and approaches a phase in which concrete decisions on disarmament, reintegration, and broader democratic steps are likely to emerge, the need for credible public communication and responsible media language becomes

SONUÇ

Toplantı, Türkiye'nin 2013–2015 çözüm sürecinden bu yana Kürt meselesine ilişkin en önemli siyasi açılımlardan birinin yaşandığı bir dönemde gerçekleştirildi. Ağustos 2025'te kurulan *Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu* sonrasında hükümetin uzun yıllardır devam eden sorunları ele almak, silahlı çatışmayı sonlandırmak ve eski mensupların topluma yeniden kazandırılmasına yönelik kapsamlı bir siyasi-hukuki çerçeve oluşturma hedefi kamuoyunda güçlü bir tartışma başlattı. Aynı dönemde örgütün Türkiye'den tamamen çekildiğini açıklaması, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın süreci "yeni bir aşama" olarak tanımlaması ve olası bir geri dönüş-entegrasyon yasasına ilişkin değerlendirmelerin artması hem ihtiyatlı bir umut hem de toplumsal düzeyde belirgin bir belirsizlik yarattı. Bu ortamda siyasi aktörler, toplum kesimleri ve medya, beklentilerin yükseldiği fakat sürecin kırılganlığını koruduğu hassas bir geçiş dönemini birlikte yönetmeye çalışıyor.

Mevcut aşama; uzun yılların kutuplaşması, önceki süreçlerin travmatik etkileri ve medya alanındaki dönüşüm nedeniyle toplumsal güvenin zayıfladığı bir bağlamda ilerliyor. Katılımcıların vurguladığı üzere, atılan tarihi adımlara karşın toplumun sürece tam anlamıyla eşlik ettiği söylenemez. Topluluklar arası duygusal kopuş, çatışma dönemine ait dil ve anlatıların hâlen etkisini sürdürmesi ve demokratik gerilemeye dair endişeler kamuoyundaki algıyı doğrudan etkiliyor. Ayrıca Komisyon'un çalışmalarının nihai hedefinin henüz netleşmemiş olması ve resmi iletişimin sınırlı kalması, sürecin kapsamına ilişkin belirsizlikleri artırıyor. Tüm bu nedenlerle gazetecilerin, akademisyenlerin, sivil toplum temsilcilerinin ve siyasetçilerin güvenli ve bilgi temelli bir tartışma zeminde bir araya gelmesi her zamankinden daha kritik bir önem taşıyor.

Bu koşullar altında DPI ile Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası'nın ortak toplantısı, tarafsız, karşılaştırmalı ve açık bir diyalog ortamı sunarak önemli bir boşluğu doldurdu. Kuzey İrlanda'dan deneyimli gazetecilerin Türkiye'den milletvekilleri, medya mensupları, akademisyenler ve sivil toplum temsilcileriyle buluşması, uluslararası barış süreçlerinin öğretilerinin güncel koşullarla ilişkilendirilmesine imkân sağladı. Kuzey İrlanda deneyimi—özellikle medya etiği, siyasi iletişim, silahsızlanma süreçlerinin sıralaması ve kamuoyu beklentilerinin yönetimi gibi başlıklarda—şeffaflık ile gizlilik arasındaki hassas dengenin nasıl kurulabileceğine dair önemli karşılaştırmalı örnekler sundu.

Toplantının tam da bu dönemde yapılmış olması ayrıca anlamlıdır. Türkiye'nin prosedürel tartışmalardan çıkarak silahsızlanma, yeniden entegrasyon ve daha geniş demokratik adımlara ilişkin somut kararların tartışılacağı bir aşamaya yaklaştığı bu süreçte, güvenilir kamusal iletişim ve sorumlu medya diline duyulan ihtiyaç artmaktadır. Gün boyu yapılan tartışmalar, herhangi bir siyasi uzlaşının kalıcılığı-

increasingly urgent. Throughout the event, discussions highlighted that the durability of any political agreement depends not only on decisions made by the state and armed actors, but also on whether broad segments of society perceive the process as fair, credible, and inclusive. In this regard, the meeting provided an important space for confidence building through candid reflections, informed exchanges, and cross-sector interaction.

Ultimately, the discussions reaffirmed that peace is achievable not only through political agreements but also through a transformation of public discourse, economic inclusion, and social healing. By convening a diverse group of stakeholders at such a critical juncture, DPI and DTSO contributed meaningfully to strengthening the constructive dialogue channels that will be essential in the next stages of Türkiye's peace process.

nın yalnızca devlet ve silahlı aktörlerin kararlarına değil, aynı zamanda geniş toplum kesimlerinin süreci adil, inandırıcı ve kapsayıcı olarak algılamasına bağlı olduğunu hatırlattı. Bu çerçevede toplantı, dürüst değerlendirmeler, bilgi paylaşımı ve kesitler arası etkileşim yoluyla önemli bir güven artırıcı alan yarattı.

Sonuç olarak bu toplantı, barışın yalnızca siyasi anlaşmalarla değil, aynı zamanda toplumsal söylemin dönüşümü, ekonomik kapsayıcılık ve toplumsal iyileşmeyle mümkün olabileceğini bir kez daha gösterdi. DPI ve Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası'nın böylesi kritik bir dönemde farklı aktörleri bir araya getirmesi, Türkiye'nin barış sürecinin önümüzdeki aşamalarında ihtiyaç duyacağı yapıcı diyalog kanallarının güçlendirilmesine önemli bir katkı sundu.

DPI AIMS AND OBJECTIVES

Aims and objectives of DPI include:

- To contribute to broadening bases and providing new platforms for discussion on establishing a structured public dialogue on peace and democracy building.
- To provide opportunities, in which different parties are able to draw on comparative studies, analyse and compare various mechanisms used to achieve positive results in similar cases.
- To create an atmosphere whereby different parties share knowledge, ideas, concerns, suggestions and challenges facing the development of a democratic solution in Turkey and the wider region.
- To support, and to strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers.
- To identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence democracy-building.
- Promote and protect human rights regardless of race, colour, sex, language, religion, political persuasion or other belief or opinion.

DPI aims to foster an environment in which different parties share information, ideas, knowledge and concerns connected to the development of democratic solutions and outcomes. Our work supports the development of a pluralistic political arena capable of generating consensus and ownership over work on key issues surrounding democratic solutions at political and local levels.

We focus on providing expertise and practical frameworks to encourage stronger public debates and involvements in promoting peace and democracy building internationally. Within this context DPI aims to contribute to the establishment of a structured public dialogue on peace and democratic advancement, as well as to widen and create new existing platforms for discussions on peace and democracy building. In order to achieve this we seek to encourage an environment of inclusive, frank, structured discussions whereby different parties are in the position to openly share knowledge, concerns and suggestions for democracy building and strengthening across multiple levels.

DPI's objective throughout this process is to identify common priorities and develop innovative approaches to participate in and influence the process of finding democratic solutions. DPI also aims to support and strengthen collaboration between academics, civil society and policy-makers through its projects and output. Comparative studies of relevant situations are seen as an effective tool for ensuring that the mistakes of others are not repeated or perpetuated. Therefore we see comparative analysis of models of peace and democracy building to be central to the achievement of our aims and objectives.

DEMOKRATİK GELİŞİM ENSTİTÜSÜ'NÜN AMAÇLARI VE HEDEFLERİ

DPI'n amaçları ve hedefleri:

- Barışın ve demokrasinin inşası üzerine yapılandırılmış bir kamusal diyalogun oluşması için gerekli olan tartışma ortamının geliştirilmesi ve genişletilmesi.
- Farklı kesimlerin karşılaştırmalı çalışmalar vesilesiyle bir araya gelerek, farklı dünya örnekleri özelinde benzer durumlarda olumlu sonuçlar elde etmek için kullanılmış çeşitli mekanizmaları incelemesine ve analiz etmesine olanak sağlamak. Farklı kesimlerin bir araya gelerek Türkiye ve daha geniş bir coğrafyada demokratik bir çözümün geliştirilmesine yönelik bilgilerini, düşüncelerini, endişelerini, önerilerini, kaygılarını ve karşılaşılan zorlukları paylaştığı bir ortam yaratmak. Akademisyenler, sivil toplum örgütleri ve karar alıcılar arasındaki işbirliğinin desteklemek ve güçlendirmek.
- Ortak öncelikleri belirlemek ve demokrasi inşası sürecini ve sürece katılımı etkileyecek yenilikçi yaklaşımlar geliştirmek. Din, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi görüş ve inanç farkı gözetmeksizin insan haklarını teşvik etmek ve korumak.

Demokratik Gelişim Enstitüsü (DPI), Türkiye'de demokratik bir çözümün geliştirilmesi için, farklı kesimlerin bir araya gelerek bilgilerini, fikirlerini, kaygılarını ve önerilerini paylaştıkları bir ortamı teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmalarımız, demokratik çözümün sağlanması için kilit önem taşıyan konularda fikir birliğine varma ve uzlaşılan konuları sahiplenme yeteneğine sahip çoğulcu bir siyasi alanın geliştirilmesini desteklemektedir.

Kurum olarak güçlü bir kamusal tartışmayı; barışı ve demokrasiyi uluslararası düzeyde geliştirmeye yönelik katılımları teşvik etmek için uzmanlığa ve pratiğe dayalı bir bakış açısıyla hareket ediyoruz. Bu çerçevede barış ve demokratik ilerleme konusunda yapılandırılmış bir kamusal tartışmanın oluşturulmasına katkıda bulunmayı; barış ve demokrasi inşası tartışmaları için yeni platformlar yaratmayı ve mevcut platformları genişletmeyi amaçlıyoruz.

Bu amaçlara ulaşabilmenin gereği olarak, farklı kesimlerin demokrasinin inşası ve güçlendirmesi için bilgilerini, endişelerini ve önerilerini açıkça paylaşabilecekleri kapsayıcı, samimi ve yapılandırılmış tartışma ortamını çeşitli seviyelerde teşvik etmeye çalışıyoruz. DPI olarak farklı projelerimiz aracılığıyla akademi, sivil toplum ve karar alıcılar arasındaki işbirliğini desteklemeyi ve güçlendirmeyi de hedefliyoruz.

BOARD MEMBERS

YÖNETİM KURULU ÜYELERİ

KERİM YILDIZ

(Chief Executive Officer / İcra Kurulu Başkanı)

Kerim Yıldız is an expert in conflict resolution, peacebuilding, international human rights law and minority rights, having worked on numerous projects in these areas over his career. Yıldız has received a number of awards, including from the Lawyers Committee for Human Rights for his services to protect human rights and promote the rule of law in 1996, and the Sigrid Rausing Trust's Human Rights award for Leadership in Indigenous and Minority Rights in 2005. Yıldız is also a recipient of the 2011 Gruber Prize for Justice. He has also written extensively on international humanitarian law, conflict, and various human rights mechanisms.

Kerim Yıldız çatışma çözümü, barışın inşası, uluslararası insan hakları ve azınlık hakları konusunda uzman bir isimdir ve kariyeri boyunca bu alanlarda çok çeşitli projelerde çalışmıştır. Kerim Yıldız, 1996 yılında insan haklarının korunması ve hukuk kurallarının uygulanması yönündeki çabalarından ötürü İnsan Hakları İçin Avukatlar Komitesi Ödülü'ne, 2005'te Sigrid Rausing Trust Vakfı'nın Azınlık Hakları alanında Liderlik Ödülü'ne ve 2011'de ise Gruber Vakfı Uluslararası Adalet Ödülü'ne layık görülmüştür. Uluslararası insan hakları hukuku, insancıl hukuk ve azınlık hakları konularında önemli bir isim olan Yıldız, uluslararası insan hakları hukuku ve insan hakları mekanizmaları üzerine çok sayıda yazılı esere sahiptir.

NICHOLAS STEWART KC

(Chair / Yönetim Kurulu Başkanı)

Nicholas Stewart, KC, is a barrister and Deputy High Court Judge (Chancery and King's Bench Divisions) in the United Kingdom. He is the former Chair of the Bar Human Rights Committee of England and Wales and former President of the Union Internationale des Avocats. He has appeared at all court levels in England and Wales, before the Privy Council on ap-

peals from Malaysia, Singapore, Hong Kong and the Bahamas, and in the High Court of the Republic of Singapore and the European Court of Human Rights. Stewart has also been the chair of the Dialogue Advisory Group since its founding in 2008.

Tecrübeli bir hukukçu olan Nick Stewart Birleşik Krallık Yüksek Mahkemesi (Chancery and King's Bench Birimi) ikinci hâkimidir. Geçmişte İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komitesi Başkanlığı (Bar Human Rights Committee of England and Wales) ve Uluslararası Avukatlar Birliği (Union Internationale des Avocats) başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. İngiltere ve Galler'de gerçekleşen ve Malezya, Singapur, Hong Kong, Bahamalar, Singapur ve Avrupa İnsan Hakları mahkemelerinin temyiz konseylerinde görüş bildirdi. Stewart, 2008'deki kuruluşundan bu yana Diyalog Danışma Grubunun başkanlığını da yürütüyor.

OWEN BOWCOTT

Journalist, was The Guardian's legal affairs and Ireland correspondent. He has previously been a general news reporter, foreign news editor and was Ireland correspondent during The Troubles. He studied history at Birmingham University and journalism at Cardiff University. He started off working for the Birmingham Post and later joined the BBC, working as a researcher and producer for BBC News and the current affairs programme Panorama. He has also been a reporter on The Daily Telegraph. He is co-author of a book, Beating the System, about the early years of computer hacking and the criminalisation of online activity.

The Guardian Gazetesinin eski hukuki işler ve İrlanda muhabiridir. Kuzey İrlanda'daki Sıkıntı Yılları ('The Troubles') boyunca gazetenin İrlanda muhabirliğini yapan Bowcott, daha önce de genel haber muhabiri ve dış haber editörü olarak çalışmıştır. Bowcott, Birmingham Üniversitesi'nde tarih ve Cardiff Üniversitesi'nde gazetecilik okumuştur. İş hayatına Birmingham Post'da başlayan konuşmacımız, daha sonra BBC'de araştırmacı ve programcı olarak BBC News ve güncel meseleler hakkında bir program olan Panorama'ya katkıda bulunmuştur. Bowcott ayrıca The Daily Telegraph'da muhabir olarak da çalışmıştır. Erken dönem bilgisayar hekleme ve çevrimiçi faaliyetinin suç sayılması konusunda 'Sistemi Yenme' ('Beating the System') başlıklı kitabın eş yazarı.

PRISCILLA HAYNER

Priscilla Hayner is an independent expert on transitional justice and process design in peace negotiations, and in addressing issues pertinent to future negotiations. She served as senior expert to the High-Level Working Group on the Environmental Consequences of the War in Ukraine, 2023-2024, and was a member of the UN Standby Team of Senior Mediation Advisers for six years, working in Sudan, Cyprus, the Central African Republic, and elsewhere. She led a strategy group on transitional justice to assist the Colombian talks through 2016, and was human rights advisor to the Kenya talks in 2008. Hayner co-founded the International Center for Transitional Justice in 2001. She is the author of two books, *Unspeakable Truths* and *The Peacemaker's Paradox*. She is based in New York City.

Priscilla Hayner, barış müzakerelerinde geçiş dönemi adaleti ve süreç tasarımı ve gelecekteki müzakerelerle ilgili konuların ele alınması konusunda bağımsız bir uzmandır. 2023-2024 Ukrayna Savaşının Çevresel Sonuçları Üst Düzey Çalışma Grubu'nda kıdemli uzman olarak görev yapmış ve altı yıl boyunca Sudan, Kıbrıs, Orta Afrika Cumhuriyeti ve başka yerlerde çalışarak BM Kıdemli Arabuluculuk Danışmanları Bekleme Ekibi'nin bir üyesi olmuştur. Kolombiya görüşmelerine 2016 yılına kadar yardımcı olmak için geçiş dönemi adaleti üzerine bir strateji grubunu yönetti ve 2008 yılında Kenya görüşmelerinde insan hakları danışmanlığı yaptı. Hayner 2001 yılında Uluslararası Geçiş Dönemi Adaleti Merkezi'ni kurmuştur. Unspeakable Truths ve The Peacemaker's Paradox adlı iki kitabın yazarıdır. New York'ta yaşamaktadır.

ARILD HUMLEN

Arild Humlen is a lawyer and Director of the Norwegian Bar Association's Legal Committee. He is widely published within a number of jurisdictions, with emphasis on international civil law and human rights, and he has lectured at the law faculty of several universities in Norway. Humlen is the recipient of the Honor Prize of the Bar Association of Oslo for his work on the rule of law and in 2015 he was awarded the Honor Prize from the international organisation Save the Children for his efforts to strengthen the legal rights of children.

Hukukçu olan Arild Humlen aynı zamanda Norveç Barosu Hukuk Komitesi'nin direktörüdür. Uluslararası medeni hukuk ve insan hakları gibi yargı alanları üzerine çok sayıda yazısı yayınlanmış, Norveç'te bir dizi hukuk fakültesinde

ders vermiştir. Oslo Barosu bünyesinde Sığınmacılık ve Göçmenlik Hukuku Davaları Çalışma Grubu başkanı olarak yaptığı çalışmalardan dolayı Oslo Barosu Onur Ödülü'ne layık görülmüştür.

ANTONIA POTTER PRENTICE

Antonia Potter Prentice is currently the Director of Alliance 2015-a global network of humanitarian and development organisations. Prentice has extensive experience on a range of humanitarian, development, peace-making and peacebuilding issues through her previous positions, including interim Senior Gender Adviser to the Joint Peace Fund for Myanmar and providing technical advice to the Office of the Special Envoy of the UN Secretary General to the Yemen peace process. Prentice has also been involved in various international organisations including UN Women, Dialogue Advisory Group, and Centre for Humanitarian Dialogue. Prentice co-founded the Athena Consortium as part of which she acts as Senior Manager on Mediation Support, Gender and Inclusion for the Crisis Management Initiative (CMI) and as Senior Adviser to the European Institute for Peace (EIP).

Antonia Potter Prentice, insani yardım kuruluşlarının ve kalkınma örgütlerinin küresel ağı olan İttifak 2015'in direktörüdür. Prentice, Myanmar için Ortak Barış Fonu'na geçici Kıdemli Cinsiyet Danışmanı ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Yemen Özel Elçisi Ofisi'ne teknik tavsiyeler vermek de dahil olmak üzere insancıl faaliyetler, kalkınma, barış yapma ve barış inşası gibi konularda sivil toplum bünyesinde 17 yıllık bir çalışma tecrübesine sahiptir. BM Kadınları, Diyalog Danışma Grubu ve İnsani Yardım Diyalogu Merkezi gibi çeşitli uluslararası örgütlerde görev yapan Prentice, kurucuları arasında yer aldığı Athena Konsorsiyomu Arabuluculuk Desteği, Toplumsal Cinsiyet ve Kaynaştırma için Kriz Yönetimi İnisiyatifi'nde yöneticilik ve Avrupa Barış Enstitüsü'ne (EIP) başdanışmanlık yapmaktadır.

COUNCIL OF EXPERTS

UZMANLAR KURULU ÜYELERİ

BERTIE AHERN

Bertie Ahern is the former Taoiseach (Prime Minister) of Ireland, a position to which he was elected following numerous Ministerial appointments as well as that of Deputy Prime Minister. A defining moment of Mr Ahern's three terms in office as Taoiseach was the successful negotiation of the Good Friday Agreement in April 1998. Mr Ahern held the Presidency of the European Council in 2004, presiding over the historic enlargement of the EU to 27 member states. Since leaving Government in 2008 Mr Ahern has dedicated his time to conflict resolution and is actively involved with many groups around the world. Current roles include Co-Chair of The Inter Action Council; Member of the Clinton Global Initiative; Member of the International Group dealing with the conflict in the Basque Country; Honorary Adjunct Professor of Mediation and Conflict Intervention in NUI Maynooth; Member of the Kennedy Institute of NUI Maynooth; Member of the Institute for Cultural Diplomacy, Berlin; Member of the Varkey Gems Foundation Advisory Board; Member of Crisis Management Initiative; Member of the World Economic Forum Agenda Council on Negotiation and Conflict Resolution; Member of the IMAN Foundation; Advisor to the Legislative Leadership Institute Academy of Foreign Affairs; Senior Advisor to the International Advisory Council to the Harvard International Negotiation Programme; and Director of Co-operation Ireland.

Tecrübeli bir siyasetçi olan Bertie Ahern bir dizi bakanlık görevinden sonra İrlanda Cumhuriyeti Başbakanı olarak görev yapmıştır. Bertie Ahern'in başbakanlık yaptığı dönemdeki en belirleyici gelişme 1998 yılının Nisan ayında Hayırlı Cuma Anlaşması'yla sonuçlanan barış görüşmesi müzakerelerinin başlatılması olmuştur. Ahern, 2004 yılında Avrupa Konseyi başkanlığı görevini yürütürken Avrupa Birliği'nin üye ülke sayısının 27'ye çıktığı tarihsel süreçte payı olan en önemli isimlerden biri olmuştur. 2008 yılında aktif siyasetten çekilen Bertie Ahern o tarihten bu yana bütün zamanını çatışma çözümü çalışmalarına ayırmakta ve bu amaçla pek çok grupla temaslarda bulunmaktadır. Ahern'in hali hazırda sahip olduğu ünvanlar şunlardır: The Inter Action Council Eşbaşkanlığı, Clinton Küresel İnisiyatifi Üyeliği, Bask Ül-

kesindeki Çatışma Üzerine Çalışma Yürüten Uluslararası Grup Üyeliği, İrlanda Ulusal Üniversitesi Arabuluculuk ve Çatışmaya Müdahale Bölümü Fahri Profesörlüğü, Berlin Kültürel Diplomasi Enstitüsü Üyeliği, Varkey Gems Vakfı Danışma Kurulu Üyeliği, Kriz İdaresi İnisiyatifi Üyeliği, Dünya Ekonomik Forumu Müzakere ve Çatışma Çözümü Forumu Konsey Üyeliği, Harvard Uluslararası Müzakere Programı Uluslararası Danışmanlar Konseyi Başdanışmanı.

DERMOT AHERN

Dermot Ahern is a former Irish Member of Parliament and Government Minister and was a key figure for more than 20 years in the Irish peace process, including in negotiations for the Good Friday Agreement and the St Andrews Agreement. He also has extensive experience at the EU Council level, including as a key negotiator and signatory to the Constitutional and Lisbon Treaties. In 2005, he was appointed by the then UN Secretary General Kofi Annan, to be a Special Envoy on the issue of UN Reform.

Geçmişte İrlanda Parlamentosu milletvekilliği ve kabinede bakanlık görevlerinde bulunan Dermot Ahern, 20 yıldan fazla bir süre İrlanda barış sürecinde anahtar bir rol oynamıştır ve bu süre içinde Belfast Anlaşması (Hayırlı Cuma Anlaşması) ve St. Andrews Anlaşması için yapılan müzakerelere dahil olmuştur. AB Konseyi seviyesinde de önemli tecrübeleri olan Ahern, AB Anayasası ve Lizbon Antlaşmaları sürecinde de önemli bir arabulucu ve imzacı olmuştur. 2005 yılında dönemin Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan tarafından BM Reformu konusunda özel temsilci olarak atanmıştır.

Prof. Dr. MEHMET ASUTAY

Professor Dr. Mehmet Asutay is a Professor of Middle Eastern and Islamic Political Economy & Finance at the Durham University Business School, UK. He researches, teaches and supervises research on Islamic political economy and finance, Middle Eastern economic development and finance, the political economy of the Middle East, including Turkish and Kurdish political economies. He is the Director of the Durham Centre for Islamic Economics and Finance and the Managing Editor of the Review of Islamic Economics, as well as Associate Editor of the American Journal of Islamic Social Science. He is the Honorary Treasurer of the BRISMES (British Society for Middle Eastern Studies); and of the IAIE (International Association for Islamic Economics).

Dr. Mehmet Asutay, İngiltere'deki Durham Üniversitesi'nin İşletme Fakültesi'nde Ortadoğu'nun İslami Siyasal Ekonomisi ve Finansı alanında profesör olarak görev yapmaktadır. Asutay Türk ve Kürt siyasal ekonomisi, İslami siyasal ekonomi, ve Ortadoğu'da siyasal ekonomi konularında dersler vermekte, araştırmalar yapmakta ve yapılan araştırmalara danışmanlık yapmaktadır.

ALİ BAYRAMOĞLU

Ali Bayramoğlu is a writer and political commentator. Since 1994, he has contributed as a columnist for a variety of newspapers. He is currently a columnist for daily Karar. He is a member of the Wise Persons Committee in Turkey, established during the peace process between 2013-2015.

Ali Bayramoglu, yazar ve siyasi yorumcudur. 1994 yılından bu yana çeşitli gazetelerde köşe yazarlığı yaptı. Halen, günlük Karar gazetesinde köşe yazmaya devam etmektedir. Türkiye'de 2013-2015 yılları arasında gerçekleşen Çözüm Sürecinde Akil İnsanlar Heyeti üyesidir.

Prof. CHRISTINE BELL

Professor Christine Bell is a legal expert based in Edinburgh, Scotland. She is Professor of Constitutional Law and Assistant Principal (Global Justice) at the University of Edinburgh, Co-director of the Global Justice Academy, and a member of the British Academy. She was chairperson of the Belfast-based human rights organization, the Committee on the Administration of Justice, from 1995-7, and a founder member of the Northern Ireland Human Rights Commission established under the terms of the Belfast Agreement. In 1999 she was a member of the European Commission's Committee of Experts on Fundamental Rights. She is an expert on transitional justice, peace negotiations, constitutional law and human rights law. She regularly conducts training on these topics for diplomats, mediators and lawyers, has been involved as a legal advisor in a number of peace negotiations, and acted as an expert in transitional justice for the UN Secretary-General, the Office of the High Commissioner for Human Rights, and UNIFEM.

İskoçya'nın başkenti Edinburgh'ta faaliyet yürüten bir hukukçudur. Edinburgh Üniversitesi'nde Anayasa hukuku profesörü olarak ve aynı üniversite bünyesindeki Küresel Adalet Projesinde Müdür yardımcısı olarak görev yapmak-

tadır. İngiliz Akademisi üyesi de olan Bell, 1995-1997 yılları arasında Belfast merkezli İnsan Hakları örgütü Adalet İdaresi Komisyonu başkanı ve Belfast Anlaşması şartları çerçevesinde kurulan Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu kurucu üyesi olarak görev yaptı. 1999'da ise Avrupa Komisyonu Temel Haklar Uzmanlar Komitesi üyeliğinde bulundu. Temel uzmanlık alanları Geçiş Dönemi Adaleti, Barış Müzakereleri, Anayasa Hukuku ve İnsan Hakları olan Prof. Bell, aynı zamanda bu konularda diplomat, arabulucu ve hukukçulara eğitim vermekte, BM Genel Sekreterliği, İnsan Hakları Yüksek Komiserliği Ofisi ve UNIFEM'in de dahil olduğu kurumlarda hukuk danışmanı olarak görev yapmaktadır.

NOAH BONSEY

Noah Bonsey is a Political Advisor at the Centre for Humanitarian Dialogue (HD) and has worked on Syria and regional conflict dynamics since 2009. He was previously at the UN Department of Political and Peacebuilding Affairs and was Senior Syria Analyst at the International Crisis Group (ICG) from 2013-2018. Noah's work focuses include geopolitical dynamics of the Syrian war and evolving roles of non-state actors. He has travelled regularly to northern Syria throughout the conflict. Noah was lead author of several ICG reports, and his work has appeared in Foreign Policy, Al-Sharq al-Awsat, the New York Times and other publications. He holds a bachelor's in political science from Williams College, a master's in Arabic from the University of Maryland, and studied in Damascus in 2006 and 2008-2009.

Noah Bonsey, Centre for Humanitarian Dialogue'da (HD) Siyaset Danışmanı olarak görev yapmaktadır ve 2009 yılından bu yana Suriye ile bölgesel çatışma dinamikleri üzerine çalışmaktadır. Daha önce Birleşmiş Milletler BM Siyasi ve Barış İnşası İşleri Departmanı'nda görev almış, 2013-2018 yılları arasında ise International Crisis Group'ta (Uluslararası Kriz Grubu- ICG) Kıdemli Suriye Analisti olarak çalışmıştır. Suriye savaşının tüm döneminde kuzeyde sahayı düzenli biçimde takip eden Bonsey, çatışmanın jeopolitik dinamikleri ve devlet dışı aktörlerin dönüşen konumları üzerine çalışmaktadır. ICG'nin birçok raporunda başyazar olarak görev yapan Bonsey'in çalışmaları Foreign Policy, Al-Sharq al-Awsat, New York Times gibi pek çok önemli yayın kuruluşlarında yayınlanmıştır. Williams College'da siyaset bilimi lisansını ve Maryland Üniversitesi'nde Arapça yüksek lisansını tamamlayan Bonsey, 2006 ve 2008-2009 dönemlerinde ise Şam'da eğitim almıştır.

ORAL ÇALIŞLAR

Oral Çalışlar completed his studies at the Ankara University Faculty of Political Sciences. Was President of the Club of Socialist Thought at the university, as well as Secretary-General of the Ankara University Student Union. Wrote for Türk Solu journal which was launched in 1967 and for the Aydınlık journal which was launched in 1968. Was member of the editorial board of Aydınlık journal. Was arrested after the 12th of March 1971 military coup. Remained imprisoned for three years until the Amnesty law adopted in 1974. Was Editor in Chief for the Aydınlık daily newspaper launched in 1978. Was arrested again after the 12th of September 1980 military coup and released in August 1988 after four years in prison. Lived in Hamburg between 1990 and 1992 upon the invitation of the Senate of Hamburg. Worked for Cumhuriyet daily between 1992 and 2008. Broadcast television programmes on different channels, including TRT, 24TV, 360, and SKYTÜRK. Transferred from Cumhuriyet daily to Radikal daily in 2008. Between 2004-2007, he was in board of Turkish Journalists Association. He has a permanent press card. Became Editor in Chief for Taraf daily in 2013. Was part of the Wise People Committee in the same year. Later had to leave Taraf daily alongside Halil Berktaş, Alper Görmüş, Vahap Coşkun, Erol Katircioğlu, Mithat Sancar, and Yıldırım Oğur, among others, after the intervention of the Gülen Congregation. Returned to Radikal daily. Started writing for Posta daily after 2016, when Radikal was discontinued. Continues work as a commentator on TV news channels. Has 20 published books, including The Leaders' Prison, Hz. Ali, Mamak Prison from the 12th of March to 12th of September, The Kurdish Issue with Öcalan and Burkay, My 68 Memoirs, The Alevis, When Deniz and Friends Were Executed, My Childhood in Tarsus, The History of Gulenism. Recipient of a large number of journalism and research awards. Married (1976) to author and journalist İpek Çalışlar. Father of author Reşat Çalışlar.

Oral Çalışlar Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde eğitimini tamamladı. Üniversitede Sosyalist Fikir Kulübü başkanlığını ve Ankara Üniversitesi Öğrenci Birliği genel sekreterliğini yaptı. 1967'de kurulan Türk Solu ve 1967'de kurulan Aydınlık dergileri için yazdı. Ayrıca Aydınlık dergisinin yayın kurulu üyesiydi. 12 Mart 1971 darbesinden sonra tutuklandı ve 1974'te af yarası çıkana kadar üç yıl cezaevinde kaldı. 1978 yılında çıkan Aydınlık Gazetesi'nin yazı işleri müdürlüğünü yaptı. 12 Eylül 1980 darbesi sonrasında tekrardan tutuklandı ve dört yıl cezaevinde kaldıktan sonra Ağustos 1988'de tahliye

edildi. Hamburg Senato'sunun daveti üzerine gittiği Hamburg'da 1990-1992 yılları arasında yaşadı. 1992 ve 2008 yılları arasında Cumhuriyet Gazetesi'nde çalıştı. TRT, 24TV, 360 ve SKYTÜRK de dâhil olmak üzere çeşitli kanallarda televizyon programı yaptı. 2008 yılında Cumhuriyet'ten Radikal Gazetesi'ne geçiş yaptı. 2004-2007 yılları arasında Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yönetim Kurulu'ndaydı. Kendisinin sürekli basın kartı bulunmaktadır. 2013 yılında Taraf Gazetesi Yazı İşleri Müdürü oldu. Aynı yıl Âkil İnsanlar Heyeti'nde yer aldı. Daha sonra, Gülen Cemaati'nin müdahalesi sonucunda, Halil Berktaş, Alper Görmüş, Vahap Coşkun, Erol Katircioğlu, Mithat Sancar, Yıldırım Oğur ve diğerleriyle birlikte Taraf'tan ayrıldı. Radikal'e geri dönüş yaptı. Radikal Gazetesi kapandıktan sonra, 2016 yılında Posta Gazetesi için yazmaya başladı. Televizyon programlarına siyaset yorumcusu olarak katılmaya devam etmektedir. 20 kitap yayınlamıştır. Bunların arasında 'Liderler Hapishanesi', 'Hz. Ali', 'Mamak Askeri Cezaevi', 'Öcalan ve Burkay'la Kürt Sorunu', '68 Anılarım', 'Aleviler', 'Denizler İdama Giderken', 'Çocukluğumun Tarsus'u' ve 'Fetullahçılığın Tarihi' de bulunmaktadır. Gazetecilik ve araştırma alanlarında birçok ödüle sahiptir. 1976'dan beri yazar ve gazeteci İpek Çalışlar ile evlidir. Yazar Reşat Çalışlar'ın babasıdır.

CENGİZ ÇANDAR

Cengiz Çandar is currently a columnist for Al-Monitor, a widely respected online magazine that provides analysis on Turkey and the Middle East. He is a former war correspondent and an expert on the Middle East. He served as a special adviser to the former Turkish president, Turgut Özal. Cengiz Çandar is a Distinguished Visiting Scholar at the Stockholm University Institute for Turkish Studies (SUITS).

Kıdemli bir gazeteci ve köşe yazarı olan Çandar uzun yıllar Radikal gazetesi için köşe yazarlığı yapmıştır. Al Monitor haber sitesinde köşe yazarlığı yapmaktadır. Ortadoğu konusunda önemli bir uzman olan Çandar, bir dönem savas muhabiri olarak çalışmış ve Türkiye eski Cumhurbaşkanı merhum Turgut Özal'a özel danışmanlık yapmıştır.

ANDY CARL

Andy Carl is an independent expert on conflict resolution and public participation in peace processes. He believes that building peace is not an act of charity but an act of justice. He co-founded and was Executive Di-

rector of Conciliation Resources. Previously, he was the first Programme Director with International Alert. He is currently an Honorary Fellow of Practice at the School of Law, University of Edinburgh. He serves as an adviser to a number of peacebuilding initiatives including the Inclusive Peace and Transition Initiative at the Graduate Institute in Geneva, the Legal Tools for Peace-Making Project in Cambridge, and the Oxford Research Group, London.

Andy Carl çatışma çözümü ve barış süreçlerine kamusal katılımın sağlanması üzerine çalışan bağımsız bir uzmandır. Barışın inşasının bir hayırseverlik faaliyetinden ziyade adaletin yerine getirilmesi çabası olduğuna inanan Carl, çatışma Çözümü alanında çalışan etkili kurumlardan biri olan Conciliation Resources'un kurucularından biridir. Bir dönem Uluslararası Uyarı (International Alert) isimli kurumda Program Direktörü olarak görev yapan Carl, halen Edinburgh Üniversitesi Hukuk Fakültesi bünyesinde Fahri Bilim Kurulu Üyesi olarak görev yapmaktadır. Barış inşası üzerine çalışan Cenevre Mezunlar İnsiyatifi bünyesindeki Barış ve Geçiş Dönemi İnsiyatifi, Cambridge'te yürütülen Barışın İnşası için Yasal Araçlar Projesi ve Londra'da faaliyet yürüten Oxford Araştırma Grubu gibi bir dizi kurum ve oluşuma danışmanlık yapmaya devam etmektedir.

Dr. VAHAP COŞKUN

Dr. Vahap Coşkun is a Professor of Law at University of Dicle in Diyarbakır where he also completed his bachelor's and master's degrees in law. Coşkun received his PhD from Ankara University Faculty of Law. He has written for Serbestiyet and Kurdistan24 online newspaper. He has published books on human rights, constitutional law, political theory and social peace. Coşkun was a member of the former Wise Persons Commission in Turkey (Central Anatolian Region).

Dr. Vahap Coşkun Diyarbakır'da, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Lisans ve lisansüstü eğitimini Dicle Üniversitesi'nde tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi'nde Hukuk Doktoru tamamlamıştır. Serbestiyet ve Kurdistan 24 online gazetesinde makale yazan Coşkun, insan hakları, anayasa hukuku, siyasal teori ve toplumsal barış konulu kitaplar yayınlamıştır. Coşkun, Akil İnsanlar Komisyonu'nun İç Anadolu bölgesi üyesiydi.

Dr. ESRA ÇUHADAR

Dr. Esra Çuhadar, an associate professor at Bilkent University in Turkey currently works on the United Nations standby team of senior mediation advisers as a process design and inclusion expert. She has worked with various civil society and governmental actors and supported numerous dialogue and mediation initiatives in S. Caucasus, Ukraine, Turkey, Cyprus, and between Israel-Palestine, Greece-Turkey, Turkey-Armenia, and Somalia-Somaliland. She has more than twenty years of experience in researching, teaching, and practicing dialogue facilitation, mediation, and conflict assessment. She is a thought leader on designing inclusive peace processes with her extensive research and applied work in this area. She worked to advance the inclusion of civil society and women in places including Afghanistan, Cameroon, Turkey, and Venezuela. She contributed to women's capacity building in peacebuilding and co-founded the Turkey antenna of the Mediterranean Women Mediators Network in 2019. Prior to joining the stand-by team, Esra worked as a senior expert on dialogue and inclusion at the United States Institute of Peace, as a regional mediator for the World Bank, advisor to the mediation support unit of the OSCE, senior research fellow at Inclusive Peace. Esra received and managed numerous research grants, received awards and fellowships, and published extensively in leading journals and books on inclusive peace process and dialogue design, and evaluation of peacebuilding. Dr. Esra Çuhadar received her MA and Ph.D. from Maxwell School of Citizenship and Public Affairs of Syracuse University in the USA. She speaks English and Turkish.

Esra Çuhadar şu anda Birleşmiş Milletler'in kıdemli arabuluculuk danışmanlarından oluşan ekipte (UN Stanby Team) üst düzey arabulucu danışmanı olarak çalışmaktadır. Çeşitli sivil toplum ve hükümet aktörleriyle çalışan Çuhadar, Güney Kafkasya, Ukrayna, Türkiye, Kıbrıs ve İsrail-Filistin, Yunanistan-Türkiye, Türkiye-Ermenistan ve Somali-Somaliland arasında çok sayıda diyalog ve arabuluculuk girişimini destekledi. Diyaloglara olanak tanıma, arabuluculuk ve çatışma değerlendirmesi konusunda araştırma, öğretme ve uygulama ayaklarında yirmi yıldan fazla deneyime sahiptir. Kapsayıcı barış süreçlerinin dizaynı alanındaki kapsamlı araştırmaları ve uygulamalı çalışmaları ile bu alanda bir düşünce lideridir. Afganistan, Kamerun, Türkiye ve Venezuela gibi yerlerde sivil toplumun ve kadınların süreçlere dahil edilmesini geliştirmek için çalışmalar yapmıştır. Barış inşasında kadınların kapasite geliştirmesine katkıda bulunmuş ve 2019'da Akdeniz Kadın Arabulucular Ağı'nın Türkiye antenininin eş kurucularından biri olmuştur.

Esra, BM ekibine katılmadan önce Amerika Birleşik Devletleri Barış Enstitüsü'nde diyalog ve katılım konusunda kıdemli uzman olarak çalışmıştır. Dünya Bankası bölgesel arabulucusu, OSCE arabuluculuk destek birimi danışmanı, Inclusive Peace'te kıdemli araştırma görevlisi ve Türkiye'de Bilkent Üniversitesi'nde doçent olarak görev yapmıştır. Çuhadar birçok sayıda araştırma hibesi almış ve yönetmiştir. Pek çok ödül ve burs kazanmış, kapsayıcı barış süreci ve diyalog dizaynı ile barış inşasının değerlendirilmesi üzerine önde gelen dergilerde ve kitaplarda kapsamlı yazıları yayınlanmıştır. Çuhadar yüksek lisans ve doktora derecelerini ABD'deki Syracuse Üniversitesi Maxwell Yurttaşlık ve Halkla İlişkiler Okulu'ndan almıştır. İngilizce ve Türkçe bilmektedir.

AYŞEGÜL DOĞAN

Ayşegül Doğan is a journalist who has conducted interviews, created news files and programmes for independent news platforms. She studied at the Faculty of Cultural Mediation and Communications at Metz University, and Paris School of Journalism. As a student, she worked at the Ankara bureau of Agence-France Presse (AFP), the Paris bureau of Courier International and at the Kurdish service of The Voice of America. She worked as a programme creator at Radyo Ekin, and as a translator-journalist for the Turkish edition of Le Monde Diplomatique. She was a lecturer at the Kurdology department of National Institute of Oriental Languages and Civilizations in Paris. She worked on political communications for a long time. From its establishment in 2011 to its closure in 2016, she worked as a programmes coordinator at IMC TV. She prepared and presented the programme "Gündem Müzakere" on the same channel.

Bağımsız haber platformlarına özel röportaj, haber dosyası ve programlar hazırlayan gazeteci Ayşegül Doğan; Metz Üniversitesi Medyasyon Kültürel ve İletişim Fakültesi'nin ardından eğitimine Paris Yüksek Gazetecilik Okulu'nda devam etti. Okul yıllarında, Fransız Haber Ajansı-AFP'nin Ankara, Courier International'ın Paris bürosunda ve Amerika'nın Sesi Kürtçe servisinde gazeteciliği deneyimledi. Radyo Ekin'de programcı, Le Monde Diplomatique Türkçe'de çevirmen gazeteci olarak çalıştı. Paris'te yaşadığı süre içinde Doğu Dilleri ve Medeniyetleri Enstitüsü Kürdoloji bölümünde okutmanlık yaptı. Uzunca bir süre siyaset iletişimi ile ilgilendi. 2011'de kurulan IMC TV 2016'da kapatılana dek; program koordinatörü olarak çalıştı. Aynı kanalda "Gündem Müzakere" programını hazırladı ve sundu. Halen ülkesindeki pek çok meslektaş gibi etik ilkelere bağlı; bağımsız bir gazeteci olarak çalışma arayış, istek ve heyecanını koruyor.

VEGARD ELLEFSEN

Vegard is a Norwegian diplomat who retired 31 August 2019 from the foreign service when he left his last posting as ambassador to Ankara. He has been twice posted to NATO both as Permanent representative on the North Atlantic Council and deputy to the same position. He has earlier been posted to the Norwegian mission to the U.N. in New York and to the Embassy in Ottawa. In the Norwegian Ministry of foreign affairs he has been Political Director, Director General for the Regional division, Director of the Minister's secretariat and special envoy to the Sudan peace talks and special envoy to Syria and Iraq. Ellefsen has a Master in Political Science from the University of Oslo.

Norveçli bir diplomat olan Vegard, 31 Ağustos 2019'da dışişlerinden emekli olduğunda Ankara'da büyükelçi olarak görev yapmaktaydı. İki kere NATO'ya atanan Vergard, Kuzey Atlantik Konseyi Daimi Temsilcisi ve Daimi Temsilci Yardımcısı olarak görev yapmıştır. Daha öncesinde de New York'ta Norveç Birleşmiş Milletler Daimi Temsilciliği'nde ve Ottawa Büyükelçiliği'nde bulundu. Norveç Dış İşleri Bakanlığı'nda Siyasi İşler Direktörü, Bölgesel Bölünme Genel Müdürü, bakanın Özel Kalem Müdürlüğü Direktörü, Sudan barış müzakereleri özel temsilcisi ve Suriye ve Irak özel temsilcisi olarak görev aldı. Ellefsen Oslo Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi yüksek lisansı yapmıştır.

Prof. Dr. FAZIL HÜSNÜ ERDEM

Dr. Fazıl Hüsnü Erdem is Professor of Constitutional Law and Head of the Department of Constitutional Law at Dicle University, Diyarbakır. In 2007, Erdem was a member of the commission which was established to draft a new constitution to replace the Constitution of 1982 which was introduced following the coup d'état of 1980. Erdem was a member of the Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, in the team that was responsible for the South-eastern Anatolia Region.

Fazıl Hüsnü Erdem Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Başkanı'dır. 2007'de, 1980 darbesinin takiben yürürlüğe giren 1982 darbe anayasasını değiştirmek üzere kurulan yeni anayasa hazırlama komisyonunda yer almıştır. Erdem, 2013'de Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesidir.

Prof. Dr. SALOMÓN LERNER FEBRES

Professor Dr. Salomón Lerner Febres holds a PhD in Philosophy from Université Catholique de Louvain. He is Executive President of the Center for Democracy and Human Rights and Professor and Rector Emeritus of Pontifical Catholic University of Peru. He is former President of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. Prof. Lerner has given many talks and speeches about the role and the nature of university, the problems of scholar research in higher education and about ethics and public culture. Furthermore, he has participated in numerous conferences in Peru and other countries about violence and pacification. In addition, he has been a speaker and panellist in multiple workshops and symposiums about the work and findings of the Truth and Reconciliation Commission of Peru. He has received several honorary doctorates as well as numerous recognitions and distinctions of governments and international human rights institutions.

Prof. Salomón felsefe alanındaki doktora eğitimini Belçika'daki Université Catholique de Louvain'de tamamlamıştır. Peru'daki Pontifical Catholic Üniversitesinin onursal rektörü sıfatını taşıyan Prof. Salomón Lerner Febres, aynı üniversite bünyesindeki Demokrasi ve İnsan Hakları Merkezi'nin de başkanlığını yapmaktadır. Peru Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu eski başkanıdır. Üniversitenin rolü ve doğası, akademik çalışmalarda karşılaşılan zorluklar, etik ve kamu kültürü konulu çok sayıda konuşma yapmış, şiddet ve pasifizm konusunda Peru başta olmak üzere pek çok ülkede yapılan konferanslara konuşmacı olarak katılmıştır.

Prof. MERVYN FROST

Professor Mervyn Frost teaches International Relations, and was former Head of the Department of War Studies, at King's College London, UK. He was previously Chair of Politics at the University of Natal, Durban, South Africa and was President of the South African Political Studies Association. He currently sits on the editorial boards of International Political Sociology and the Journal of International Political Theory, among others. He is an expert on human rights in international relations, humanitarian intervention, justice in world politics, democratising global governance, the just war tradition in an era of New Wars, and ethics in a globalising world.

Londra'daki King's College'in Savaş Çalışmaları bölümünün başkanlığını yapmaktadır. Daha önce Güney Afrika'nın Durban şehrindeki Natal Üniversitesinde Siyaset Bilimi bölümünün başkanlığını yapmıştır. Güney Afrika Siyaset Çalışmaları Enstitüsü Başkanlığı görevinde de bulunan Profesör Frost, İnsan Hakları ve Uluslararası İlişkiler, İnsancıl Müdahale, Dünya Siyasetinde Adalet, Küresel Yönetimin Demokratikleştirilmesi, Yeni Savaşlar Döneminde Adil Savaş Geleneği ve Küreselleşen Dünyada Etik gibi konularda uzman bir isimdir.

DAVID GORMAN

David has more than 25 years of experience in the field of peacemaking. He started his career in the Middle East and he went on to work for international organisations on a wide range of conflicts around the world. David has been based in the Philippines, Indonesia, Liberia, Bosnia as well as the West Bank and Gaza and has been working in Eurasia for the last several years. He graduated from the London School of Economics, was featured in the award winning film 'Miles and War' as well as several publications and has published several articles on mediation.

David'in barış inşası alanında 25 yıldan fazla deneyimi bulunmaktadır. David kariyerine Orta Doğu'da başladı ve daha sonra uluslararası kurumlarda, dünyanın çeşitli yerlerinde olan çatışmalar üzerinde çalıştı. Kendisi Filipinler, Endonezya, Liberya, Bosna, Batı Şeria ve Gazze'de bulundu. Son birkaç yıldır da Avrasya bölgesinde çalışmaktadır. David London School of Economics'den mezun oldu, ödüllü 'Miles and War' filminde ve çeşitli yayınlarda yer aldı ve arabuluculukla ilgili çeşitli makaleler yayımladı.

MARTIN GRIFFITHS

Martin Griffiths is a senior international mediator and currently the UN's Under-Secretary-General for Humanitarian Affairs and Emergency Relief Coordinator, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA) after previously serving as the UN's Envoy to Yemen. From 1999 to 2010 he was the founding Director of the Centre for Humanitarian Dialogue in Geneva where he specialised in developing political dialogue between governments and insurgents in a range of countries across Asia, Africa and Europe. He is a co-founder of Inter Mediate, a London based NGO devoted to conflict resolution, and has worked for international organisations in-

cluding UNICEF, Save the Children, Action Aid, and the European Institute of Peace. Griffiths has also worked in the British Diplomatic Service and for the UN, including as Director of the Department of Humanitarian Affairs (Geneva), Deputy to the Emergency Relief Coordinator (New York), Regional Humanitarian Coordinator for the Great Lakes, Regional Coordinator in the Balkans and Deputy Head of the Supervisory Mission in Syria (UNSMIS).

Kıdemli bir uluslararası arabulucu olan eski Birleşmiş Milletler Yemen Özel Temsilcisi Martin Griffiths, Birleşmiş Milletler İnsani Yardım Koordinasyon Ofisi'nde (OCHA) İnsani Yardım ve Acil Durum Yardımı Koordinatörü Genel Sekreter Başyardımcısı olarak görev yapmaktadır. Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarındaki çeşitli ülkelerde hükümetler ile isyancı gruplar arasında siyasal diyalog geliştirilmesi üzerine çalışan Cenevre'deki İnsani Diyalog Merkezi'nin (Centre for Humanitarian Dialogue) kurucu direktörü olan Martin Griffiths 1999-2010 yılları arasında bu görevi sürdürmüştür. Çatışma çözümü üzerine çalışan Londra merkezli Inter Mediate'in kurucuları arasında bulunan Griffiths, UNICEF, Save the Children ve Action Aid isimli uluslararası kurumlarda da görev yapmıştır. İngiltere Diploması Servisi'ndeki hizmetlerinin yanı sıra Birleşmiş Milletler bünyesinde Cenevre Ofisi'nde İnsani Faaliyetler Bölümü'nde yönetici, New York ofisinde Acil Yardım Koordinatörü yardımcılığı, Büyük Göller (Great Lakes) bölgesinde İnsani Yardım Koordinatörü, Balkanlarda BM Bölgesel Koordinatörü ve BM eski Genel Sekreteri Kofi Annan'ın BM ve Arap Birliği adına Suriye özel temsilciliği yaptığı dönemde kendisine baş danışmanlık yapmıştır.

KEZBAN HATEMİ

Kezban Hatemi holds an LL.B. from Istanbul University and is registered with the Istanbul Bar Association. She has worked as a self employed lawyer, as well as Turkey's National Commission to UNESCO and a campaigner and advocate during the Bosnian War. She was involved in drafting the Turkish Civil Code and Law of Foundations as well as in preparing the legal groundwork for the chapters on Religious Freedoms and Minorities and Community Foundations within the Framework Law of Harmonization prepared by Turkey in preparation for EU accession. She has published articles on women's, minority groups, children, animals and human rights and the fight against drugs. She is a member of the former Wise Persons Committee in Turkey, established by then Prime Minister Erdoğan, and sits on the Board of Trustees of the Technical University and the Darulacaze Foundation.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul Barosuna kayıtlı olarak avukatlık yapmaya başlamıştır. Serbest avukatlık yapmanın yanı sıra UNESCO Türkiye Milli Komisyonu'nda hukukçu olarak görev yapmış, Bosna savaşı sırasında sürdürülen savaş karşıtı kampanyalarda aktif olarak yer almıştır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik süreci gereği hazırlanan Uyum Yasaları Çerçeve Yasasının Dini Özgürlükler, Azınlıklar ve Vakıflar ile ilgili bölümlerine ilişkin hukuki çalışmalarda yer almış, Türk Ceza Kanunu ve Vakıflar Kanunu'nun taslaklarının hazırlanmasında görev almıştır. İnsan hakları, kadın hakları, azınlık hakları, çocuk hakları, hayvan hakları ve uyuşturucu ile mücadele konularında çok sayıda yazılı eseri vardır. Recep Tayyip Erdoğan'ın başbakanlığı döneminde oluşturulan Akil İnsanlar Heyetinde yer almıştır. Bunun yanı sıra İstanbul Üniversitesi ile Darülaceze Vakfı Mütevelli heyetlerinde görev yapmaktadır.

NAZAN HAYDARI

Nazan Haydari is Professor of Media Department at İstanbul Bilgi University, Turkey. Her research area consists of intercultural communication, feminist media studies, and critical media pedagogy with a particular interest in communication for peace building, community media, participatory action research and gendered radio histories. She is the director of Center for Conflict Resolution Studies and advisory board member for the Center for Intercultural Dialogue (<https://centerforinterculturaldialogue.org/>) She was involved in the development of various participatory media projects with street-involved children, and disadvantaged youngsters. She is the co-editor of Case Studies in Intercultural Dialogue (2015, Kendal Hunt). Currently working towards the completion of a co-authored book manuscript on an oral history project with women radio broadcasters of 1970s in Turkey. She holds a PhD in Telecommunications and MAIA in Communications and Development from Ohio University.

Nazan Haydari, İstanbul Bilgi Üniversitesi Medya Bölümü'nde İletişim profesördür. Haydari'nin araştırma alanını, kültürlerarası iletişim, feminist medya çalışmaları ve barış inşası iletişimine odaklanan eleştirel medya pedagojisi, topluluk medyası, katılımlı eylem araştırması ve cinsiyetçi radyo tarihçeleri oluşmaktadır. Çatışma Çözümü Çalışmaları Merkezi'nin direktörü ve Kültürlerarası Diyalog Merkezi'nin (<https://centerforinterculturaldialogue.org/>) danışma kurulu üyesidir. Sokak çocukları ve dezavantajlı gençlerle çeşitli katılımcı medya projelerinin geliştirilmesinde yer almıştır. Kültürlerarası Di-

yalogda Vaka Çalışmaları'nın (2015, Kendal Hunt) eş editörüdür. Halen Türkiye'de 1970'lerin kadın radyocuları ile sözlü tarih projesi üzerine ortak yazarlı bir kitap taslağının tamamlanması için çalışmaktadır. Telekomünikasyon alanında doktora, Ohio Üniversitesi'nden İletişim ve Kalkınma alanında MAIA derecesine sahiptir.

Dr. EDEL HUGHES

Dr. Edel Hughes is a Lecturer in Law at the School of Law, National University of Ireland, Galway. Prior to joining NUI Galway, Dr. Hughes was a Senior Lecturer in Law at Middlesex University and previously worked at the University of East London and the University of Limerick. She was awarded an LL.M. and a PhD in International Human Rights Law from the National University of Ireland, Galway, in 2003 and 2009, respectively. Her research interests are in the areas of international human rights law, public international law, and conflict transformation, with a regional interest in Turkey and the Middle East. She has published widely on these areas.

Dr. Edel Hughes, Ulusal İrlanda Galway Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Daha önce Middlesex Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde kıdemli öğretim üyesi olarak görev yapmış ve ayrıca Doğu Londra Üniversitesi Hukuk Fakültesi ve Limerick Üniversitesi'nde çalışmıştır. Hughes, yüksek lisans ve doktorasını 2003-2009 yılları arasında İrlanda Ulusal Üniversitesi'nde Uluslararası İnsan Hakları Hukuku alanında tamamlamıştır. Hughes'un birçok yayınının da bulunduğu çalışma alanları içinde, Orta Doğu'yu ve Türkiye'yi de kapsayan şekilde, uluslararası insan hakları hukuku, uluslararası kamu hukuku ve çatışma çözümü yer almaktadır.

KADİR İNANIR

Kadir İnanır was born in 1949 Fatsa, Ordu. He is an acclaimed actor and director, and has starred in well over a hundred films. He has won several awards for his work in Turkish cinema. He graduated from Marmara University Faculty of Communication. In 2013 he became a member of the Wise Persons Committee for the Mediterranean region.

Ünlü oyuncu ve yönetmen Kadir İnanır, 100'ü aşkın filmde rol almış ve Türk sinemasına katkılarından dolayı pek çok ödüle layık görüşmüştür. 1949 senesinde Ordu, Fatsa'da doğan İnanır, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-Televizyon Bölümünden mezun olmuştur. 2013 senesinde barış süre-

cini yönetmek amacıyla kurulan Akil İnsanlar Heyeti'ne Akdeniz Bölgesi temsilcisi olarak girmiştir.

Prof. Dr. AHMET İNSEL

Professor Ahmet İnsel is a former faculty member of Galatasaray University in Istanbul, Turkey and Paris 1 Panthéon Sorbonne University, France. He is Managing Editor of the Turkish editing house, İletişim, and member of the editorial board of monthly review, Birikim. He is a regular columnist at Cumhuriyet newspaper and an author who published several books and articles in both Turkish and French.

İletişim Yayınları Yayın Kurulu Koordinatörlüğünü yürüten Ahmet İnsel, Galatasaray Üniversitesi ve Paris 1 Panthéon-Sorbonne Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. Birikim Dergisi yayın kolektifi üyesi ve Cumhuriyet Gazetesinde köşe yazarıdır. Türkçe ve Fransızca olmak üzere çok sayıda kitabı ve makalesi bulunmaktadır.

ALEKA KESSLER

Aleka Kessler works as Project Officer at the Centre for Humanitarian Dialogue (HD). Having joined HD in 2017 to work on Syria, Aleka has been coordinating mediation project in complex conflict settings. Previously, Aleka also worked with Médecins Sans Frontières and the United Nations Association Mexico. She holds a degree in International Relations from the University of Geneva and a Master's degree in Development Studies from the Graduate Institute of International and Development Studies in Geneva, where she specialized in humanitarian affairs, negotiation and conflict resolution.

Aleka Kessler İnsani Diyalog Merkezi'nde (HD) proje sorumlusu olarak çalışmaktadır. Suriye üzerinde çalışmak için 2017 yılında HD'ye katılan Kessler, karmaşık çatışma ortamlarında arabuluculuk projesini yürütmektedir. Kessler daha önce Sınır Tanımayan Doktorlar ve Meksika Birleşmiş Milletler Derneği'nde çalışmıştır. Lisans eğitimini Cenevre Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde tamamlayan Kessler, daha sonra yüksek lisansını yine Cenevre'de bulunan Uluslararası ve Kalkınma Çalışmaları Yüksek Lisans Enstitüsü'nde (IHEID) Kalkınma Çalışmaları alanında yaptı. Kessler insanı yardım, arabuluculuk ve çatışma çözümü alanlarında uzmanlaşmıştır.

AVILA KILMURRAY

Avila Kilmurray is a founding member of the Northern Ireland Women's Coalition. She was part of the Coalition's negotiating team for the Good Friday Agreement and has written extensively on community action, the women's movement and conflict transformation. She serves as an adviser on the Ireland Committee of the Joseph Rowntree Charitable Trust as well as a board member of Conciliation Resources (UK) and the Institute for British Irish Studies. She was the first Women's Officer for the Transport & General Workers Union for Ireland (1990-1994) and from 1994-2014 she was Director of the Community Foundation for Northern Ireland, managing EU PEACE funding for the re-integration of political ex-prisoners in Northern Ireland as well as support for community-based peace building. She is a recipient of the Raymond Georis Prize for Innovative Philanthropy through the European Foundation Centre. Kilmurray is working as a consultant with The Social Change Initiative to support work with the Migrant Learning Exchange Programme and learning on peace building.

Avila Kilmurray, Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucusudur ve bu siyasi partinin temsilcilerinden biri olarak Hayırlı Cuma Anlaşması müzakerelerine katılmıştır. Toplumsal tepki, kadın hareketi ve çatışmanın dönüşümü gibi konularda çok sayıda yazılı eseri vardır. Birleşik Krallık ve İrlanda'da aralarında Conciliation Resources (Uzlaşma Kaynakları), the Global Fund for Community Foundations (Toplumsal Vakıflar için Kürsel Fon), Conflict Resolution Services Ireland (İrlanda Çatışma Çözümü Hizmetleri) ve the Institute for British Irish Studies (Britanya ve İrlanda çalışmaları Enstitüsü) isimli kurumlarda yönetim kurulu üyesi olarak görev yapmaktadır. 1990-94 yılları arasında Ulaşım ve Genel İşçiler Sendikası'nda Kadınlardan Sorumlu Yönetici olarak çalışmış ve bu görevi yerine getiren ilk kadın olmuştur. 1994-2014 yılları arasında Kuzey İrlanda Toplum Vakfı'nın direktörlüğünü yapmış ve bu görevi sırasında eski siyasi mahkumların yeniden entegrasyonu ile barışın toplumsal zeminde yeniden inşasına dair Avrupa Birliği fonlarının idaresini yürütmüştür. Avrupa Vakıflar Merkezi tarafından verilen Yenilikçi Hayırselerler Raymond Georis Ödülü'nün de sahibidir.

Prof. RAM MANIKKALINGAM

Professor Ram Manikkalingam is founder and director of the Dialogue Advisory Group, an independent organisation that facilitates political dialogue to reduce violence. He is a member of the Special Presidential Task Force on Reconciliation in Sri Lanka and teaches politics at the University of Amsterdam. Previously, he was a Senior Advisor on the Sri Lankan peace process to then President Kumaratunga. He has served as an advisor with Ambassador rank at the Sri Lanka Mission to the United Nations in New York and prior to that he was an advisor on International Security to the Rockefeller Foundation. He is an expert on issues pertaining to conflict, multiculturalism and democracy, and has authored multiple works on these topics. He is a founding board member of the Laksham Kadirgamar Institute for Strategic Studies and International Relations, Colombo, Sri Lanka.

Amsterdam Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde misafir Profesör olarak görev yapmaktadır. Sri Lanka devlet başkanına barış süreci için danışmanlık yapmıştır. Danışmanlık görevini hala sürdürmektedir. Uzmanlık alanları arasında çatışma, çokkültürlülük, demokrasi gibi konular bulunan Prof. Ram Manikkalingam, Sri Lanka'daki Laksham Kadirgamar Stratejik Çalışmalar ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü'nün kurucu üyesi ve yönetim kurulu üyesidir.

BEJAN MATUR

Bejan Matur is a renowned Turkey-based author and poet. She has published ten works of poetry and prose. In her writing she focuses mainly on Kurdish politics, the Armenian issue, minority issues, prison literature and women's rights. She has won several literary prizes and her work has been translated into over 28 languages. She was formerly Director of the Diyarbakır Cultural Art Foundation (DKSV). She is a columnist for the Daily Zaman, and occasionally for the English version, Today's Zaman.

Türkiye'nin önde gelen şair ve yazarlarından biridir. Şiir ve gazetecilik alanında yayımlanmış 10 kitabı bulunmaktadır. 2012 yılının başına kadar yazdığı düzenli köşe yazılarında Kürt siyaseti, Ermeni sorunu, gündelik siyaset, azınlık sorunları, cezaevi yazıları ve kadın sorunu gibi konuları işlemiştir. Yapıtları 28 değişik dile çevrilen Matur, çok sayıda edebiyat ödülü sahibidir. Diyarbakır Kültür ve Sanat Vakfı Kurucu Başkanlığı görevinde bulunmuştur.

Prof. MONICA MCWILLIAMS

Professor Monica McWilliams teaches in the Transitional Justice Institute at Ulster University in Northern Ireland. She currently serves on a three-person panel established by the Northern Ireland government to make recommendations on the disbandment of paramilitary organisations in Northern Ireland. During the Northern Ireland peace process, Prof. McWilliams co-founded the Northern Ireland Women's Coalition political party and was elected as a delegate to the Multi-Party Peace Negotiations, which took place in 1996 to 1998. She was also elected to serve as a member of the Northern Ireland Legislative Assembly from 1998 to 2003. Prof. McWilliams is a signatory of the Belfast/Good Friday Agreement and has chaired the Implementation Committee on Human Rights on behalf of the British and Irish governments. For her role in delivering the peace agreement in Northern Ireland, Prof. McWilliams was one recipient of the John F. Kennedy Leadership and Courage Award.

Prof. Monica McWilliams, Ulster Üniversitesi'ndeki Geçiş Dönemi Adaleti Enstitüsü'ne bağlı Kadın Çalışmaları Bölümü'nde öğretim üyesidir. 2005-2011 yılları arasında Kuzey İrlanda İnsan Hakları Komisyonu Komiseri olarak Kuzey İrlanda Haklar Beyannamesi için tavsiyeler hazırlamaktan sorumlu olarak görev yapmıştır. Kuzey İrlanda Kadın Koalisyonu'nun kurucularından olan Prof. McWilliams 1998 yılında Belfast (Hayırlı Cuma) Barış Anlaşması'nın imzalanmasıyla sonuçlanan Çok Partili Barış Görüşmeleri'nde yer almıştır.

HANNE MELFALD

Hanne Melfald worked with the Norwegian Ministry of Foreign Affairs for eight years including as the Senior Adviser to the Secretariat of the Foreign Minister of Norway before she became a Project Manager in HD's Eurasia office in 2015. She previously worked for the United Nations for six years including two years with the United Nations Assistance Mission in Afghanistan as Special Assistant to the Special Representative of the Secretary-General. She has also worked for the United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs in Nepal and Geneva, as well as for the Norwegian Refugee Council and the Norwegian Directorate of Immigration. Melfald has a degree in International Relations from the University of Bergen and the University of California, Santa Barbara, as well as a Master's degree in Political Science from the University of Oslo.

Hanne Melfald, başdanışmanlık dahil olmak üzere 8 yıl boyunca Norveç Dışişleri Bakanlığı bünyesinde çeşitli görevlerde bulunmuş, 2015 yılından itibaren İnsani Diyalog için Merkez isimli kurumun Avrasya biriminde Proje Müdürü olarak çalışmaya başlamıştır. Geçmişte Birleşmiş Milletler bünyesinde görev almış, bu görevi sırasında 2 yıl boyunca Birleşmiş Milletler'in Afganistan Yardım Misiyonunda BM Genel Sekreteri Özel Temsilcisi olarak görev yapmıştır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Cenevre Yerleşkesi bünyesinde bulunan Nepal İnsani Yardım Koordinasyon Ofisinde de görev almıştır. Bir dönem Norveç Sığınmacılar Konseyi ve Norveç Göçmenlik İşleri Müdürlüğünde çalışan Hanna Melfald Norveç'in Bergen ve ABD'nin Kaliforniya Üniversitelerinde aldığı Uluslararası İlişkiler eğitimi ve Oslo Üniversitesinde aldığı Siyaset Bilimi yüksek lisans eğitimiyle tamamlamıştır.

ROELF MEYER

Meyer is currently a consultant on international peace processes having advised parties in Northern Ireland, Sri Lanka, Rwanda, Burundi, Iraq, Kosovo, the Basque Region, Guyana, Bolivia, Kenya, Madagascar, and South Sudan. Meyer's experience in international peace processes stems from his involvement in the settlement of the South African conflict in which he was the government's chief negotiator in constitutional negotiations with the ANC's chief negotiator and current South African President, Cyril Ramaphosa. Negotiating the end of apartheid and paving the way for South Africa's first democratic elections in 1994, Meyer continued his post as Minister of Constitutional Affairs in the Cabinet of the new President, Nelson Mandela. Meyer retired as a Member of Parliament and as the Gauteng leader of the National Party in 1996 and co-founded the United Democratic Movement (UDM) political party the following year. Retiring from politics in 2000, Meyer has since held a number of international positions, including membership of the Strategy Committee of the Project on Justice in Times of Transition at Harvard University.

Roelf Meyer, Güney Afrika'daki barış sürecinde iktidar partisi Ulusal Parti adına başmüzakereci olarak görev yapmıştır. O dönem Afrika Ulusal Kongresi (ANC) adına başmüzakereci olarak görev yapan ve şu an Güney Afrika devlet başkanı olan Cyril Ramaphosa ile birlikte yürüttüğü müzakereler sonrasında Güney Afrika'daki ırkçı apartheid rejim sona erdirilmiş ve 1994 yılında ülkedeki ilk özgür seçimlerin yapılması sağlanmıştır. Yapılan seçim sonrası yeni devlet başkanı seçilen Nelson Mandela kurduğu ilk hükümette

Roelf Meyer'e Anayasal İlişkilerden Sorumlu Bakan olarak görev vermiştir. Roelf Meyer 2011-2014 yılları arasında Güney Afrika Savunma Değerlendirme Komitesine başkanlık yapmış, aynı zamanda aktif olan bazı barış süreçlerine dahil olarak Kuzey İrlanda, Sri Lanka, Ruanda, Burundi, Irak, Kosova, Bask Bölgesi, Guyana, Boliviya, Kenya, Madagaskar ve Güney Sudan'da çatışan taraflara danışmanlık yapmıştır.

MARK MULLER QC

Mark Muller, QC, is a senior advocate at Doughty Street Chambers (London) and the Scottish Faculty of Advocates (Edinburgh) where he specialises in public international law and human rights. Muller is also currently on the UN Department of Political Affairs Standby Team of Mediation Experts and is the UN Special Envoy to Syria in the Syrian peace talks. He has many years' experience of advising numerous international bodies, such as Humanitarian Dialogue (Geneva) and Inter-Mediate (London) on conflict resolution, mediation, confidence-building, ceasefires, power-sharing, humanitarian law, constitution-making and dialogue processes. Muller also co-founded Beyond Borders and the Delfina Foundation.

Mark Muller Londra merkezli Doughty Street Chambers Hukuk Bürosu'na ve Edinburg'daki İskoç Avukatlar Birliği'ne bağlı olarak çalışan tecrübeli bir hukukçudur. Uluslararası kamu hukuku ve insan hakları hukuku alanında uzman olan Muller, Afganistan, Libya, Irak ve Suriye gibi çeşitli çatışma alanlarında uzun seneler çatışma çözümü, arabuluculuk, çatışmasızlık ve iktidar paylaşımı konusunda danışmanlık hizmeti vermiştir. 2005'den bu yana İnsani Diyalog için Merkez (Centre for Humanitarian Dialogue), Çatışma Ötesi (Beyond Borders) ve Inter Mediate (Arabulucu) isimli kurumlara kıdemli danışmanlık yapmaktadır. Harvard Hukuk Fakültesi üyesi olan Muller bir dönem İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu başkanlığı ve Barolar Konseyi Hukukun Üstünlüğü Birimi başkanlığı görevlerini de yürütmüştür. Kültürel diyalog yoluyla barışı ve uluslararası anlayışı teşvik etme amacıyla İskoçya'da kurulan Sınırlar Ötesi (Beyond Borders) isimli oluşumun kurucusu olan Muller halen BM Siyasal İlişkiler Birimi bünyesindeki Arabulucular Destek Ekibinde Kıdemli Arabuluculuk Uzmanı olarak görev yapmaktadır.

AVNİ ÖZGÜREL

Mehmet Avni Özgürel is a Turkish journalist, author and screenwriter. Having worked in several newspapers such as Daily Sabah and Radikal, Özgürel is currently the editor in chief of the daily Yeni Birlik and a TV programmer at TRT Haber. He is the screenwriter of the 2007 Turkish film, Zincirbozan, on the 1980 Turkish coup d'état, Sultan Avrupa'da (2009), on Sultan Abdülaziz's 1867 trip to Europe; and Mahpeyker (2010): Kösem Sultan, on Kösem Sultan. He is also the screenwriter and producer of 2014 Turkish film, Darbe (Coup), on the February 07, 2012 Turkish intelligence crisis. In 2013 he was appointed a member of the Wise Persons Committee in Turkey established by then Prime Minister Erdoğan.

Gazeteci-yazar Avni Özgürel, uzun yıllar Milliyet, Akşam, Sabah ve Radikal gibi çeşitli gazetelerde haber müdürlüğü ve köşe yazarlığı yaptı. 2013 yılında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından Demokratik açılım ve çözüm süreci kapsamında oluşturulan Akil İnsanlar Heyeti üyesidir. 1980 darbesini konu eden belgesel film Zincirbozan (2007), Sultan Abdülaziz'in 1867'de Avrupa'ya yaptığı yolculuğu konu eden Sultan Avrupa'da (2009), Mahpeyker: Kösem Sultan (2010) ve 7 Şubat Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) operasyonunun anlatıldığı "Darbe" filmleri senaristliğini ve yapımcılığını üstlendiği projeler arasındadır. Özgürel, şu anda Yeni Birlik gazetesinin sahibi ve genel yayın yönetmenidir. Ayrıca TRT Haber'de program yapmaktadır.

Prof. JOHN PACKER

Professor John Packer is Associate Professor of Law and Director of the Human Rights Research and Education Centre (HRREC) at the University of Ottawa in Canada. Prof. Packer has worked for inter-governmental organisations for over 20 years, including in Geneva for the UN High Commissioner for Refugees, the International Labour Organisation, and for the UN High Commissioner for Human Rights. From 1995 to 2004, Prof. Packer served as Senior Legal Adviser and then the first Director of the Office of the OSCE High Commissioner on National Minorities in The Hague. In 2012-2014, Prof. Packer was a Constitutions and Process Design Expert on the United Nation's Standby Team of Mediation Experts attached to the Department of Political Affairs, advising in numerous peace processes and political transitions around the world focusing on conflict prevention and resolution, diversity management, constitutional and legal reform, and the protection of human rights.

Dr. John Packer Kanada'da Ottawa Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde doçent ve İnsan Hakları Araştırma ve Eğitim Merkezi (Human Rights Research and Education Centre) müdürüdür. 20 yıl boyunca Packer BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Uluslararası Çalışma Örgütü ve BM İnsan Hakları Yüksek Komiserliği gibi Cenevre'de bulunan hükümetler arası örgütlerde çalışmıştır. 1995'ten 2004'e kadar Lahey'de Packer Kıdemli Hukuk Danışmanı, ardından da Ulusal Azınlıklar Yüksek Komiserliği birinci müdürü olarak görev almıştır. 2012-2014 yıllarında Packer BM Arabuluculuk Uzmanlar Ekibi siyasi ilişkiler biriminde Anayasa ve Süreçlerin Tasarımı Uzmanı olarak yer aldı. Dünyadaki birçok barış süreci ve siyasi geçişler konusunda danışmanlık yapan Pecker, çatışma önleme ve çözümü, çeşitlilik yönetimi, anayasa ve hukuk reformları ve insan hakları korumasına odaklanmıştır.

JONATHAN POWELL

Jonathan Powell is the founder and CEO of Inter Mediate, an NGO devoted to conflict resolution around the world. In 2014, Powell was appointed by former Prime Minister David Cameron to be the UK's Special Envoy to Libya. He also served as Tony Blair's Chief of Staff in opposition from 1995 to 1997 and again as his Chief of Staff in Downing Street from 1997 to 2007. Prior to his involvement in British politics, Powell was the British Government's chief negotiator on Northern Ireland from 1997 to 2007 and played a key part in leading the peace negotiations and its implementation.

Ortadoğu, Latin Amerika ve Asya'da yaşanan çatışmaların çözümü üzerine çalışan ve devletten bağımsız arabuluculuk kurumu olan Birleşik Krallık merkezli Inter Mediate'in kurucusudur ve İcra Kurulu Başkanı'dır. 2014 yılında Birleşik Krallık Başbakanı David Cameron tarafından Libya konusunda Özel Temsilci olarak atanmıştır. 1995-2007 yılları arasında Birleşik Krallık eski Başbakanı Tony Blair kabinesinde Başbakanlık Personel Daire Başkanlığı görevinde bulunmuş, 1997 yılından itibaren Kuzey İrlanda sorununun çözümü için yapılan görüşmelere Britanya adına başmüzakereci olarak katılmıştır. 1978-79 yılları arasında BBC ve Granada TV için gazeteci olarak çalışmış, 1979-1994 yılları arasında ise Britanya adına diplomatlık yapmıştır.

Sir KIERAN PRENDERGAST

Sir Kieran Prendergast is a former British diplomat who served as the Under-Secretary General for Political Affairs at the United Nations from 1997 to 2005 and as High Commissioner to Kenya from 1992 to 1995 and to Zimbabwe from 1989 to 1992. During his time at the UN, Prendergast stressed the human rights violations and ethnic cleansing that occurred during the War in Darfur and was involved in the 2004 Cyprus reunification negotiations. Since his retirement from the UN, he has conducted research at the Belfer Center for Science and International Affairs (United States) and is a member of the Advisory Council of Independent Diplomat (United States). Prendergast also holds a number of positions, including Chairman of the Anglo-Turkish Society, a Trustee of the Beit Trust, and Senior Adviser at the Centre for Humanitarian Dialogue.

Birleşik Krallık Dışişleri Bakanlığı bünyesinde aralarında Kıbrıs, Türkiye, İsrail, Hollanda, Kenya ve ABD'de diplomat olarak çalışmıştır. Birleşik Krallık Dışişleri ve Milletler Topluluğu Bürosu'nun (Foreign and Commonwealth Office) Güney Afrika'daki Apartheid rejimi ve Namibya konularıyla ilgilenen birimine başkanlık etmiştir. Bir dönem BM Siyasal İlişkiler Biriminde Müsteşar olarak çalışmış, BM Genel Sekreteri'nin Barış ve Güvenlik konulu yönetim kurulu toplantılarının düzenleyiciliğini yapmış, Afganistan, Burundi, Kıbrıs, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Doğu Timor gibi bölgelerde barış çabalarına dahil olmuştur.

RAJESH RAI

Rajesh Rai was called to the Bar in 1993 with his areas of expertise including human rights law, immigration and asylum law, and public law. He has been treasurer of IMCB Chambers (London) since 2015 and has also been a Director of an AIM-listed investment company where he led their renewable energy portfolio. Rai is a frequent lecturer on a wide variety of legal issues, including immigration and asylum law and freedom of experience (Bar of Armenia), minority linguistic rights (European Parliament), and women's and children's rights in areas of conflict (cross-border conference to NGOs working in Kurdish regions). He is also Founder Director of HIC, a community centred NGO based in Cameroon.

1993 yılında İngiltere ve Galler Barosu'na kaydolmuştur. İnsan Hakları Hukuku, Göçmenlik ve Sığınma Hakkı hukuku ile Kamu Hukuku temel uzmanlık

alanlarıdır. Kamerun'daki HIC isimli sivil toplum örgütü ile Uganda'daki Human Energy isimli şirketin kurucusudur. Bir dönem The Joint Council for the Welfare of Immigrants-JCWI-(Göçmenlerin Refahı için Ortak Konsey) direktörlüğünü yapmıştır. Başta İngiltere ve Galler Barosu İnsan Hakları Komisyonu adına olmak üzere uluslararası alanda özellikle Avrupa, Asya, Afrika, ABD ve Hindistan'da çok çeşitli hukuki konular üzerine seminerler ve dersler vermiştir.

Sir DAVID REDDAWAY

Sir David Reddaway is a retired British diplomat currently serving as Chief Executive and Clerk of the Goldsmiths' Company in London. During his previous career in the Foreign and Commonwealth Office, he served as Ambassador to Turkey (2009-2014), Ambassador to Ireland (2006-2009), High Commissioner to Canada (2003-2006), UK Special Representative for Afghanistan (2002), and Charge d'Affaires in Iran (1990-1993). His other assignments were to Argentina, India, Spain, and Iran, where he was first posted during the Iranian Revolution.

Halen çeşitli özel şirket ve üniversitelere danışman, yönetim kurulu üyesi ve konsültasyon uzmanı olarak hizmet etmektedir. 2016 yılının Ocak ayından bu yana Londra Üniversitesi bünyesindeki Goldsmith Koleji'nde Konsey üyesi ve Goldsmith şirketinde yönetici katip olarak görev yapmaya başlamıştır. Bir dönem Birleşik Krallık adına Türkiye ve İrlanda Cumhuriyeti Büyükelçisi olarak görev yapan Reddaway bu görevinden önce Birleşik Krallık adına Kanada'da Yüksek Misyona Temsilcisi, Afganistan'da Özel Temsilci, İran'da ise Diplomatik temsilci olarak görev yapmıştır. Bu görevlerinin yanı sıra İspanya, Arjantin, ve Hindistan'da diplomatik görevler üstlenmiştir.

Prof. NAOMI ROHT-ARRIAZA

Professor Naomi Roht-Arriaza is a Distinguished Professor of Law at the Hastings College of Law, University of California (San Francisco) and is renowned globally for her expertise in transitional justice, international human rights law, and international humanitarian law. She has extensive knowledge of, and experience in, post-conflict procedures in Latin America and Africa. Roht-Arriaza has contributed to the defence of human rights through legal and social counselling, her position as academic chair, and her published academic works.

Prof. Naomi Roht-Arriaza Amerika Birleşik Devletleri'nin San Francisco şehrindeki UC Hastings College of the Law isimli Hukuk okulunda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Geçiş Dönemi Adaleti, İnsan Hakları İhlalleri, Uluslararası Ceza Hukuku ve Küresel Çevre Sorunları gibi konular uzmanlık alanına girmektedir.

AHMET MÜMTAZ TAYLAN

Ahmet Mümtaz Taylan is a well-known Turkish actor and director. He graduated from the Hacettepe University State Conservatory of Theater's Department. He also worked at the Diyarbakir State Theatre from 1989 to 1993. He later worked in theatres with Roberto Cioli and Der Ruhr in Germany from 1993 to 1994. Since then, he has been in a number of dramas alongside Yücel Erten. He rose to the rank of general secretary of Devlet Tiyatroları Sanatçılar Derneği, or DETS (Association of State Theater Artists), which he held until 2006. He also appeared in a number of well-known films. He starred in Nuri Bilge Ceylan's film "Once Upon A Time In Anatolia," which earned the Cannes Film Festival's highest honour, the Golden Palm. At the 15th Golden Ball Film Festival in 2007, Talan won the Film Writers' Association Award for Best Supporting Actor for his role in İnan Temelkuran's "Made in Europe". In addition, in 2002, he received the İsmet Küntay Award for Best Director for the play "Misafir". In 2018, he won the "Best Actor in Drama" award at the 23rd Sadri Alışık Theater & Film Awards.

Ahmet Mümtaz Taylan geniş çapta tanınmış bir Türk aktör ve direktördür. Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nden mezun oldu. 1989-1993 yılları arasında Diyarbakır Devlet Tiyatrosu'nda da çalıştı. 1993-1994 yılları arasında Almanya'da Roberto Cioli ve Der Ruhr ile tiyatrolarda çalıştı. Yücel Erten ile birlikte birçok dramada rol aldı. 2006 yılına kadar yürüttüğü Devlet Tiyatroları Sanatçılar Derneği'nin (DETS) genel sekreterliğine kadar yükseldi. Birçok tanınmış filmde rol alan Talan, Nuri Bilge Ceylan'ın Cannes Film Festivali'nin en büyük onur ödülü olan Golden Palm'i kazanan "Bir Zamanlar Anadolu'da" adlı filminde rol aldı. Talan, 2007 yılında 15. Altın Top Film Festivali'nde İnan Temelkuran'ın "Made in Europe" filmindeki rolüyle Film Yazarları Derneği En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu Ödülü'nü kazandı. Ayrıca 2002 yılında "Misafir" oyunuyla İsmet Küntay En İyi Yönetmen Ödülü'nü aldı. 2018 yılında 23. Sadri Alışık Tiyatro & Film Ödülleri'nde "Drama Dalında En İyi Erkek Oyuncu" ödülünü kazandı.

Dr. MEHMET UFUK URAS

Mehmet Ufuk Uras is a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. He was previously a former leader of the now-defunct University Lecturers' Union (Öğretim Elemanları Sendikası) and was elected the chairman of Freedom and Solidarity Party in 1996. Ufuk resigned from the leadership after the 2002 general election. Ufuk ran a successful campaign as a "common candidate of the Left", standing on the independents' ticket, backed by Kurdish-based Democratic Society Party and several left-wing, environmentalist and pro-peace groups in the 2007 general election. He resigned from the Freedom and Solidarity Party on 19 June 2009. After the Democratic Society Party was dissolved in December 2009, he joined forces with the remaining Kurdish MPs in the Peace and Democracy Party group. On 25 November 2012, he became a co-founder and member of social liberal Greens and the Left Party of the Future, founded as a merger of the Greens and the Equality and Democracy Party. Ufuk is a member of the Dialogue Group and is the writer of several books on Turkish politics.

Dr. Mehmet Ufuk Uras İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenimini tamamladıktan sonra, milletvekili seçilene kadar İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde yardımcı doçent doktor olarak görev yapmıştır. 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinde İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili adayı olmuştur. Seçimlerin sonucunda %3,85 oranıyla yani 81.486 oy alarak İstanbul 1. Bölge'den bağımsız milletvekili olarak 23. dönem meclisine girmiştir. Seçimler öncesinde liderliğinden ayrıldığı Özgürlük ve Dayanışma Partisi (ÖDP) Genel başkanlığına 11 Şubat 2008'de yapılan 5. Olağan Kongresi'ni takiben geri dönmüştür. 17 Haziran 2009 tarihinde, partinin dar grupçu bir anlayışa kaydığı düşüncesi ve sol siyasetin daha geniş bir yelpazeye ulaşması iddiasıyla bir grup arkadaşıyla Özgürlük ve Dayanışma Partisi'nden istifa etmiştir. ÖDP'den ayrılışıyla birlikte Eşitlik ve Demokrasi Partisi kuruluş sürecine katılmıştır. DTP'nin 19 kişiye düşüp grupsuz kalmasından sonra, Kürt sorununun parlamentoda çözülmesi gerektiğini savunarak Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) grubuna katılmıştır. Ufuk Uras, seçim sürecinde, kuruluş çağrısını yaptığı Eşitlik ve Demokrasi Partisi'ne üye olmuştur. 25 Kasım 2012'de kurulan Yeşiller ve Sol Gelecek Partisinin kurucularındandır ve aynı zamanda PM üyesidir. Uras'ın çok sayıdaki yayınları arasında "ÖDP Söyleşi-

leri", "İdeolojilerin Sonu mu?" (Marksist Araştırmaları Destek Ödülü), "Sezgiciliğin Sonu mu?", "Başka Bir Siyaset Mümkün", "Kurtuluş Savaşında Sol", "Siyaset Yazıları" ve "Alternatif Siyaset Arayışları" "Sokaktan Parlamenta" "Söz Meclisten Dışarı" ve "Meclis Notları" adlı kitapları da bulunmaktadır.

Prof. Dr. SEVTAP YOKUŞ

Professor Dr Sevtap Yokuş is a Law Faculty Member at İstanbul Altınbaş University in the Department of Constitutional Law. She holds a PhD in Public Law from the Faculty of Law, İstanbul University, awarded in 1995 for her thesis which assessed the state of emergency regime in Turkey with reference to the European Convention on Human Rights. She is a widely published expert in the areas of Constitutional Law and Human Rights and has multiple years' experience of working as a university lecturer at undergraduate, postgraduate and doctoral level. She also has experience of working as a lawyer in the European Court of Human Rights.

Prof. Dr. Sevtap Yokuş İstanbul Altınbaş Üniversitesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı öğretim üyesidir. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Doktora Programı bünyesinde başladığı doktorasını "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin Türkiye'de Olağanüstü Hal Rejimine Etkisi" başlıklı tezle 1995 yılında tamamlamıştır. Akademik görevi sırasında lisans, yüksek lisans ve doktora aşamasında dersler veren Prof. Dr. Yokuş özellikle Anayasa Hukuku ve İnsan hakları Hukuk alanında uzmanlaşmıştır. Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuruda pratik avukatlık deneyimi de bulunmaktadır.

11 Guilford Street London WC1N 1DH
United Kingdom
+44 (0) 207 405 3835

democraticprogress.org

info@democraticprogress.org

[@DPI_UK](https://twitter.com/DPI_UK)

[DemocraticProgressInstitute](https://www.facebook.com/DemocraticProgressInstitute)

